

Afganistan

Devlet Yapısı ve Güvenlik Güçleri

Menşe Ülke Bilgisi Raporu

Ağustos 2020

Afganistan

Devlet Yapısı ve Güvenlik Güçleri

Menşe Ülke Bilgisi Raporu

Ağustos 2020

SUPPORT IS OUR MISSION

Avrupa Birliği hakkında daha fazla bilgi internette mevcuttur (<http://europa.eu>).

Print ISBN 978-92-9465-188-4

doi:10.2847/945093

BZ-02-20-566-TR-C

PDF ISBN 978-92-9465-187-7

doi:10.2847/200

BZ-02-20-566-TR-N

© European Asylum Support Office (EASO) 2020

Aksi belirtilmedikçe, bu belge kaynak belirtilmek kaydıyla çoğaltılabilir.

Bu yayında çıkan üçüncü şahıslara ait materyaller için ilgili üçüncü şahısların kendi telif hakları beyanlarına atıfta bulunulmuştur.

Kapak fotoğrafı: © Al Jazeera English, Helمند, Afganistan 3 Kasım 2012, [url](#) CC BY-SA 2.0

Taliban Kapının Önünde: 215. Kolordu'dan Afgan askerleri Taliban isyancılarını hedef alıyor.

Teşekkür

Bu rapor, Avrupa Sığınma Destek Ofisi Menşe Ülke Bilgisi Bölümü tarafından hazırlanmıştır.

Aşağıda belirtilen ulusal sığınma ve göç daireleri bu raporu inceleyerek katkıda bulunmuşlardır:

Hollanda, Ülke Bilgisi ve Dil Analizi Dairesi, Adalet Bakanlığı

Adı geçen departman, uzman ya da kuruluşların yaptığı incelemeler raporun genel niteliğine katkıda bulunmaktadır; ancak bu incelemeler, bu kişilerin EASO'nun tam sorumluluğunda olan nihai raporu resmî olarak onayladıkları anlamına gelmez.

İçindekiler

Teşekkür	4
İçindekiler.....	5
Yasal Uyarı.....	7
Sözlük ve kısaltmalar.....	8
Giriş	11
Yetki Tanımı.....	11
Metodoloji	11
Raporun yapısı ve kullanımı.....	11
Harita	12
1. Devlet yapısı ve yönetim.....	13
1.1 Afgan devletiyle ilgili tarihsel genel bakış.....	13
1.2 Devlet yapısı ve yönetime genel bakış	14
1.3 Yürütme organı	15
1.4 Yasama organı.....	16
1.5 Yargı organı	17
1.6 Seçimler	17
1.7 Siyasi gelişmeler.....	18
1.8 Yolsuzluk	20
1.8.1 Yolsuzlukla mücadele çalışmaları ve mekanizmaları.....	21
2. Güvenlik kurumları.....	24
2.1 Afgan Ulusal Güvenlik Kuvvetleri (ANSF).....	24
2.1.1 Afgan Ulusal Ordusu (ANA).....	25
2.1.2 Afgan Ulusal Polisi (ANP)	28
2.1.3 Afgan Yerel Polisi (ALP)	31
2.1.4 Ulusal Güvenlik Müdürlüğü (NDS).....	33
3. Devlet yargısı.....	36
3.1 Yapı.....	36
3.2 Kapasite	37
3.3 Erişim ve etkinlik	38
3.3.1 Kadınlar.....	41
3.4 Güvenilirlik	41
3.5 Askerî yargı	42
3.6 Cezaevi koşulları	42
Ek I: Kaynakça.....	44
Ek II: Yetki Tanımı	56

Yasal Uyarı

Bu rapor, EASO Menşe Ülke Bilgisi Raporu Metodolojisine (2019) göre yazılmıştır.¹ Bu rapor özenle seçilmiş bilgi kaynaklarını esas almaktadır. Kullanılan tüm kaynaklara referans verilmiştir.

Bu raporda yer alan bilgiler azami özen gösterilerek araştırılmış, değerlendirilmiş ve analiz edilmiştir. Ancak, bu belgenin tamamen kapsayıcı olduğu iddia edilmemektedir. Belirli bir olay, kişi veya kuruluşun raporda belirtilmemiş olması, olayın gerçekleşmediği veya kişi ya da kuruluşun var olmadığı anlamına gelmez.

Ayrıca bu rapor, uluslararası koruma başvurusunun sonuçlandırılması veya başvurunun haklılığı konusunda belirleyici nitelikte değildir. Kullanılan terminoloji, belirli bir hukuki durumun göstergesi olarak kabul edilmemelidir.

“Mülteci”, “risk” ve benzer terimler; AB Sığınma Müktesebatı, 1951 Mülteci Sözleşmesi ve Mültecilerin Durumuna İlişkin 1967 Protokolü kapsamındaki gibi hukuki anlamda değil, genel terimler olarak kullanılmaktadır.

Bu raporda yer alan bilgilerin kullanımından EASO ya da EASO adına hareket eden hiçbir şahıs sorumlu tutulamaz.

Bu rapor, 30 Haziran 2020 tarihinde son halini almıştır. Bu tarihten sonra gerçekleşen hiçbir olaya bu raporda yer verilmemiştir. Bu raporun referans dönemi hakkında daha fazla bilgi almak için [Giriş](#) kısmındaki Metodoloji bölümüne bakabilirsiniz.

Bu raporun İngilizce versiyonu, EASO-GİGM Yol Haritası 2019-2021 kapsamında belirtildiği üzere Türkçe diline tercüme edilmiştir. Orijinal İngilizce versiyonla tercüme edilen versiyon arasında herhangi bir tutarsızlık olması halinde orijinal İngilizce versiyonu geçerlidir.

¹ The EASO methodology is largely based on the Common EU Guidelines for processing Country of Origin Information (COI), 2008, and can be downloaded from the EASO website: <http://www.easo.europa.eu>.

Sözlük ve kısaltmalar

AAF	Afgan Hava Kuvvetleri
AAN	Afghanistan Analysts Network
ABF	Afgan Sınır Gücü
Afganistan İslam Emirliği	Afganistan İslam Emirliği, Taliban rejimi altında 1996'dan 2001'e kadar Afganistan'daki devlet oluşumuydu. Taliban hâlâ bu ismi kullanıyor.
AIHRC	Afganistan Bağımsız İnsan Hakları Komisyonu
ALP	Afgan Yerel Polisi
ANA	Afgan Ulusal Ordusu
ANA TF	Afgan Ulusal Ordusu Bölge Kuvvetleri
ANASOC	Afgan Ulusal Ordusu Özel Operasyonları Komutanlığı
ANCOF	Afgan Ulusal Mülki Düzen Kuvvetleri
ANP	Afgan Ulusal Polisi
ANSF/ANDSF	Afgan Ulusal Güvenlik Kuvvetleri/Afgan Ulusal Savunma ve Güvenlik Kuvvetleri, aşağıdakileri kapsayan genel bir terim: ²
<i>Arbaki</i>	Kabile polisi; Afgan Yerel Polisi
ASF	Afgan Özel Kuvvetleri
<i>bacha bazi</i>	Erkeklerin zengin veya güçlü erkekler tarafından özellikle dans ve cinsel faaliyetler için eğlence amacıyla istismar edildiği bir uygulama ³
CSIS	Stratejik ve Uluslararası Çalışmalar Merkezi
HIG	Hizb-i İslami/Gulbeddin Hikmetyar
HKU'lar	Hükûmet Karşıtı Unsurlar; Afganistan Devleti ve/veya uluslararası askerî kuvvetlere karşı silahlı çatışma veya silahlı muhalefete dâhil olan tüm bireyler ve silahlı gruplar olarak tanımlamaktadır. Bu tür gruplara örnek olarak Taliban, Hakkani Ağ, Özbekistan İslami Hareketi, İslami Cihat Birliği, Laşkari Tayyiba, Jayş Muhammed ve kendilerini İslam Devleti/ Daeş olarak tanımlayan gruplar yer almaktadır. ⁴
Host Koruma Kuvvetleri	2001'den sonra uluslararası (CIA/ABD özel kuvvetleri) kontrolü altında kurulan "askerî harekât kuvvetleridir". Hukuk dışı cinayetler, işkence, dövme ve hukuka aykırı tutuklamalarla ilgili Host Koruma Kuvvetleri'ne yönelik uzun süredir devam eden iddialar mevcuttur. ⁵
<i>Hukuk/Hukûk</i> Departmanı	Adalet Bakanlığı bünyesinde, mahkemeye sevk edilmeden önce Medeni Usul Kanunu kapsamında ara buluculuk yoluyla aile sorunlarını veya hukuk davalarını çözmeye adanmış bir daire; vilayet müdürlükleri/ofisleri 34 vilayetin tamamında mevcuttur ⁶
IEC	Bağımsız Seçim Komisyonu
IECC	Bağımsız Seçim Şikâyet Komisyonu

² UNAMA, Afghanistan Protection of Civilians in Armed Conflict Annual Report 2018, 24 February 2019, [url](#), p. 61

³ UNAMA, Afghanistan protection of civilians in armed conflict 2019, 22 February 2020, [url](#), p. 88

⁴ UNAMA, Afghanistan Protection of Civilians in Armed Conflict Annual Report 2018, 24 February 2019, [url](#), pp. 59, 61

⁵ Clark, K., Khost Protection Force Accused of Fresh Killings: Six men shot dead in Zurmat, AAN, 21 January 2019, [url](#)

⁶ Afghanistan, MoJ, General directorate of huqoq, *n.d.*, [url](#)

IED	<p>El Yapımı Patlayıcı. Geleneksel askerî eylemden başka bir şekilde yapılandırılmış ve konumlandırılmış bir bomba. IED’ler genel olarak dört kategoriye ayrılabilir:</p> <p>Komutla Çalıştırılan IED’ler - Operatörlerin önceden yerleştirilmiş bir cihazı, hedefin alana tam girdiği anda patlatmalarına olanak tanıyan bir mesafeden çalıştırılan telsiz veya uzaktan kumandalı IED’ler. Manyetik IED’ler, manyetik veya başka bir cihaza bağlı IED’lerdir ve komutla çalıştırılan IED’lerin bir alt kategorisidir.</p> <p>Kurban Tarafından Çalıştırılan IED’ler - Bunlar, bir kişi veya aracın, basınç plakası (PP-IED) veya basınç boşaltma mekanizması, tuzak teli veya başka bir cihaz olabilecek başlatıcı veya anahtarı tetiklemesiyle infilak ederek patlamaya neden olur.</p> <p>Diğer IED’ler - Bu kategori, komut kablolu IED’ler ve zaman ayarlı IED’ler ile patlatma için tetik/anahtar türünün belirlenemediği IED’leri içerir.</p> <p>Canlı bomba niteliğindeki IED’ler - IED’ler hakkındaki verilerden ayrı olarak UNAMA karmaşık ve canlı bomba nitelikli saldırılardan kaynaklanan sivil kayıplarını belgelemektedir. Canlı bomba niteliğindeki IED’ler genellikle ya Vücuda Giyilen IED’ler (BB-IED’ler) veya Araca Yerleştirilmiş IED’lerdir (SVB-IED’ler). Vücuda Giyilen IED’ler, canlı bombanın patlayıcı yelek veya kemer giydiği durumlar için kullanılır. Araca Yerleştirilmiş IED’ler ise patlayıcılarla donatılmış bir aracın sürücü veya araç içerisindeki bir yolcu tarafından infilak ettirilmesi ya da sürücü ya da yolcunun araç içerisindeyken BB-IED’yi patlatması olarak tanımlanır.⁷</p>
IS, ISKP	İslâm Devleti; IŞİD, İD veya Daeş olarak da bilinir. Afganistan’daki İslam Devleti, Horasan Vilayeti İslam Devleti (ISKP) olarak anılır.
İİB	İç İşleri Bakanlığı
Jirga	Anlaşmazlıkların çözümünden sorumlu aşiret büyüklerinden oluşan bir heyet ya da meclis; <i>jirgamar</i> mesleği anlaşmazlıkların çözümü olan ihtiyarları ifade eder.
Kara çarpışmaları	Kara çarpışmalarına çatışmanın tarafları arasındaki kinetik kara harekâtları, uzaktan saldırılar, çapraz ateş ve silahlı çatışmalar dâhildir. Kara çatışmaları, küçük silahların, ağır silahların ve/veya havan ve roket gibi alan silah sistemlerinin ateşlendiği saldırıları veya operasyonları kapsar. ⁸
Kırmızı Birim/Kızıl Tugay	Taliban, 2015 yılında Kızıl Birim veya Kızıl Tugay (Peştucada “sra qet’a”) adında “özel kuvvetler” birimi kurdu. Daha donanımlı ve daha iyi eğitilimler; genellikle “hızlı müdahale kuvveti” olarak kullanılırlar. ⁹
Kuchi	Göçebe Peştunlar
Lewat	Livata
Loya Jirga	Büyük meclis
Meshrano Jirga	Afgan Parlamentosunun üst kamarası
NDS	Ulusal Güvenlik Müdürlüğü
NUG	Ulusal Birlik Hükûmeti
OFS	Freedom’s Sentinel Operasyonu
PDPA	Afganistan Halkların Demokratik Partisi
PGF	Hükûmet Yanlısı Kuvvetler. Afgan Ulusal Güvenlik Kuvvetleri ile askerî veya paramiliter kontrgerilla operasyonlarında görev alan ve doğrudan veya dolaylı olarak Afganistan hükûmetinin kontrolü altında olan diğer kuvvetler ve gruplar. ¹⁰
RFE/RL	Özgür Avrupa Radyosu/Özgürlük Radyosu
RS	Kararlı Destek

⁷ UNAMA, Afghanistan, Protection of Civilians in Armed Conflict, Special Report - Increasing Harm to Afghan Civilians from the Deliberate and Indiscriminate Use of Improvised Explosive Devices, October 2018, [url](#), p. 10

⁸ UNAMA, Protection of civilians in armed conflict, 2019, 22 February 2020, [url](#), p. 89

⁹ Times (The), Helmand teeters after Taliban storm in with British tactics, 21 August 2016, [url](#)

¹⁰ UNAMA, Afghanistan Protection of civilians in armed conflict Annual Report 2018, 24 February 2019, [url](#), p. 64

SB	Savunma Bakanlığı
SIGAR	Afganistan'ın Yeniden İnşası Genel Müfettişliği
Sivil	UNAMA “siviller” kelimesinin tanımı için uluslararası hukuka atıfta bulunur: Askerî/paramiliter kuvvetlere mensup olmayan veya sürekli savaşma işlevine sahip organize silahlı gruba üye olmayan ve doğrudan savaşlara katılmadıkları sürece ve bu süre zarfında doğrudan saldırılara karşı koruma altında olan kişiler ¹¹ .
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
<i>şariat</i>	İslamiyet'te dinî hukuk; İslami kanonik hukuk
UNAMA	Birleşmiş Milletler Afganistan'a Yardım Misyonu
USDOD	Amerika Birleşik Devletleri Savunma Bakanlığı
USDoS	ABD Dış İşleri Bakanlığı
<i>Wolesi Jirga</i>	Afgan Parlamentosunun alt kamarası
Zayiat	Zayiat; Kaydı Silinenler, Görev Esnasında Hayatını Kaybedenler, Ayrılanlar ve diğer kayıplar [ortadan kaybolma/esir düşme, engellilik, ölüm (görev esnasında değil), emeklilik, muafiyet (yani resmî izinsiz gelmeme veya kalıcı tıbbi nedenlerle) veya ANA/ANP'ye transfer] dâhil olmak üzere planlı ve plansız kayıpların tamamıdır ¹²

¹¹ UNAMA, Protection of civilians in armed conflict, 2019, 22 February 2020, [url](#), p. 88

¹² USDOD, Enhancing Security and Stability in Afghanistan, December 2019, 23 January 2020, [url](#), p. 35, footnote 24

Giriş

Bu raporun amacı, mülteci statüsü ve ikincil koruma dâhil olmak üzere uluslararası koruma statüsü tespitinin değerlendirilmesi ve özellikle EASO'nun Afganistan hakkında ülke rehberliği geliştirmesinde kullanılması için ilgili bilgiler sağlamaktır.

Rapor, Afganistan'daki devlet yapısı, güvenlik kurumları ve devlet yargısına genel bir bakış sunmaktadır. Bu raporun; geleneksel hukuk ve gayriresmî anlaşmazlık çözümü, ana isyancı gruplar, hedefli şiddet, güvenlik durumu ve silahlı çatışma gelişmeleri ve sosyo-ekonomik göstergeler gibi konularla ilgili bilgiler sağlayan Afganistan hakkındaki diğer 2020 EASO menşe ülke bilgisi raporları ile birlikte okunması amaçlanmıştır.

Yetki Tanımı

Bu raporun yetki tanımı, EASO tarafından Afganistan konusunda EASO Menşe Ülke Bilgisi uzman ağındaki Menşe Ülke Bilgisi uzmanlarıyla ve AB+ ülkelerindeki politika uzmanlarıyla yapılan tartışmalara ve onlardan alınan girdilere dayanarak¹³ Afganistan konusunda ülke rehberliği geliştirme çerçevesinde tanımlanmıştır. Bu raporun Yetki Tanımı [Ek II](#)'de bulunabilir.

Metodoloji

Bu rapor, EASO Menşe Ülke Bilgisi Raporu Metodolojisi (2019)¹⁴ ve EASO Menşe Ülke Bilgisi Yazma ve Referans Verme Kılavuzu (2019)¹⁵ doğrultusunda hazırlanmıştır.

Toplanan bilgiler 30 Haziran 2020 tarihine kadar halka açık, özel basılı ve elektronik kaynaklar kullanılarak yapılan araştırmanın bir sonucudur. Kalite kontrol sürecinde alınan geri bildirimlere göre bu raporun son haline getirilmesi sürecinde 10 Temmuz 2020 tarihine kadar bazı ilave bilgiler eklenmiştir. Bu raporda kullanılan Peştuca ve Darice dillerindeki kaynaklar usulüne uygun olarak değerlendirilmiş ve EASO tarafından gayriresmî olarak tercüme edilmiştir.

Raporun yapısı ve kullanımı

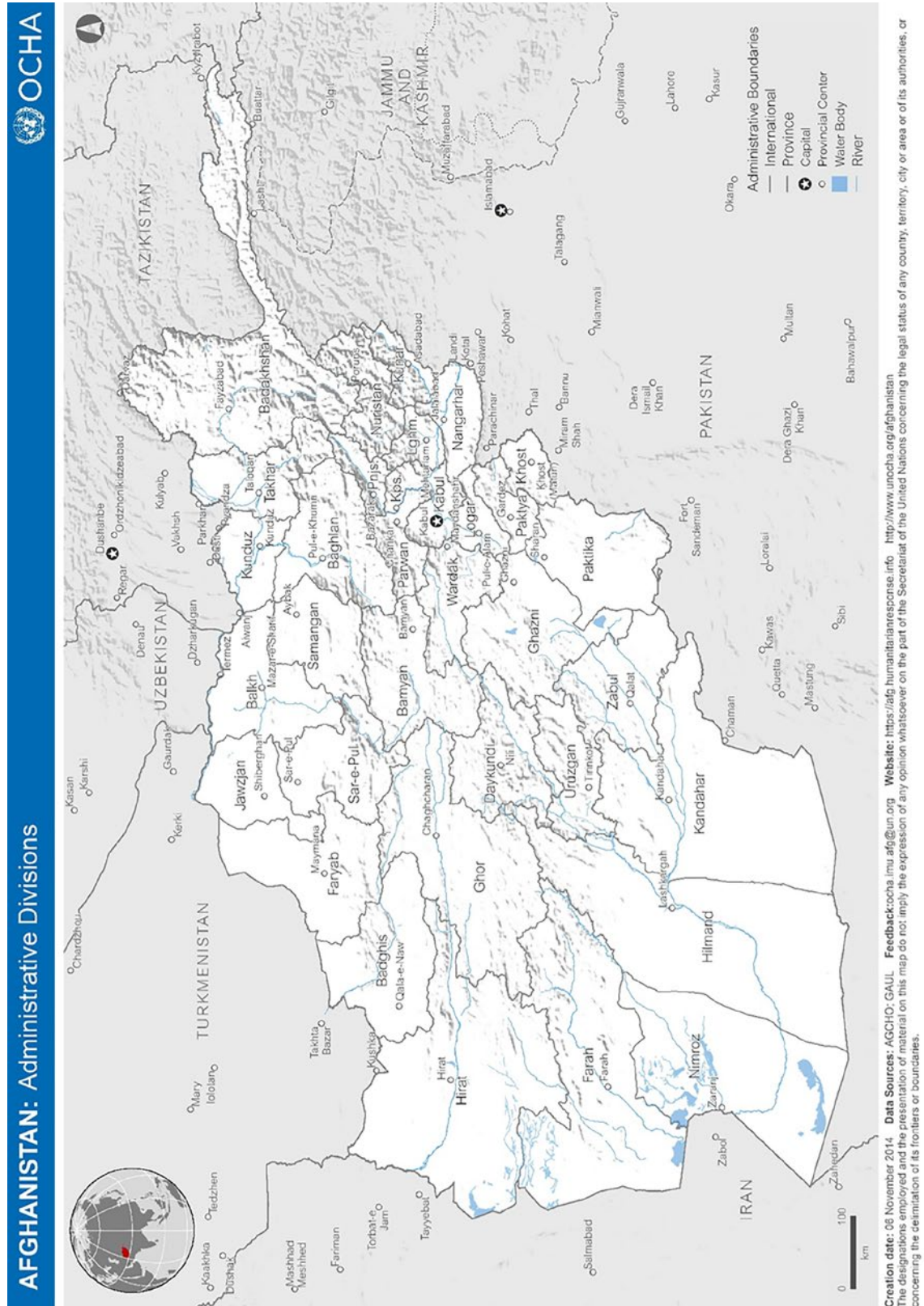
Rapor üç bölüme ayrılmıştır. İlk bölüm; yönetim, yolsuzluk dâhil olmak üzere Afganistan'daki devlet yapısıyla ve 2019 seçimlerindeki en son gelişmelerle ilgili genel bir bakış sunmaya odaklanmaktadır. İkinci bölüm; devlet güvenlik kurumlarına, bunların yetki ve yapılarına, bütünlüğüne ve bu güvenlik güçleri tarafından işlenen başlıca ihlal vakalarına odaklanmaktadır. Raporun üçüncü bölümü kapasitesi, bütünlüğü, kovuşturmadaki etkinliği ve cezaevi koşullarına odaklanarak devlet yargısıyla ilgili genel bir bakış sunmaktadır.

¹³ EU Member States plus Norway and Switzerland

¹⁴ EASO, EASO Country of Origin Information (COI) Report Methodology, June 2019, [url](#)

¹⁵ EASO, Writing and Referencing Guide for EASO Country of Origin Information (COI) Reports, June 2019, [url](#)

Harita

Harita 1: Afganistan - idari bölümler, kaynak: UNOCHA¹⁶

¹⁶ UNOCHA, Afghanistan - administrative divisions, January 2014, [url](http://www.unocha.org/afghanistan)

1. Devlet yapısı ve yönetim

1.1 Afgan devletiyle ilgili tarihsel genel bakış

1747 yılında ilk Afgan devleti, farklı Afgan etnik gruplardan aşiret liderlerinin toplanıp Afganistan Kralı olarak Ahmed Şah Durrani ve başkent olarak Kandahar'ı seçtiği Afgan geleneksel kurumu *Loya Jirga*'ya (Peştuca dilinde büyük meclis) dayanarak kuruldu.¹⁷ 1838'de İngiliz ordusu Afganistan'ı işgal etti ve bu, üç İngiliz-Afgan savaşına yol açtı.¹⁸ 1919'da Kral Amanullah Han, Afganistan'ı egemen bir devlet olarak tanıyan Rawalpindi Antlaşması ile aynı yıl sona eren sözde Üçüncü İngiliz-Afgan Savaşı'nı başlatarak bir bağımsızlık savaşı ilan etti.¹⁹ 1923'te Kral Amanullah ilk Afgan Anayasası'nı ilan etti.²⁰ Anayasa devletin yapısını oluşturuyor ve *Amir*'e ("komutan", "hükümdar") yürütme ve yasal yetki vererek²¹ aşiret liderlerinin yetkilerini sınırlamayı amaçlıyordu.²²

1923'te Zahir Şah, Afganistan'ın kralı oldu ve monarşi kırk yıl sürdü. 1973'te Muhammed Davud bir darbeyle iktidara geldi ve ilk Cumhuriyeti kurdu. 27 Nisan 1978'de Davud devrildi ve Sovyet yanlısı bir darbeye öldürüldü. Sözde *Saur* Devrimi, Afgan komünistleri Afganistan Halk Demokratik Partisi'ni (PDPA) iktidara getirdi.²³ 1979 yılında, eski Sovyetler Birliği hükûmeti, Babrak Karmal liderliğindeki komünist Afgan hükûmetini desteklemek için Afganistan'ı işgal etti ve bu, "*Mücahit*" olarak adlandırılan silahlı grupların muhalefetiyle karşılaştı. Ardından Sovyet birlikleri tarafından desteklenen Afgan hükûmeti ile ABD destekli *Mücahit* gruplar arasında on yıl süren silahlı çatışma bu işgali takip etti. Bu gruplar farklı bölümlere ayrılmıştı; ancak hepsi Sovyetler Birliği'nin 1989'daki geri çekilmesinden sonra 1992'de hükûmet çökene kadar süren ülke çapında silahlı bir ayaklanmaya katıldılar.²⁴

Genel olarak "İç Savaş" olarak anılan dönemde Afganistan'ın kontrolü için mücadele eden yeni ittifaklar ve cephelemler oluşturmuş farklı *mücahit* grupları görülmüştür.²⁵ 1994'te, Taliban adlı bir grup ortaya çıktı ve kontrolleri altındaki bölgelere istikrar getirerek nüfusun bazı bölümlerinden destek kazandı.²⁶ Taliban yavaş yavaş daha fazla kontrol elde etti ve 1996'da Kabil'i ele geçirdi. 2001 yılına gelindiğinde Taliban Afgan topraklarının çoğunu kontrol ediyordu. Ancak yıl sonuna kadar, ABD'deki 11 Eylül saldırılarının bir sonucu olarak ABD liderliğindeki bir askerî operasyon ile pozisyonlarını kaybettiler.²⁷ ABD, o sırada Kuzey İttifakı veya Kuzey koalisyonu olarak bilinen ve Taliban'a karşı mücadele eden *Mücahit* cephesine destek verdi.²⁸

¹⁷ The Cairo Review of Global Affairs, Afghanistan since 1700, 2014, [url](#); RFERL, Loya Jirga – Afghan tradition explained, 20 November 2013, [url](#); Etilaatroz, میان افسانه و واقعیت، به تاج و تخت رسیدن احمدشاه ابدالی؛ [informal translation: 'reaching the crown and the throne by Ahmad Shah Abdali, between legends and realities'], 19 February 2020, [url](#); Barfield, T., A Cultural and Political History, 2010, pp. 99-103

¹⁸ BBC, Afghanistan profile – Timeline, 9 September 2019, [url](#)

¹⁹ Barfield, T., A Cultural and Political History, 2010, p. 181; Foschini F., The 1919 War of Independence (or third Anglo-Afghan War): a conflict the Afghans started (and ended), AAN, 21 September 2019, [url](#)

²⁰ Maine Law, the path of law in Afghanistan: from custom to code, 9 May 2019, [url](#)

²¹ Barfield, T., A Cultural and Political History, 2010, p. 182

²² The Cairo Review of Global Affairs, Afghanistan since 1700, 2014, [url](#)

²³ Clark, K., An April Day that Changed Afghanistan 2: Afghans remember the 'Saur Revolution', AAN, 27 April 2018, [url](#); BBC, Afghanistan profile – Timeline, 9 September 2019, [url](#)

²⁴ Barfield, T., A Cultural and Political History, 2010, p. 234; BBC News, Afghanistan profile – Timeline, updated on: 31 January 2018, [url](#); Ipsos/ICRC, Our world. Views from the field. Summary report: Afghanistan, Colombia, Democratic Republic of Congo, Georgia, Haiti, Lebanon, Liberia and the Philippines. Opinion Survey, June 2009, [url](#), p. 10; Oxfam International, The Cost of War, Afghan Experiences of Conflict, 1978-2009, November 2009, [url](#), pp. 7-9.

²⁵ BBC News, Afghanistan profile – Timeline, updated on: 9 September 2019, [url](#); HRW, Afghanistan: Crisis of Impunity, July 2001, [url](#), pp. 13-17; International Crisis Group, The Insurgency in Afghanistan's Heartland, 17 June 2011, [url](#), p. 3

²⁶ Giustozzi, A. and Ibrahimi, N., Thirty Years of Conflict: Drivers of anti-Government Mobilisation in Afghanistan, 1978-2011, January 2012, [url](#), p. 22

²⁷ CFR, The Taliban in Afghanistan, 4 July 2014, [url](#)

²⁸ International Crisis Group, The Insurgency in Afghanistan's Heartland, 17 June 2011, [url](#), p. 5

22 Aralık 2001’de Bonn Anlaşması’nı esas alarak Ekim 2004’teki ilk cumhurbaşkanlığı seçimlerini de kazanan Peştun Hamid Karzai²⁹ liderliğinde geçici bir Afgan hükûmeti kuruldu.³⁰ 2014 ve 2019’da cumhurbaşkanlığı seçimleri yapıldı ve Muhammed Eşref Gani cumhurbaşkanı seçildi. Daha fazla bilgi için bkz. Bölüm 1.6 Seçimler.

Afgan hükûmeti, diğerleriyle birlikte başta Taliban ve Horasan İslam Devleti’ne (ISKP) karşı olmak üzere, hükûmet güçleri ile Hükûmet Karşıtı Unsurlar (HKU’lar) arasında “çoklu ve çakışan uluslararası olmayan silahlı çatışmalara” dahil olmaya devam ediyor.³¹ 29 Şubat 2020’de, 18 yıldan fazla süren çatışmadan sonra ABD ve Taliban arasında “Afganistan’a Barış Getirme Anlaşması” imzalandı.^{32,33} Ancak Afgan hükûmeti anlaşmaya dahil olmadı.³⁴ ABD, Doha Anlaşmasıyla eş zamanlı olarak Afgan hükûmetini görüşmelere dâhil etme amacıyla Afgan Hükûmeti ile “Ortak Bildirge”³⁵ imzaladı. Böylece siyasi uzlaşma ve kalıcı ateşkesi sağlarken bir yandan da Afgan güvenlik güçlerine desteğin sürdürüğünü teyit etti ve iç işlerine müdahaleden kaçınılmış oldu.³⁶

1.2 Devlet yapısı ve yönetime genel bakış

2004 Anayasası’nın 1. maddesine göre Afganistan bir İslam Cumhuriyetidir³⁷ ve devlet üç organdan oluşur: Yürütme, Yasama ve Yargı. Cumhurbaşkanı devletin başıdır ve yetkisini Anayasaya uygun olarak her üç organda da kullanır. Cumhurbaşkanı, doğrudan genel seçimle oyların %50’sinden fazlasıyla seçilir. Cumhurbaşkanı beş yıllık bir dönem için hizmet verir ve en fazla iki dönem hizmet verebilir.³⁸ Afganistan Anayasası’nın 60. maddesinde “Cumhurbaşkanının birinci ve ikinci olmak üzere iki Cumhurbaşkanı Yardımcısı olacağı” belirtilmektedir.³⁹

Anayasa, “Loya Jirga, Afganistan halkının iradesinin en yüksek tezahürüdür ve Ulusal Meclis üyeleri, vilayet başkanları ve ilçe meclislerinden oluşur. “Bakanlar, Baş Yargıç ve Temyiz Mahkemesi üyeleri ile başsavcı, Loya Jirga oturumlarına oy hakkı olmaksızın katılır.” şeklinde öngörür.⁴⁰ Siyasi sistem merkezîdir; cumhurbaşkanı tüm bakanları, vali ve kaymakamları ve belediye başkanlarını atar. Başkent Kabil’de bütçe kararları alınır.⁴¹ Uygulamada, 2014 yılından bu yana yürütme yetkisi, bir “Cumhurbaşkanı ile anayasada belirtilmeyen ve neredeyse bir hükûmet başkanı olan bir İcra Kurulu Başkanı (CEO) tarafından paylaşılmaktadır. Cumhurbaşkanı, CEO ve parlamento arasındaki bu güç üçgeni düşmanlıklar ve yıkıcı abluka politikalarıyla öne çıkmıştır”.⁴² Bakınız Bölüm 1.3 Yürütme Organı.

²⁹ Oxfam International, The Cost of War, Afghan Experiences of Conflict, 1978-2009, November 2009, [url](#), p. 13; UNAMA, Eighth Anniversary Today of 2001 Afghan Interim Authority, 22 December 2009, [url](#)

³⁰ Guardian (The), The Afghan interim government: who’s who, 6 December 2001, [url](#); New York Times (The), Election of Karzai Is Declared Official, 4 November 2004, [url](#); The Cairo Review of Global Affairs, Afghanistan since 1700, 2014, [url](#)

³¹ RULAC, Non-international armed conflicts in Afghanistan, Last updated 30 April 2019, [url](#)

³² BBC News, Afghan conflict: US and Taliban sign deal to end 18-year war, 29 February 2020, [url](#); Ruttig, T., From Doha to Peace? Obstacles rising in the way of intra-Afghan talks, 3 March 2020, [url](#); Zeino E., Peace versus Democracy? Afghanistan between Government Crisis and a U.S. Peace Deal with the Taliban, Pajhok, 6 April 2020, [url](#)

³³ The full text in English of the US-Taliban agreement, referred in this report as the ‘Doha agreement’ is available at: AAN, Agreement for Bringing Peace to Afghanistan between the Islamic Emirate of Afghanistan which is not recognized by the United States as a state and is known as the Taliban and the United States of America, 29 February 2019, [url](#); For a detailed explanation of the Doha Agreement and stipulations, see UNSC, Eleventh report of the Analytical Support and Sanctions Monitoring Team submitted pursuant to resolution 2501 (2019) concerning the Taliban, S/2020/415, 27 May 2020, [url](#)

³⁴ Ruttig, T., From Doha to Peace? Obstacles rising in the way of intra-Afghan talks, 3 March 2020, [url](#); Zeino E., Peace versus Democracy? Afghanistan between Government Crisis and a U.S. Peace Deal with the Taliban, Pajhok, 6 April 2020, [url](#)

³⁵ The full text (in English, Dari, Pashtu) of the Joint Declaration between the US and the Afghanistan government is available at: AAN, Joint Declaration between the Islamic Republic of Afghanistan and the United States of America for Bringing Peace to Afghanistan, 29 February 2020 [url](#)

³⁶ Ruttig, T., From Doha to Peace? Obstacles rising in the way of intra-Afghan talks, 3 March 2020, [url](#)

³⁷ Afghanistan, MoJ, Enforced Constitution of Afghanistan, 30 July 2004, [url](#), Article 1

³⁸ Pajhok, Government structure, 27 April 2013, [url](#)

³⁹ Afghanistan, MoJ, Enforced Constitution of Afghanistan, 30 July 2004, [url](#), Article 60

⁴⁰ Afghanistan, MoJ, Enforced Constitution of Afghanistan, 30 July 2004, [url](#), Article 110

⁴¹ Diplomat (The), Political reform urgently needed in Afghanistan, 22 February 2020, [url](#)

⁴² Zeino E., Peace versus Democracy? Afghanistan between Government Crisis and a U.S. Peace Deal with the Taliban, Pajhok, 6 April 2020, [url](#)

Asya Araştırma Enstitüsü'ne göre, Kasım 2019 itibarıyla Afganistan, temel olarak hükûmet içindeki yolsuzluk, güvensizlik, işsizlik, insan hakları ihlali, hukukun üstünlüğü eksikliği, cehalet ve idari reformlara yönelik kapasite eksikliği nedeniyle iyi bir yönetim için asgari standartları yakalayamadı.⁴³ Stratejik ve Uluslararası Çalışmalar Merkezi (CSIS), Afganistan'ın, temel bir sorun olarak yolsuzluk ve hâlâ dış yardım olmadan işleyemeyen bir merkezî hükûmet ile "başarısız bir yönetimin yanı sıra başarısız bir siyasete" sahip olduğu sonucuna vardı.⁴⁴ SIGAR, 31 Mart 2020 itibarıyla ABD'nin, Afganistan'daki yönetimi ve ekonomik kalkınmayı yaklaşık 35,06 milyar dolarla desteklediğini bildirdi.⁴⁵

Konrad-Adenauer-Stiftung (KAS) politika vakfı Afganistan Ülke Direktörü Dr. Ellinor Zeino, 2019 seçim sonrası durgunluğunun ardından siyasi gelişmeleri analiz eden bir makalede, Afganistan'daki hükûmet ve siyasi sistemin zayıf ve kısmen işlevsiz olmaya devam ettiğini belirtti:

"Yürütme ve yasama yetkileri zaman zaman birbirlerine karşı aşırı gerildi veya kötüye kullanıldı. Zaman zaman hükûmet parlamentoyu kenara attı veya yasama kararlarını görmezden geldi. Ancak parlamento üyeleri de misilleme veya bireysel amaçları için güven oyu veya hükûmet bakanlarını görevi kötüye kullanmayla suçlama hakkı gibi yasama ile ilgili denetim yetkilerini kötüye kullanmaktan çekinmediler. [...]".⁴⁶

1.3 Yürütme organı

2004 Afganistan Anayasası'nda "Hükûmet, Cumhurbaşkanı başkanlığında çalışan Bakanlardan oluşur. Bakanların sayısı ve görevleri kanunla düzenlenir" (Madde 71) hükmü yer almaktadır.⁴⁷ Afgan Hükûmeti 24 bakanlıktan oluşur.⁴⁸ Aşağıdaki görevleri vardır:

"Bu Anayasa hükümlerini, diğer yasaları ve mahkemelerin nihai kararlarını yerine getirmek, bağımsızlığı korumak, toprak bütünlüğünü sağlamak, Afganistan'ın uluslararası toplumdaki çıkar ve prestijini korumak, kamu hukukunu ve düzeni sağlamak ve her tür idari yolsuzluğun önüne geçmek, bütçeyi hazırlamak, devletin mali durumunu düzenlemek, kamu servetini korumak, sosyal, kültürel, ekonomik ve teknolojik kalkınma programları düzenlemek ve uygulamak, mali yıl sonunda yerine getirilen görevler ve yeni mali yıl için önemli programlar hakkında Ulusal Meclise rapor vermek, Anayasa ve diğer kanunlar uyarınca Hükûmetin sorumlulukları kapsamına giren diğer görevleri yerine getirmek."⁴⁹

Anayasa Madde 64(11)'e göre, cumhurbaşkanının bakanları atama yetkisi vardır.⁵⁰ Bununla birlikte, Anayasa'da yer alan hükümlere bakılmaksızın, yürütme gücü 2014 yılından bu yana Cumhurbaşkanı Eşref Gani ile İcra Kurulu Başkanı (CEO) Abdullah Abdullah arasında bölünmüştür.⁵¹ Tartışmalı 2014 cumhurbaşkanlığı seçimi, Eşref Gani ve İcra Kurulu Başkanı Abdullah Abdullah'ın başkanlığında Ulusal Birlik Hükûmeti'nin (NUG) kurulmasına yol açan siyasi bir uzlaşmayla sonuçlandı. Hükûmette özellikle Gani ve Abdullah ve kampları arasındaki bölünmeler, NUG'nin etkinliğini ciddi ölçüde tehlikeye attı.⁵² Afghanistan Analysts Network'ün (AAN) Ocak 2017'deki ifadelerine göre "karmaşık güç paylaşımı düzenlemeleri Afganistan'daki yönetimi felce uğrattı".⁵³

Tartışmalı 2019 seçim sonucunun ardından, Cumhurbaşkanı Gani ve ana rakibi Abdullah Abdullah, 17 Mayıs 2020'de bir güç paylaşımı anlaşması imzaladı⁵⁴ (bkz. Bölüm 1.6 Seçimler). Abdullah'a yürütme yetkileriyle Ulusal Uzlaşma

⁴³ Asian Institute of Research, The main challenges of public management in Afghanistan and the possible solution, 7 November 2019, [url](#), pp. 142-143

⁴⁴ CSIS, Afghanistan: The prospects for a real peace, 7 July 2020 [url](#), pp. 88-95

⁴⁵ SIGAR, Quarterly report to the United States Congress, 30 April 2020, [url](#), p. 98

⁴⁶ Zeino E., Peace versus Democracy? Afghanistan between Government Crisis and a U.S. Peace Deal with the Taliban, Pajhwok, 6 April 2020, [url](#)

⁴⁷ Afghanistan, MoJ, Enforced Constitution of Afghanistan, 30 July 2004, [url](#), Article 71

⁴⁸ IRA, The Cabinet members, n.d., [url](#)

⁴⁹ Afghanistan, MoJ, Enforced Constitution of Afghanistan, 30 July 2004, [url](#), Article 75

⁵⁰ Afghanistan, MoJ, Enforced Constitution of Afghanistan, 30 July 2004, [url](#), Article 64/11

⁵¹ Zeino E., Peace versus Democracy? Afghanistan between Government Crisis and a U.S. Peace Deal with the Taliban, Pajhwok, 6 April 2020, [url](#)

⁵² Foreign Policy, NUG One Year On: Struggling to Govern, 29 September 2015, [url](#)

⁵³ AAN, What to Watch? Key issues to follow in Afghanistan in 2017, 27 January 2017, last updated 9 March 2020, [url](#)

⁵⁴ AP, Afghanistan President and rival announce power-sharing agreement, 17 May 2020, [url](#); Tolonews, Ghani and Abdullah sign an agreement to break political deadlock, 17 May 2020, [url](#)

Yüksek Kurulu'nun liderliği ve ayrıca bazı önemli bakanlıklar dâhil olmak üzere kabinenin %50'sini atama hakkı verildi.⁵⁵ İl valileri "iki tarafın üzerinde anlaştığı bir kurala" göre atanacaktı.⁵⁶ Ancak, 13 Haziran 2020 itibarıyla AAN'nin araştırmacısı Ali Yawar Adili ve eş-direktörü Thomas Ruttig kabinenin hâlâ tam olarak oluşturulmadığını belirterek böyle bir kuralın uygulanıp uygulanmadığının henüz net olmadığını gözlemledi.⁵⁷

1.4 Yasama organı

Afgan yasama organı Ulusal Meclis olarak adlandırılır ve çift meclislidir. Ulusal Meclis iki kamaradan oluşur: *Wolesi Jirga* (alt kamara) ve *Meshrano Jirga* (Üst Kamara).⁵⁸ 2004 Anayasasına göre, "Afganistan İslam Cumhuriyeti Ulusal Meclisi, en yüksek yasama organı olarak, halkının iradesini gösterecek ve bütün ulusu temsil edecektir. Ulusal Meclis iki kamaradan oluşur: Halk Kamarası ve İhtiyarlar Kamarası."⁵⁹ Anayasanın 83. maddesinde "Halk Kamarası üyeleri, halk tarafından serbest, genel, gizli ve doğrudan seçim ile seçilir." hükmü yer alır.⁶⁰ *Wolesi Jirga* (alt kamara) 34 vilayetten, 250 sandalye için "nispi temsile göre" seçilir. Sih ve Hindu toplulukları bir koltuk hakkına ve göçebe Kuchi halkları on sandalyeye sahiptir. Afganistan'ın 34 vilayetinin her birinden ikişer olmak üzere toplam 68 sandalye kadın temsilcilere ayrılmıştır.⁶¹

20 Ekim 2018'de Afganistan'da üçüncü parlamento seçimleri yapıldı. Seçimler, alt kamarada beş büyük siyasi parti ile sonuçlandı: Cemiyet-i İslami (23 sandalye), Halkların İslami Birlik Partisi (11 sandalye), Hizb-i Vahdet-i İslami (7 sandalye), Hizb-i Cumhuri Afganistan (9 sandalye) ve Junbish-i Mili İslami Afganistan (10 sandalye). *Meshrano Jirga* (üst kamara) üyeleri, vilayet ve ilçe meclisleri tarafından seçilen 68 üyeye ve cumhurbaşkanı tarafından atanan 34 üyeye ayrılmış 102 sandalyeye sahiptir.⁶²

Afganistan Anayasası'nın 35. maddesi, "Afganistan halkı kanun hükümlerine göre siyasi parti kurma hakkına sahiptir" hükmüne sahiptir.⁶³ Afganistan Adalet Bakanlığı'na göre 2016 itibarıyla Afganistan'da resmî olarak kayıtlı 70 siyasi parti bulunuyordu.⁶⁴ Uluslararası Şeffaflık Örgütü, Afganistan'da siyasi partilerin belirli etnik gruplar veya kişilikler üzerine oluşturulduğu için "uyumlu politika platformlarını" temsil etmediğini gözlemledi. Adayların çoğu kampanyalarını bağımsız olarak yürütür ve ittifakları yerel ve bölgesel "himaye ağlarına" dayalı olarak değiştirir.⁶⁵

Afganistan Hür ve Adil Seçim Forumu (FEFA) Kasım 2019'da *Wolesi Jirga* üyeleri arasında bir araştırma yayımlayarak araştırma esnasında milletvekillerinin %76,6'sının herhangi bir siyasi partiye üye olmadığını ve %23,4'ünün bir siyasi partiye üye olduğunu belirtti (%7,6'sı Cemiyet-i İslami'ye, %3,4'ü Junbesh-i Mili'ye, %2,5'i Hizb-i Harakat'a, %2,9'u Vahdet-i İslami'ye, %2,1'i Hizb-i İslami'ye ve kalan %4,9'u diğer partilere). Kaynak ayrıca, parlamento seçimleri sırasında adayların yalnızca %8,5'inin bir siyasi partiye üye iken (%3,4'ü Junbesh-i Mili İslami, %3,4'ü Cemiyet-i İslami, %2,7'si Hizb-i Vahdet-i İslami Mardom-i Afganistan, %1,8'i Hizb-i Vahdet-i İslami, %0,9'u Hizb-i İslami ve %0,9'u Hizb-i Harakat-İslami) %91,5'inin bağımsız adaylar olduğunu belirtti. Aynı kaynağa göre *Wolesi Jirga* üyelerinin %28'i Cumhurbaşkanının ekibiyle, %13'ü İcra Kurulu Başkanı ekibiyle, %3'ü eski Cumhurbaşkanının ekibiyle bağlantı kurduğunu ve %56'sı Afgan Birlik Hükûmeti'ndeki hiçbir tarafla bağlantı kurmadığını ifade etti.⁶⁶

⁵⁵ Adili A. Y., End of post-election impasse? Ghani and Abdullah's new power-sharing formula, AAN 20 May 2020, [url](#); Tolonews, Ghani and Abdullah Sign Agreement to Break Political Deadlock, 17 May 2020, [url](#)

⁵⁶ Adili A. Y., Ruttig T., Between Professionalism and Accommodation: The slow progress on the new cabinet, AAN, 13 June 2020, [url](#)

⁵⁷ Adili A. Y., Ruttig T., Between Professionalism and Accommodation: The slow progress on the new cabinet, AAN, 13 June 2020, [url](#)

⁵⁸ Pajhwok, Government structure, 27 April 2013, [url](#)

⁵⁹ Afghanistan, MoJ, Enforced Constitution of Afghanistan, 30 July 2004, [url](#), Articles 81-82

⁶⁰ Afghanistan, MoJ, Enforced Constitution of Afghanistan, 30 July 2004, [url](#), Article 83

⁶¹ Al Jazeera, Understanding Afghanistan's elections 2018, 20 October 2018, [url](#)

⁶² Al Jazeera, Understanding Afghanistan's elections 2018, 20 October 2018, [url](#)

⁶³ Afghanistan, MoJ, Enforced Constitution of Afghanistan, 30 July 2004, [url](#), Article 35

⁶⁴ Afghanistan, MoJ, Registered political parties, 16 August 2016, [url](#)

⁶⁵ Transparency International, Anti-Corruption Resource Center, Corruption in Afghanistan and the role of development assistance, 29 April 2019, [url](#), pp. 6-8

⁶⁶ FEFA, شناسنامه مجلس نمایندگان - دور هفدهم [informal translation: 'information about the members of the House of Common – seventeenth term of office'], 5 November 2019, [url](#), pp. 4-5

Asia Foundation'a göre, yeni seçilen milletvekillerinin yaklaşık %70'i nispeten genç olup siyasi sahnede yenidir. Parlamentoda genç milletvekillerinin varlığı sıradan Afganlar arasında büyük bir inanç ve daha yüksek beklenti yarattı. Ancak yeni oluşturulan alt kamara *Wolesi Jirga*, ilk oturumda yeni liderlik konusunda gerginlikler yaşadı ve siyasi elitler ve uluslararası gözlemciler arasında yasama organının kapasitesi sorgulandı.⁶⁷

1.5 Yargı organı

Afganistan Anayasası'nın 116. maddesi, yargının ülkenin bağımsız bir organı olduğunu öngörüyor. Aynı maddeye göre "yargı, bir Temyiz Mahkemesi, İstinaf Mahkemeleri ile teşkilatı ve yetkisi kanunla düzenlenecek olan İlk Derece Mahkemelerinden oluşur. Temyiz Mahkemesi, Afganistan İslam Cumhuriyeti'nin yargı erkini yöneten en yüksek yargı organı olacaktır."⁶⁸ Adalet sistemi; yürütme kolundan bağımsız olan yargı, Adalet Bakanlığı, Başsavcılık ve İç İşleri Bakanlığından oluşur.⁶⁹ Devlet yargısı hakkında daha ayrıntılı bilgi için bkz. [3.Devlet yargısı](#).

1.6 Seçimler

Bağımsız Seçim Komisyonu (IEC) yetkiye sahip olup başkanlık seçimleri, *Wolesi Jirga* seçimleri, vilayet genel meclisi seçimleri, ilçe meclisi seçimleri, köy meclisi seçimleri, belediye meclisi seçimleri, Belediye Başkanlığı seçimleri ve Referandum dâhil olmak üzere seçimlerin yönetimi ve denetlenmesinden sorumlu tek kurumdur.⁷⁰ Afganistan Anayasası'nın 156. maddesi, "her türlü seçimi yönetmek ve denetlemek, ayrıca kanun hükümlerine göre halkın genel kamuoyuna başvurmak üzere Bağımsız Seçim Komisyonu kurulacaktır" hükmünü ve Anayasa'nın 157. maddesi, "Anayasanın uygulanmasını denetleyecek Bağımsız Komisyon, kanun hükümlerine uygun olarak kurulur. Bu Komisyonun üyeleri, Halk Kamarasının onayıyla Cumhurbaşkanı tarafından atanır." hükmünü içerir.⁷¹

Aralık 2018'de IEC, başlangıçta 20 Nisan 2019'da yapılması planlanan cumhurbaşkanlığı seçimi için üç aylık bir erteleme duyurdu.⁷² Mart 2019'da seçimler "oy verme süreciyle ilgili sorunlar" nedeniyle tekrar ertelendi.⁷³ Cumhurbaşkanlığı adayları arasında görevdeki Eşref Gani, İcra Kurulu Başkanı Abdullah Abdullah, ulusal güvenlik eski danışmanı Muhammed Hanif Atmar ve Gulbeddin Hikmetyar da vardı.⁷⁴ Bir dönem cumhurbaşkanını ciddi bir şekilde eleştiren İç İşleri Bakanı Amrullah Saleh, Gani'nin ekibine cumhurbaşkanı yardımcısı adayı olarak katılmak için görevinden istifa etti.⁷⁵ Saleh'i göreve getirmek, etnik Peştun Gani'nin siyasi bir rakibi etkisiz hale getirme ve Saleh'i güçlü bir şekilde destekleyen Tacikler kendi tarafına çekme çabasıydı.⁷⁶

28 Eylül 2019'da Taliban'ın 2001'de devrilmesinden bu yana kaydedilen en düşük katılım oranıyla cumhurbaşkanlığı seçimleri nihayet yapıldı. Seçimlerin hemen ardından her ikisi de görevde olan Eşref Gani ve İcra Kurulu Başkanı Abdullah Abdullah zaferlerini ilan etti⁷⁷ ve bu da sonraki beş ay süren siyasi çıkmaza yol açtı.⁷⁸ Seçimlerin üzerinden neredeyse üç ay geçtikten sonra ve sahtecilik iddiaları, usulsüzlükler, saldırılar ve oylamada kullanılan biyometrik cihazlardaki teknik sorunlar nedeniyle yaşanan gecikmelerle birlikte⁷⁹ 22 Aralık 2019'da IEC, oyların %50,64'ünün

⁶⁷ The Asia Foundation, A survey of the Afghan people, Afghanistan in 2019, 2 December 2019, [url](#), p. 135

⁶⁸ Afghanistan, MoJ, Enforced Constitution of Afghanistan, 30 July 2004, [url](#), Article 116

⁶⁹ SIGAR, Rule of Law in Afghanistan: US Agencies Lack a Strategy and Cannot Fully Determine the Effectiveness of Programs Costing more than \$Billion, July 2015, [url](#)

⁷⁰ IEC, Vision and Mission, 1 January 2019, [url](#)

⁷¹ Afghanistan, MoJ, Enforced Constitution of Afghanistan, 30 July 2004, [url](#)

⁷² France24, Afghan presidential election delayed until July 20, 30 December 2018, [url](#)

⁷³ Reuters, Afghanistan presidential election postponed to September, 20 March 2019, [url](#)

⁷⁴ Adili, A.Y., Afghanistan's 2019 elections (2): Who is running to become the next president?, AAN, 11 February 2019, [url](#)

⁷⁵ New York Times (The), Afghan Presidential Race Takes Shape as Ghani's Challengers Emerge, 18 January 2019, [url](#)

⁷⁶ Reuters, Afghanistan's Ghani launches bid for second presidential term, 20 January 2019, [url](#)

⁷⁷ BBC, Afghanistan presidential election: Rivals declare victory after record low turnout, 30 September 2019, [url](#)

⁷⁸ Adili A. Y., End of post-election impasse? Ghani and Abdullah's new power-sharing formula, AAN 20 May 2020, [url](#)

⁷⁹ Reuters, Afghan election runoff likely amid thousands of complaints: officials, 23 December 2019, [url](#); France24, Over 16,000 complaints filed in Afghan presidential polls, 26 December 2019, [url](#)

(923.868) Gani, %39,52'sinin (720.990) ise Abdullah Abdullah lehine olduğunu gösteren ön sonuçları açıkladı.⁸⁰ Abdullah Abdullah, hileli olduğunu belirterek ön sonuçlara itiraz etti.⁸¹ Seçime katılımın 1,8 milyon üzerinde olduğu tahmin ediliyor.⁸² Bu sayının %31,5'ini kadınlar oluşturmaktadır.⁸³

Ön sonuçların açıklanmasının üzerinden üç gün geçtikten sonra, Bağımsız Seçim Şikâyet Komisyonu (IECC), Abdullah Abdullah'ın İstikrar ve Entegrasyon ekibi tarafından sunulan yaklaşık 8.000 şikâyet; Gülbuddin Hikmetyar liderliğindeki Barış ve İslami Adalet tarafından yaklaşık 4.400 şikâyet; Başkan Eşref Gani liderliğindeki Stable Builder ekibi tarafından 3.000'den fazla şikâyet ve Rahmatullah Nabil liderliğindeki Güvenlik ve Adalet ekibi tarafından 15 şikâyet ile yaklaşık 16.500 şikâyet kaydettiğini söyledi.⁸⁴

Şubat 2020'de açıklanan nihai sonuçlar neredeyse tam olarak ön sonucu doğruladı.⁸⁵ Görevdeki Muhammed Eşref Gani oyların %50,64'ünü alarak kazanan ilan edildi. Oyların %39,52'sini alan rakibi Abdullah Abdullah⁸⁶ sonuçlara karşı çıkarak kendisini kazanan ilan etti⁸⁷; "kapsayıcı" alternatif bir hükümet kurma niyetini açıkladı ve sonraki haftalarda bazı vilayetlerin valilerini atamaya başladı.⁸⁸ 9 Mart 2020'de hem Gani hem de Abdullah, Afganistan Cumhurbaşkanı olarak yemin ederek ayrı ayrı göreve başlama törenleri düzenlediler.⁸⁹

Aylar süren gerginliğin ardından, 17 Mayıs 2020'de Cumhurbaşkanı Gani ve Abdullah Abdullah sonunda bir güç paylaşımı anlaşması imzaladılar.⁹⁰ Buna göre Gani, Cumhurbaşkanı olarak ve Abdullah, yürütme makamlarıyla Ulusal Uzlaşma Yüksek Konseyi'nin lideri olarak tanındı; ayrıca, Abdullah'a kabinenin %50'sini atama hakkı verildi.⁹¹

1.7 Siyasi gelişmeler

Beş yıllık güç paylaşımını NUG, Gani ile Abdullah Abdullah arasında devam eden gerginliklerle yürütüldü.⁹² Tartışmalı 2019 seçim sonucu, Gani destekçileri ve muhalifleri, özellikle de ana rakibi Abdullah arasında yoğun bir kutuplaşmaya neden oldu.⁹³ Bu durum ülkeyi bir açmaz ve siyasi krize sürükleyerek barış görüşmelerini tehlikeye attı.⁹⁴ ABD, Afgan liderlerin bir uzlaşmaya varamamasından duydukları hayal kırıklığını dile getirerek iki rakibin "siyasi bir çözüme varması" amacıyla 2020'de Afganistan'a 1 milyar ABD doları yardımı ve 2021'de muhtemel 1 milyar ABD doları yardımı kesmekle tehdit etti.⁹⁵

⁸⁰ BBC, Afghanistan presidential election: Ghani set for second term after initial results, 22 December 2019, [url](#); TKG, The preliminary results of the Afghanistan presidential elections announced, 22 December 2019, [url](#)

⁸¹ Reuters, Afghanistan's Ghani claims narrow win in preliminary presidential vote results, 22 December 2019, [url](#)

⁸² Reuters, Afghan election runoff likely amid thousands of complaints: officials, 23 December 2019, [url](#)

⁸³ UN Security Council, The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security A/74/753-S/2020/210, 17 March 2020, [url](#), p. 2

⁸⁴ Adili A. Y., Afghanistan's 2019 Election (28): ECC starts final, decisive phase of complaints procedure, AAN, 20 January 2020, [url](#)

⁸⁵ Ruttig T., Afghanistan's 2019 Elections (30): Final results... and parallel governments?, AAN, 19 February 2020, [url](#)

⁸⁶ IEC, Afghanistan 2019, Presidential election, n.d., [url](#)

⁸⁷ Ruttig T., Afghanistan's 2019 Elections (30): Final results... and parallel governments?, AAN, 19 February 2020, [url](#); Reuters, Ghani named winner of disputed Afghan poll, rival also claims victory, 18 February 2020, [url](#)

⁸⁸ UN Security Council, The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security A/74/753-S/2020/210, 17 March 2020, [url](#), p. 3; Tolonews, Abdullah-Loyal governor installed in Sar-e-Pul, 22 February 2020, [url](#)

⁸⁹ New York Times (The), Ghani Takes the Oath of Afghan President. His Rival Does, Too, 9 March 2020, [url](#)

⁹⁰ Adili A. Y., End of post-election impasse? Ghani and Abdullah's new power-sharing formula, AAN, 20 May 2020, [url](#)

⁹¹ Adili A. Y., End of post-election impasse? Ghani and Abdullah's new power-sharing formula, AAN, 20 May 2020, [url](#); Tolonews, Ghani and Abdullah Sign Agreement to Break Political Deadlock, 17 May 2020, [url](#)

⁹² NYT, Ghani named Afghan election winner, his opponent claims victory, too, 18 February 2020, [url](#)

⁹³ Zeino E., Peace versus Democracy? Afghanistan between Government Crisis and a U.S. Peace Deal with the Taliban, Pajhwa, 6 April 2020, [url](#)

⁹⁴ Adili A. Y., From parallel governments to a new form of power-sharing? Afghanistan's ongoing post-elections crisis, AAN, 7 May 2020, [url](#); Al Jazeera, Afghanistan's peace process is in danger of unravelling, 31 March 2020, [url](#); Reuters, Afghanistan's 'Game of Thrones' jeopardizes peace process, 9 March 2020, [url](#)

⁹⁵ USDOS, On the Political Impasse in Afghanistan. Press Statement, Michael R. Pompeo, Secretary of State, 23 March 2020, [url](#); Adili A. Y., From parallel governments to a new form of power-sharing? Afghanistan's ongoing post-elections crisis, AAN, 7 May 2020, [url](#)

AAN analisti Ali Yawar Adili'ye göre, arka arkaya ikinci kez, cumhurbaşkanlığı seçimi siyasi bir anlaşmazlıkla sonuçlandı ve bunu çözmek için “anayasa dışı bir düzenleme” yapılması gerekiyordu (bkz. Bölüm 1.6 Seçimler). Kaynak ayrıca Abdullah Abdullah ve Abdullah'ın ittifak kurmaya çalıştığı diğer Afgan siyasi aktörlerin ortak bir bildiri yayımladıklarını belirterek bildirinin “seçim hilesinden kaynaklanan ulusal kriz ulusal barış sürecini etkiledi ve bu, durumu daha da kritik hale getirebilir” ifadesini içerdiğini belirtti.⁹⁶

Şubat 2020'de⁹⁷ ikinci görev dönemi için seçilen Cumhurbaşkanı Muhammed Eşref Gani, yeni üye seçmeden önce önceki kabine üyelerinin iki hafta boyunca görevlerine devam edeceğini açıkladı.⁹⁸ 31 Mart 2020'de Başkan Gani, Arghandiwal'ı maliye bakanı vekili olarak atadı ve cumhurbaşkanlığı danışmanına göre, yeni kabine üyeleri atama süreci devam edecek ve ardından yeni atanan bakanlar göreve başlamadan önce Parlamento bir güven oylaması yapacaktı.⁹⁹ Cumhurbaşkanı, 4 Nisan 2020'de Haneef Atmar'ı dış işleri bakanı vekili olarak atadı.¹⁰⁰ 11 Mart 2020'de, Cumhurbaşkanı Muhammed Eşref Gani 2014 yılında yapılan tartışmalı seçimlerden sonra Ulusal Birim Hükûmeti bünyesinde oluşturulan İcra Kurulu Başkanlığını fesheden bir kararname çıkardı^{101, 102}

Haziran ortası itibarıyla, bir kabine henüz tam olarak kurulmamıştı. İki devlet bakanının yanı sıra sadece dokuz bakan ve merkez bankası başkanı aday gösterildi; tüm adaylar yalnızca Gani'nin tarafından seçilmişti. Atama süreci, “hem Gani'nin hem de Abdullah'ın seçim ekipleri içerisindeki hizipler arası danışma” ve “diğer siyasi güçleri barındırma ihtiyacı” nedeniyle erteleniyordu. Gani tarafındaki bazı adayların, seçim müttefiklerini ve sadıklarını ödüllendirmenin yanı sıra, seçim sırasında kendisine karşı çıkan çoğunlukla Peştunlardan oluşan siyasi fraksiyonlara jest yapmak amacıyla gösterildiği bildirildi. AAN analistleri, Gani'nin özellikle “eski cumhurbaşkanı Karzai'nin etrafında toplanan bir grup etkili politikacıyla” uzlaşma sağlamaya çalıştığını açıkladı. Bu grup, son seçim sonrası siyasi çıkmaz sırasında Başkan Gani'nin görevden alınması için baskı kurmaya çalışmış ve kendilerini ABD-Taliban müzakereleri bağlamında Gani ve Abdullah'ın kampları arasında “gayriresmî üçüncü bir güç” olarak konumlandırmışlardı. Abdullah'ın tarafında ise, haziran ortası itibarıyla henüz hiç aday önerilmemişti. AAN'ye göre, bu durum “hem kendi Tacik ağırlıklı siyasi partisi Cemiyet-i İslami'nin çeşitli, genellikle çatışan hizipleri hem de Hazara ve Özbek topluluklarından gelen güçler tarafından desteklenen” heterojen siyasi kampını uzlaştırmanın zorluğunu yansıtıyordu.¹⁰³

Adil ve şeffaf seçimlerin yanı sıra, Taliban ile ateşkes sağlamayı amaçlayan barış müzakereleri Afganlar için yüksek bir öncelik olmaya devam ediyordu ve Asia Foundation tarafından yapılan bir araştırmaya göre mülakat yapılan Afganların üçte ikisi (%88,7) barış görüşmelerini güçlü bir şekilde destekliyordu.¹⁰⁴ Afgan siyasetçiler ile aşirete bağlı, etnik ve dinî liderlerin bir araya geldiği toplantı olan istişare niteliğindeki Loya Jirga, Afgan hükûmetinin Taliban ile barış müzakerelerine girmesi için bir çerçeve oluşturmak amacıyla başlangıçta Kabil'de Mart 2019'da planlandı. Loya Jirga nihayetinde ertelendi.¹⁰⁵ Eylül 2019'da ABD Başkanı Donald Trump, Taliban bir ABD askerini öldürdükten sonra ABD-Taliban müzakerelerinin “öldüğünü” ilan etti¹⁰⁶; ancak iki taraf arasındaki görüşmeler perde arkasında haftalar içinde yeniden başladı.¹⁰⁷

29 Şubat 2020'de ABD ve Taliban Doha anlaşmasını imzaladı. Anlaşmada ana hatlarıyla belirtilen ana noktalar arasında, Taliban'ın ABD ve müttefikleri için tehdit oluşturan El Kaide gibi gruplara koruma sağlamayacağına dair garantiler; ABD'nin ve NATO müttefiklerinin Afganistan'dan çekileceğine dair garantiler; ateşkes sorunu ve Afgan içi müzakereler

⁹⁶ Adili A. Y., From parallel governments to a new form of power-sharing? Afghanistan's ongoing post-elections crisis, AAN, 7 May 2020, [url](#)

⁹⁷ Reuters, Ghani named winner of disputed Afghan poll, rival also claims victory, 18 February 2020, [url](#)

⁹⁸ Reuters, Afghanistan's 'Game of Thrones' jeopardizes peace process, 9 March 2020, [url](#)

⁹⁹ Tolonews, Ghani appoints Arghandiwal as acting finance minister, 31 March 2020, [url](#)

¹⁰⁰ Khaama Press, Ghani appoints Atmar as acting minister of foreign affairs, 4 April 2020, [url](#)

¹⁰¹ Khaama Press, Ghani dissolves the office of the Chief Executive, 11 March 2020, [url](#); Tolonews, Ghani, by Decree, “abolishes” Chief Executive Office, 11 March 2020, [url](#); TKG, Afghan President Ghani terminates the office of Chief Executive, 12 March 2020, [url](#)

¹⁰² Foreign Policy, NUG One Year On: Struggling to Govern, 29 September 2015, [url](#)

¹⁰³ Adili A. Y., Ruttig T., Between Professionalism and Accommodation: The slow progress on the new cabinet, AAN, 13 June 2020, [url](#)

¹⁰⁴ The Asia Foundation, A survey of the Afghan people, Afghanistan in 2019, 2 December 2019, [url](#), p. 135

¹⁰⁵ RFE/RL, Afghan Loya Jirga Aimed At Discussing Peace Talks Delayed, 3 March 2019, [url](#)

¹⁰⁶ Ruttig T., US-Taliban Agreement Still in the Air: Disputes about a 'ceasefire' versus 'reduction of violence', AAN, 30 January 2020, last updated 9 April 2020, [url](#)

¹⁰⁷ BBC News, Afghan conflict: US and Taliban sign deal to end 18-year war, 29 February 2020, [url](#)

yer alıyordu.¹⁰⁸ Ancak, Afgan hükûmeti anlaşmaya dâhil olmamıştı ve Taliban da daha sonra müzakere ekibiyle ilişki kurmayı reddetmiştir; bu durum da kapsamlı bir barış anlaşmasından ziyade “müzakere edilmiş siyasi uzlaşma” olarak tanımlanan anlaşmanın uygulanabilirliği hakkında sorulara yol açtı.¹⁰⁹ Doha anlaşması aynı zamanda kalıcı ateşkes yöntemlerinin Afganistan içi müzakerelerde görüşülmesini, güven oluşturma önlemi olarak mahkumları karşılıklı olarak serbest bırakmayı şart koşuyor.¹¹⁰

Bu raporun hazırlandığı sırada Afganlar arasındaki müzakerelerin kapsamı konusunda çok az açıklık söz konusuydu. Beş siyasi grubun öne sürdüğü tekliflerin ana temaları şunlardı: “yapısal çerçeve, müzakere sürecinin aşamaları ve kurumsal düzenlemeler”.¹¹¹ Haziran 2020 ortalarında Taliban ve Afgan hükûmeti sonunda Doha’yı üst düzey “Afgan içi diyalog”un ilk oturumunun gerçekleştirileceği yer olarak kabul etse de tutukluların serbest bırakılmasıyla ilgili süregelen anlaşmazlıkların teyidini erteledi.¹¹² Temmuz 2020’nin başında Abdullah Abdullah, “yakın” olarak nitelendirilen Afgan içi görüşmeleri başlatma çabaları kapsamında Pakistan’a resmî bir ziyaret yapacağını duyurdu.¹¹³

Dr. Ellinor Zeino, ABD-Taliban anlaşmasıyla aynı zamana denk gelen 2019 seçim sonucundan kaynaklanan siyasi krizin ve yapım aşamasındaki Afganistan içi görüşmelerin Afganistan’ı “belirleyici bir dönüm noktasına” sürüklediğini gözlemledi. Zeino şu sonuca vardı:

“ABD-Taliban barış anlaşmasının imzalanması ve NATO birliklerinin ayrılmak üzere olmasıyla, Afganistan yine siyasi ve sosyal düzeninin ve Batılı bir ortak olarak rolünün yeniden müzakere edildiği belirleyici bir noktaya geldi. Taliban liderliği savaştan siyasete geçmeye hazır görünüyor. Taliban’la müzakere masasına giderken, mevcut hükûmet krizi ve sertleşmiş Afgan içi çatışmalar, son yirmi yılın çoğulcu-demokratik başarılarını riske atıyor. İç siyasi mücadeleler çözülmeden kalırsa Afganlar her şeyi, zor kazanılan demokrasisini ve barış umutlarını kaybetme riskiyle karşı karşıya.”¹¹⁴

1.8 Yolsuzluk

UNAMA (Birleşmiş Milletler Afganistan Yardım Misyonu) yolsuzluğu şu şekilde tanımlamaktadır:

“En genel tanımıyla yolsuzluk, kamu güveninin özel kazanç için kötüye kullanılmasıdır ve bu bakımdan, kamu çıkarlarını veya ortak çıkarları karşılamak üzere tasarlanmış kurumlar olmadan var olması söz konusu olamaz.”¹¹⁵

Afganistan Anayasası Madde 75(3)’e göre, Hükûmetin “kamu hukukunu ve düzenini korumak ve her türlü idari yolsuzluğu ortadan kaldırmak” görevi vardır.¹¹⁶ 20 Şubat 2004’te Afganistan, yolsuzluğun önlenmesi ve kovuşturulması için 2003 tarihli UNCAC’ı (Birleşmiş Milletler Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi) imzaladı ve 25 Ağustos 2008’de onayladı.¹¹⁷ Eylül 2018 tarihli Afgan Yolsuzlukla Mücadele Yasası Afganistan’daki yolsuzlukla ilgilidir.¹¹⁸

Uluslararası Şeffaflık Örgütü’ne göre:

¹⁰⁸ BBC News, Afghan conflict: US and Taliban sign deal to end 18-year war, 29 February 2020, [url](#); Ruttig, T., From Doha to Peace? Obstacles rising in the way of intra-Afghan talks, 3 March 2020, [url](#); Zeino E., Peace versus Democracy? Afghanistan between Government Crisis and a U.S. Peace Deal with the Taliban, Pajhow, 6 April 2020, [url](#)

¹⁰⁹ US, CRS, Afghanistan: Background and U.S. Policy: In Brief, 1 May 2020, [url](#), pp. 3-4; see also for further details on the deal’s provisions: Ruttig, T., From Doha to Peace? Obstacles rising in the way of intra-Afghan talks, 3 March 2020, [url](#)

¹¹⁰ Afghanistan Times, More violence feared as freed Taliban inmates may return to the battlefield, 14 June 2020, [url](#)

¹¹¹ Adili A. Y., Hossaini K., Looking ahead to Intra-Afghan Negotiations: A scrutiny of different political groups’ plans for peace, AAN, 30 April 2020, [url](#)

¹¹² Reuters, Afghan government, Taliban agree to Doha as venue for first peace talks, 15 June 2020, [url](#); VOA, Prisoner Release Delays May Jeopardize Start of Intra-Afghan Negotiations, 6 July 2020, [url](#)

¹¹³ Tribune, Afghanistan’s Abdullah Abdullah to visit Pakistan soon, 5 July 2020, [url](#)

¹¹⁴ Zeino E., Peace versus Democracy? Afghanistan between Government Crisis and a U.S. Peace Deal with the Taliban, Pajhow, 6 April 2020, [url](#)

¹¹⁵ UNAMA, Afghanistan’s fight against corruption, groundwork for Peace and Prosperity, 20 May 2019, [url](#), p. 6

¹¹⁶ Afghanistan, MoJ, Enforced Constitution of Afghanistan, 30 July 2004, [url](#)

¹¹⁷ UNODC, Signature and ratification status, n.d., [url](#)

¹¹⁸ ACKU, Gazette, قانون مبارزه با فساد اداری [informal translation: ‘law on combating corruption’], 5 September 2018, [url](#)

“2018’de tahminî 4,6 milyon Afgan yetişkin, iş başvurusu yapmak, valiliklerle etkileşim kurmak, güvenlik hizmetlerini karşılamak (örneğin sınır muhafızları veya polis), sağlık tesislerini kullanmak veya okullara ve üniversitelere alınmak gibi hizmetlere erişmek için rüşvet ödedi [...]Afganistan’daki rüşvetlerin çoğu yetkililer tarafından talep edilmektedir.”¹¹⁹

2019’da, Uluslararası Şeffaflık Örgütü Afganistan’ı 180 ülke arasından 173. sıraya yerleştirdi.¹²⁰ Asia Foundation tarafından yapılan bir araştırmaya göre, 2019’da Afganların çoğunluğu (%81,5) yolsuzluğu Afganistan’daki günlük yaşamlarında büyük bir sorun olarak algılıyordu. Yolsuzluk algısı seviyesi geçen yıllla aynıydı. Aynı kaynağa göre, aynı dönemde vilayetlere göre yolsuzluk algısı şu şekildedir:

“Pencşir (%96,8), Helmand (%95,0), Nangarhar (%93,1) ve Kabil (%92,9) vilayetleri yolsuzluğun Afganistan’da büyük bir sorun olduğunu söyleyen katılımcıların en çok bulunduğu yerler iken bu düşüncede olan katılımcıların en az olduğu vilayetler, Paktiya (%50,0), Sar-i Pol (%56,3), Gur (%57,0) ve Paktika’dır (%57,1). Kırsal kesimde yaşayan katılımcılardan (%79,0) ziyade kentsel katılımcılar (%88,7) Afganistan’da yolsuzluğun önemli bir sorun olduğunu söyleme eğilimindedir.”¹²¹

1.8.1 Yolsuzlukla mücadele çalışmaları ve mekanizmaları

UNAMA’ya göre, 5 Eylül 2018’de kabul edilen Afganistan Yolsuzlukla Mücadele Kanunu, Yolsuzlukla Mücadele ve Adalet Merkezi (ACJC) için sağlam bir yasal zemin sağlıyor ve bir Yolsuzlukla Mücadele Komisyonu oluşturuyor. Kaynak ayrıca, Eylül 2017 tarihli Hükümet Yolsuzlukla Mücadele Stratejisi’nin kabulü ve Şubat 2018’de yürürlüğe giren yeni Ceza Kanunu’nun Mart 2017’de kabul edilmesinin, tüm zorunlu yolsuzluk suçlarının Birleşmiş Milletler Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi doğrultusunda yeni Ceza Kanunu’nda kanunlaştırılması dâhil olmak üzere Afganistan Birlik Hükümeti tarafından gerçekleştirilen önemli gelişmeler olduğunu belirtti.¹²²

ABD Afganistan’ın Yeniden Yapılandırılması için Özel Baş Müfettişi (SIGAR), “yolsuzlukla mücadele kurumlarında kaynak yetersizliği, güçlü görünen kişilerin ceza almadan kurtulması ve yolsuzluk mahkemelerinde azalan faaliyetler gibi ciddi zorluklara” rağmen, Mayıs 2018’den bu yana Afgan Hükümetinin Yolsuzlukla Mücadele Stratejisi Kriterlerini karşılamada ilerleme kaydettiğini gözlemledi.¹²³

Bununla birlikte, BM Genel Kurulu ve Güvenlik Konseyi, Afganistan’ın “Yolsuzlukla Mücadele Stratejisi’nin 31 Aralık 2019’da halefi bir belge olmadan sona erdiğini ve Afganistan’ı yolsuzluğun üstesinden gelmeye yönelik bir çerçeve belge olmadan bıraktığını” belirtti.¹²⁴

Afganistan Kamu Politikası Araştırma Örgütü’ne (APPRO) göre, Yolsuzlukla Mücadele Komisyonu 2019’da oluşturulması beklenen Yolsuzlukla Mücadele Ulusal Stratejisi’nin (NSCC) uygulanmasını denetlemek için tüm sorumluluğa sahiptir.¹²⁵ Kaynak, NSCC’nin geliştirilmesi sırasında Parlamento, yerel hükümet yetkilileri ve sivil toplum ile istişare eksikliği gibi eksikliklere işaret etti. Ayrıca, kaynağa göre, stratejik belgenin (yalnızca İngilizce dilindeydi) Darice ve Peştuca versiyonu yalnızca belge kabul edildikten sonra düzenlendiğinden halka danışılmak istenmemiştir.¹²⁶

Mart 2020’de Freedom House, Afganistan’da yolsuzluğun yaygın bir sorun olmaya devam ettiğini gözlemleyerek “Kolluk kuvvetleri ve yargı, yolsuzluk ve siyasi baskı nedeniyle rüşvete bulaşmıştır ve en güçlü yetkililer ve politikacılar fiilî dokunulmazlıktan yararlanıyorlar” şeklinde belirtti. Kaynak ayrıca, mali yolsuzluk ve siyasi nüfuz iddialarının yeni seçilen Afgan Parlamentosunun meşruiyetini sorguladığına da değindi. Hükümet operasyonlarında şeffaflık yok ve “kamu sektörü sözleşmelerinin yönetiminde” yaygın yolsuzluk var.¹²⁷

¹¹⁹ Transparency International, Anti-Corruption Resource Center, Corruption in Afghanistan and the role of development assistance, 29 April 2019, [url](#), pp. 6-8

¹²⁰ TI, Afghanistan, corruption perception index 2019, [url](#)

¹²¹ The Asia Foundation, A survey of the Afghan people, Afghanistan in 2019, 2 December 2019, [url](#), p. 142

¹²² UNAMA, Afghanistan’s fight against corruption, from strategies to implementation, 14 May 2018, [url](#), p. 3

¹²³ SIGAR, Quarterly report to the United States Congress, 30 January 2020, [url](#), p. 18

¹²⁴ UN Security Council, General Assembly, The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security, Report of the Secretary-General [A/74/753-S/2020/210], 17 March 2020, [url](#), p. 11

¹²⁵ APPRO, National Strategy for Combating Corruption in Afghanistan: a critical assessment, 7 October 2019, [url](#), p. 12

¹²⁶ APPRO, Afghanistan’s National Strategy for Combating Corruption: an assessment, 10 October 2019, [url](#)

¹²⁷ Freedom House, Freedom in the world 2020, Afghanistan, 6 March 2020, [url](#)

Yolsuzlukla Mücadele Adalet Merkezi (ACJC) ve Büyük Suçlar Görev Gücü (MCTF)

2016 yılında, Afganistan'ın yolsuzlukla mücadele çabalarını koordine etmek için Hukukun Üstünlüğü ve Yolsuzlukla Mücadele Yüksek Kurulu (Yüksek Kurul) kuruldu. Bu kurul Afganistan'ın yolsuzlukla mücadelede en üst düzey organıdır. Yüksek Kurul'a Cumhurbaşkanı Gani ve Abdullah Abdullah başkanlık etmektedir ve diğer üst düzey siyasetçiler ve memurlar üyedir.¹²⁸

Aynı dönemde, Afganistan Ulusal Birlik Hükûmeti, Bakan Yardımcıları ve Valiler gibi üst düzey yetkililerin dâhil olduğu veya 500.000 AFN'yi (yaklaşık 7.500 ABD doları) aşan yolsuzluk vakaları dâhil olmak üzere ülkedeki yolsuzlukla mücadele etmek için ACJC'yi kurdu. "Merkez, yolsuzluk vakalarını tarafsız bir şekilde tespit etmek, soruşturmak, kovuşturmak ve yargılamak için siyasi ve diğer baskılardan bağımsız uzman polis, savcılar ve mahkemeler istihdam etmektedir."¹²⁹

1 Kasım 2019'da SIGAR, Afgan Hükûmetinin yolsuzlukla mücadele kurumlarındaki kaynak eksiklikleri dâhil olmak üzere önemli zorluklarla karşılaşmaya devam ettiğini kaydetti. Afgan Hükûmeti, ACJC'deki savcı sayısını artırsa da MCTF için yetersiz sayıda araca sahip olan Büyük Suçlar Görev Gücü (MCTF) gibi kaynak eksiklikleri devam etti.¹³⁰

Yolsuzlukla ilgili davalarda kolluk kuvvetleri arasındaki iş birliğini geliştirmek için yeterli ilerleme olmamasına rağmen, ACJC tarafından bir dizi dava açılmıştır.¹³¹ Örneğin, Temmuz - Eylül 2019 arasındaki dönemde ACJC, Paktika vilayet meclisinin üç üyesini sahte belge kullanmaktan suçlu buldu; bu üç üye, 14 ay hapis cezasına ve 23.800 ile 29.400 ABD doları arasında bir para cezasına çarptırıldılar. IEC ve ECC'nin eski başkanları, Ekim 2018 parlamento seçimlerinde kaydedilen oy sayımını manipüle ettikleri için sekiz seçim komiseri ile birlikte mahkum edildi. Mahkeme, hepsini beş yıl hapis cezasına çarptırdı. Aynı dönemde, Mülteciler ve Geri Gönderme Bakanlığı'nın altı çalışanı, ihalelerle bağlantılı suçlardan iki yıl hapis cezasına çarptırıldı.¹³²

1 Aralık 2019 - 16 Şubat 2020 döneminde, ACJC ilk derece mahkemesi üç davaya, istinaf mahkemesi yedi davaya karar verdi. Örneğin, Şubat 2020'de ACJC temyiz mahkemesi, Lovgar Vilayetinin eski bir bölge idarecisini bir arazi anlaşmazlığının çözümüne yönelik rüşvetten 10 buçuk yıl hapis cezasına çarptırdı. Ancak BM, ACJC'nin çıktısının "düşük kaldığını" kaydetti. 2016 yılında kuruluşundan bu yana ve Şubat 2020 itibarıyla ACJC, 260 sanığa karşı 208 mahkumiyet ve 50 beraatle sonuçlanan toplam 68 davayı ilk derece mahkemesinde yargıladı; istinaf mahkemesi 174'ü suçlu 19'u beraat etmek üzere 193 sanığa karşı 59 davayı karara bağladı.¹³³

Yerine getirilmeyen tutuklama emirlerini daha iyi uygulamak için 24 Aralık 2019'da OAG ve İç İşleri Bakanlığı (İİB) Tutuklama Emri Ortak Komitesini oluşturdu. Ancak, MCTF¹³⁴ reformu aktif bir polis bileşenine sahip olacak şekilde tamamlanmadı, bunun sonucunda kolluk kuvvetleriyle sınırlı bir iş birliği var ve bu da ACJC'nin çalışmalarını olumsuz yönde etkiledi.¹³⁵ Ancak Uluslararası Şeffaflık Örgütü'ne göre "MCTF'nin kendisinde de kimi zaman yolsuzluk görülüyordu ve liderler geçmişte yolsuzluk suçlamalarıyla MCTF'den istifa etmişlerdi."¹³⁶ Aralık 2019'da UNAMA, "ACJC yolsuzluk davalarına karar verirken Birleşmiş Milletler'in Merkez'in henüz üst düzey yolsuzluğa karşı etkili bir caydırıcı olarak hizmet etmediğini kaydettiğini" ve BM'nin yolsuzluğun sıradan Afgan vatandaşlarının günlük hayatları üzerindeki etkisini kabul ettiğini belirtti.¹³⁷

Yetkililer ve polis tarafından yapılan yolsuzluk ve görevin kötüye kullanılmasını ihbar etmek

¹²⁸ Transparency International, Corruption in Afghanistan and the role of development assistance, 29 April 2019, [url](#), p. 10

¹²⁹ UNODC, Training for Anti-Corruption Justice Center (ACJC) officials, n.d., [url](#)

¹³⁰ SIGAR, Afghanistan's Anti-Corruption efforts: The Afghan Government made progress in meeting its anti-corruption strategy benchmarks, but serious challenges remain to fighting corruption, 1 November 2019, [url](#), p. 3

¹³¹ Transparency International, Corruption in Afghanistan and the role of development assistance, 29 April 2019, [url](#), p. 10

¹³² SIGAR, Quarterly report to the United States Congress, 30 October 2019, [url](#), p. 125

¹³³ UN Security Council, General Assembly, The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security, Report of the Secretary-General [A/74/753-S/2020/210], 17 March 2020, [url](#), p. 11

¹³⁴ Transparency International indicated that 'the Major Crimes Task Force (MCTF) is the institution mandated with investigating claims of corruption alongside the attorney general, both of which investigate and prosecute smaller cases of corruption', Transparency International, Corruption in Afghanistan and the role of development assistance, 29 April 2019, [url](#), pp. 10-11

¹³⁵ UN Security Council, General Assembly, The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security, Report of the Secretary-General [A/74/753-S/2020/210], 17 March 2020, [url](#), p. 11

¹³⁶ Transparency International, Corruption in Afghanistan and the role of development assistance, 29 April 2019, [url](#), p. 10

¹³⁷ UNAMA, On international anti-corruption day, UN acknowledges achievements and urges further progress in Afghanistan, 9 December 2019, [url](#)

Gazeteciler; vilayet polisi yetkilileri ve güçlü ailelerin şiddet içeren misilleme yapmaları korkusuyla idari yolsuzlukla ilgili haber yapmaktan kaçınıyor.¹³⁸ 11 Mart 2020 tarihinde, Afganistan Başsavcılığı 1398 yılı (21 Mart 2019 - 11 Mart 2020) raporunu yayımladı ve Başsavcılığın vilayet asistanları aracılığıyla Afganistan'ın vilayetlerinden 506 dosya dâhil olmak üzere 1.685 yolsuzluk dosyasını (hükûmetle ilişkili) ilgili mahkemelere kaydettirdiğini, soruşturduğunu ve ilgili mahkemelere sevk ettiğini belirtti.¹³⁹

İç İşleri Bakanlığı, 2019 yılında 725 İç İşleri Bakanlığı yetkilisinin yolsuzlukla ilgili davalardan tutuklandığını ve dosyalarının kovuşturma için yetkili makamlara gönderildiğini bildirdi.¹⁴⁰ Afganistan Temyiz Mahkemesi, 23 Kasım - 21 Aralık 2019 tarihleri arasında Kabil Vilayeti yolsuzlukla mücadele birincil mahkemesi tarafından yargılaması yapılan yolsuzlukla ilgili davaları aylık Bülteni aracılığıyla bildirdi. Kaynak, 28 kişinin tutuklandığını ve görevi kötüye kullanmak, rüşvet vermek, taciz etmek, zimmete geçirmek, hırsızlık ve yasa dışı silah bulundurmaya suçlandığını kaydetti. Suçlu bulunanlar şu şekilde cezalandırıldı:

“Üç kişi bir aydan bir yıla kadar hapis, beş kişi bir ila beş yıl hapis ve on beş kişi beş ila on beş yıl hapis cezasına çarptırıldı.”¹⁴¹

Örneğin, 15 Aralık 2019'da Cumhurbaşkanı Eşref Gani, Afgan Halk Koruma Güçleri eski komutanı olan Zemarai Paikan'ın yolsuzluk suçlamasıyla tutuklanmasını emretti.¹⁴² SIGAR'a göre Zemarai Paikan, Aralık 2017'de gıyaben cinayet ve görevi kötüye kullanmaktan hüküm giydi ve raporlama döneminde Gani'nin emrine rağmen tutuklanıp tutuklanmadığı tespit edilemedi.¹⁴³ Mart 2019'da, eski bir Asayiş Polisi komiseri olan Haseebullah Qureshi, birinci derece askerî mahkemesi tarafından 10 yıl hapis cezasına ve yolsuzluk suçlamasıyla 8,6 milyon Afgani para cezasına çarptırıldı.¹⁴⁴

¹³⁸ USDOS, Afghanistan 2019 Human Rights report, 11 March 2020, [url](#), p. 21

¹³⁹ AGO, قضيۃ را در بخش مبارزه علیه فساد اداری، در سال ۱۳۹۸ خورشیدی، رسیدگی کرده است [informal translation: 'Attorney General Office prosecuted 1 683 cases of corruption during the period of 2019-2020'], 11 March 2020, [url](#)

¹⁴⁰ Afghanistan, Mol, وزارت امور داخله گزارش سال 1398 برنامه ملی حسابدهی حکومت به ملت [informal translation: 'Ministry of Interior affairs, annual report 2018 – 2019, State's accountability programme for the Nation'], 2 August 2019, [url](#), p. 6

¹⁴¹ Supreme Court, Special Bulletin of the Supreme Court, 8 March 2020, [url](#), pp. 34-35

¹⁴² Tolonews, Ghani gives anti-corruption speech, orders arrest, 15 December 2019, [url](#)

¹⁴³ SIGAR, Report to the United States Congress, 30 January 2020, [url](#), p. 113

¹⁴⁴ Pajwhok Afghan News, Ex-police commander gets 10 years in jail for graft, 17 March 2019, [url](#)

2. Güvenlik kurumları

Afganistan Anayasaları, ülkenin güvenliğini ve savunmasını sağlama temel görevini devlete devreder ve Cumhurbaşkanını Afganistan Silahlı Kuvvetleri Başkomutanı olarak belirler.¹⁴⁵ Cumhurbaşkanı, “millî güvenlik, millî menfaatler, toprak bütünlüğü ve millî egemenliğe ilişkin kararlar alma yetkisine sahip en üst kurum” olan Ulusal Güvenlik Konseyi’ne (UGK) başkanlık eder. UGK üyeleri “yüksek rütbeli hükûmet ve güvenlik görevlileri, sivil ve askerî görevliler” arasından seçilir.¹⁴⁶

2.1 Afgan Ulusal Güvenlik Kuvvetleri (ANSF)

Afgan Ulusal Güvenlik Kuvvetleri (ANSF) veya Afgan Ulusal Savunma ve Güvenlik Kuvvetleri (ANDSF) şu unsurlardan oluşmaktadır: Afgan Ulusal Ordusu (Afgan Sınır Gücü, Afgan Hava Kuvvetleri Afgan Bölge Ordusu, Afgan Ulusal Mülki Düzen Kuvvetleri dâhil), Afgan Ulusal Polisi (Afgan Yerel Polisi dâhil) ve Ulusal Güvenlik Müdürlüğü (Afgan Özel Kuvvetleri dâhil).¹⁴⁷

USDOD’ye göre, “mevcut ANDSF yetkili kuvvet seviyesi 382.000 olmaya devam ediyor. SB [Savunma Bakanlığı] 227.103 personele sahiptir ve İİB [İç İşleri Bakanlığı], 30.000 ALP (Afgan Yerel Polisi) personeli dâhil 154.626 personele sahiptir.”¹⁴⁸

Ekim 2019 itibarıyla, bir SIGAR raporunda alıntılanan Birleşik Güvenlik Geçiş Komutanlığı-Afganistan (CSTC-A), 272.807 ANDSF personelinin (176.019 Savunma Bakanlığı ve 96.788 İç İşleri Bakanlığı) biyometrik olarak kayıtlı olduğunu ve buna siviller veya kabaca 19.000 Afgan Yerel Polisinin (ALP) dâhil olmadığını belirtti.¹⁴⁹

2001’de Taliban’ın düşüşünden bu yana, ABD’nin en büyük önceliği yeni güvenlik güçleri oluşturmaktı ancak düşük ahlak, yolsuzluk ve firar bu süreci sekteye uğrattı.¹⁵⁰ 2017 yılında, Afgan hükûmeti ANSF’yi düzene koymak ve desteklemek için dört yıllık bir “Yol Haritası” uygulamaya başladı. Planın amacı liderlik sorunları, kaynak yönetimi ve yaygın yolsuzlukla mücadele ederek ve Özel Kuvvetlerin boyutunu ve savaş gücünü ikiye katlayarak, hava bileşenini güçlendirerek ve polisi muharebe görevlerinden uzaklaştırıp sivil polisliğe yakınlaştırarak nüfus merkezleri üzerinde devletin kontrolünü sağlamaktı.¹⁵¹ ABD-Taliban anlaşmasına paralel olarak Şubat 2020’de imzalanan ABD-Afgan “Ortak Bildirisi” kapsamında,¹⁵² “ABD, Afganistan’ın bağımsız olarak iç ve dış tehditlere karşı kendini güvence altına alabilmesi ve savunabilmesi amacıyla, Afgan güvenlik güçlerini eğitmek, donatmak, tavsiyelerde bulunmak ve sürdürmek için yıllık bazda fon arama taahhüdünü yeniden teyit etti.”¹⁵³

Ocak 2019’da, Cumhurbaşkanı Eşref Gani, 2014’te lider olmasından bu yana Afgan güvenlik güçlerinin 45.000’den fazla üyesinin öldürüldüğünü söyledi.¹⁵⁴

UNAMA, 2019 yılı raporunda, “Afgan ulusal güvenlik güçlerinin arama operasyonları bağlamında, özellikle NDS Özel Kuvvetlerine atfedilen olaylardan kaynaklanan orantısız sivil ölüm oranı ve yaralanma oranıyla ilgili endişelerini sürdürdüğünü” belirtti.¹⁵⁵ 2019’da, Taliban savaşçılarının aile üyelerinin, kendilerine yönelik Taliban saldırılarına misilleme olarak ANSF tarafından kasten öldürüldüğü bir dizi olay UNAMA tarafından belgelendi.¹⁵⁶ Kaydedilen

¹⁴⁵ Afghanistan, MoJ, Enforced Constitution of Afghanistan, 30 July 2004, [url](#), Articles 5, 64/3

¹⁴⁶ NSC, Office of the National Security Council, n.d., [url](#)

¹⁴⁷ UNAMA, Afghanistan Protection of Civilians in Armed Conflict, Annual Report 2018, 24 February 2019, [url](#), p. 62

¹⁴⁸ USDOD, Enhancing Security and Stability in Afghanistan, December 2019, [url](#), p. 27

¹⁴⁹ SIGAR, Quarterly report to the United States Congress, 30 January 2020, [url](#), p. 73

¹⁵⁰ DW, Afghanistan security forces suffer steep decline in numbers, says SIGAR, 1 May 2018, [url](#)

¹⁵¹ SIGAR, Quarterly Report to the US Congress, 30 July 2017, [url](#), p. 94; USDOD; Enhancing Security and Stability in Afghanistan, June 2017, [url](#), pp. 2-3; Marty, F. J., Expanding Afghanistan’s Special Operations Forces: Doubling their success or further diluting their mission?, AAN, 2 October 2017, [url](#)

¹⁵² Ruttig, T., From Doha to Peace? Obstacles rising in the way of intra-Afghan talks, 3 March 2020, [url](#)

¹⁵³ SIGAR, Quarterly Report to the US Congress, 30 April 2020, [url](#), p. 105

¹⁵⁴ BBC, Afghanistan’s Ghani says 45,000 security personnel killed since 2014, 25 January 2019, [url](#)

¹⁵⁵ UNAMA, Afghanistan protection of civilians in armed conflict 2019, 22 February 2020, [url](#), p. 54

¹⁵⁶ UNAMA, Afghanistan protection of civilians in armed conflict 2019, 22 February 2020, [url](#), p. 66

ilerlemeye rağmen, ANFS tarafından çocuk üye alımı 2019'da da bir "endişe" olmaya devam etti¹⁵⁷ (bkz Bölüm 2.1.2 Afgan Ulusal Polisi ve 2.1.3 Afgan Yerel Polisi). Dahası, UNAMA, revize edilen Ceza Kanunu'nda suç sayılmasına rağmen, ANSF tarafından işlenen *bacha bazi* uygulaması dâhil olmak üzere erkek çocuklara yönelik cinsel istismar ve sömürü bildirimleri aldı.¹⁵⁸

2.1.1 Afgan Ulusal Ordusu (ANA)

Afgan Ulusal Ordusu (ANA), Savunma Bakanlığı'nın sorumluluğu altında faaliyet göstermektedir ve Afganistan Silahlı Kuvvetlerinin bir parçasıdır.¹⁵⁹ Nisan 2018'de Cumhurbaşkanı Gani, Afgan Ulusal Ordusu Bölge Kuvvetleri'nin (ANA TF) kurulduğunu duyurdu.¹⁶⁰ Amaç, daha etkili, profesyonel, sürdürülebilir ve Savunma Bakanlığı tarafından yönetilen bir yerel güvenlik gücü yaratmaktır. ALP'nin aksine, Savunma Bakanlığı yerel olarak işe alınmış ancak ulusal olarak eğitilmiş ANA TF personelini yönetecek ve kontrol edecektir.¹⁶¹ Her bölük (*tolai*) belirli bir bölgeden asker toplar ancak o bölgenin dışından gelen ve normal ANA'da görev yapan veya ANA yedeği olan memurlar tarafından yönetilir. Amaç, ANA TF'nin 36.000 kişilik güce sahip olmasıydı.¹⁶² Afgan Hava Kuvvetleri (AAF), Kabil'deki karargâhıyla "Afganistan'daki kara kuvvetlerine havadan ateş ve ulaştırma desteği sağlayan ANA kara kuvvetleri için birincil hava sağlayıcısıdır". USDOD'un belirttiği gibi, insan sermayesi kısıtlılığı AAF'nin mücadele etmesi gereken en büyük zorluklardan biridir, çünkü sadece sınırlı sayıda Afgan gerekli nitelikleri karşılamaktadır.¹⁶³ AAN'ye göre ANA-TF, 2020'de Afganistan'ın 34 vilayetinden 32'sinde 10.000 adama ulaşacak ve bölgede seferber olacaktır.¹⁶⁴

Yetki ve yapı

ANA [gayriresmî çeviri] "Afganistan'ın ulusal egemenliğinin, toprak bütünlüğünün ve bağımsızlığının koruyucusudur".¹⁶⁵ USDOD'ye göre, "ANA Genelkurmay Başkanlığı; ANA konvansiyonel kuvvetleri, Afgan Hava Kuvvetleri (AAF), Özel Görev Kanadı (SMW), Afgan Ulusal Ordusu Özel Harekât Komutanlığı (ANASOC), Afgan Ulusal Mülki Düzen Kuvvetleri (ANCOF) ve Afgan Sınır Gücü (ABF) dâhil olmak üzere Afganistan'ın tüm kara ve hava kuvvetlerine komuta eder ve bunları kontrol eder."¹⁶⁶

USDOD'ye göre,

"ANA unsurları, altı bölgesel birlikten oluşur. Her bir kolordu bir karargâh büyüklüğünde *Kandak* (üç/dört piyade tugayı) ile farklı uzman *Kandak*'lardan oluşur. 201. Kolordu, 203. Kolordu, 205. Kolordu, 207. Kolordu, 209. Kolordu, 215. Kolordu ve 217. Kolordu vilayet sınırlarını takip eden coğrafi bölgelerinden sorumludur. ANDSF, 217'nci Kolorduya dâhil etmek için 209'un önceki mıntikasını bölmüştür. 111. Başkent Tümeni herhangi bir kolordudan bağımsızdır ve Kabil'deki güvenlikten sorumludur."¹⁶⁷

Bir kolordu altı tugay ve 24.000 askerden oluşur.¹⁶⁸ ANA için askerler gönüllülük esasına göre ilk üç yıllık süre için 18 ila 35 yaşlarında askere alınırlar.¹⁶⁹ Çocukların askerî kurumlarda askere alınması yasağı hakkındaki Afgan Kanunu'nun

¹⁵⁷ UNAMA, Afghanistan protection of civilians in armed conflict 2019, 22 February 2020, [url](#), p. 24

¹⁵⁸ UNAMA, Afghanistan protection of civilians in armed conflict 2019, 22 February 2020, [url](#), p. 9

¹⁵⁹ USDOD, Enhancing Security and Stability in Afghanistan, December 2019, [url](#), p. 43; UNAMA, Protection of civilians in armed conflict, 2019, 22 February 2020, [url](#), p. 87; The Washington Post, Unguarded nation, Afghan security forces, despite years of training, were dogged by incompetence and corruption, 9 December 2019, [url](#)

¹⁶⁰ Clark, K., The Afghan Territorial Force: Learning from the lessons of the past?, AAN, 15 January 2019, [url](#)

¹⁶¹ USDOD, Enhancing Security and Stability in Afghanistan, December 2018, [url](#), p. 39

¹⁶² Clark, K., The Afghan Territorial Force: Learning from the lessons of the past?, AAN, 15 January 2019, [url](#)

¹⁶³ USDOD, Enhancing Security and Stability in Afghanistan, December 2018, [url](#), p. 72; USDOD, Enhancing Security and Stability in Afghanistan, December 2019, [url](#), p. 51

¹⁶⁴ Clark K., Gaston E., et al., Ghosts of the Past: Lessons from Local Force Mobilisation in Afghanistan and Prospects for the Future, (AAN), 1 July 2020, [url](#), pp. 2-3

¹⁶⁵ Afghanistan, MoD, وضعیت فعلی اردوی ملی [informal translation: 'The current National Army status'], 26 June 2016, [url](#)

¹⁶⁶ USDOD, Enhancing Security and Stability in Afghanistan, December 2019, 23 January 2020, [url](#), p. 49

¹⁶⁷ USDOD, Enhancing Security and Stability in Afghanistan, December 2019, 23 January 2020, [url](#), p. 50

¹⁶⁸ Tolonews, New corps established to improve Northeast security, 11 April 2019, [url](#)

¹⁶⁹ Afghanistan, MoD, فهرست پالیسی و طرز العمل شمولیت اردوی ملی [informal translation: 'National army recruitment procedure and policy'], [url](#), p. 26

3. maddesi askerî birliklerde çocukların askere alınmasını yasaklamakta ve söz konusu Kanunun 4. maddesi failleri 6 aydan bir yıla kadar hapis cezasına çarptırmaktadır.¹⁷⁰

Kapasite ve etkinlik

UNAMA'ya göre, 2019'un üçüncü çeyreğinde Afganistan'daki güvenlik durumu son derece dalgalıydı.¹⁷¹ Taliban, anlaşmaya rağmen ANSF'ye yönelik saldırılarını sürdürdü (bir hafta içinde 24 ilde 76'dan fazla saldırı). ANA askerlerine yönelik en ölümcül saldırı, Kunduz Vilayetinde Taliban Kızıl Birliği tarafından gerçekleştirildi ve uygun hendek bulunmaması nedeniyle 15 asker öldü.¹⁷² 17-23 Nisan 2020 döneminde, Tahar Vilayetindeki Taliban Kızıl Birimi tarafından başta Afgan Gönüllü Ordusu'nun 17 üyesi olmak üzere hükûmet yanlısı 119 güç öldürüldü.¹⁷³

NATO liderliğindeki RS (Kararlı Destek) misyonu, ANA'ya kapasite geliştirme dâhil eğitim, tavsiye ve yardım sağlar.¹⁷⁴ The Washington Post'a göre, Aralık 2019 itibarıyla ANA yaklaşık 162.000 askere sahip iken¹⁷⁵ SIGAR, 26 Ocak 2020 itibarıyla ANA personel sayısının 1.735'i kadın olmak üzere 182.173 olduğunu bildirdi.¹⁷⁶ USDOD'ye göre ANA'nın 2019'daki yetkili gücü 227.103 olarak kaldı.¹⁷⁷

Savunma Bakanlığı'nın, Afgan ordusunun gücünün 234.000 personel olması gerektiğini belirttiği ancak şu anda yaklaşık 200.000 aktif asker olduğu düşünülüyor. Afgan güçleri arasında artan kayıp sayısı, ANA'nın beklendiği üzere daha fazla personel alımına ulaşamamasının nedenlerinden biridir. Bir savaştan kurtulan eski bir ANA subayına göre, ANA savaş alanında yeterli asker eksikliği dâhil olmak üzere ciddi zorluklardan muzdariptir.¹⁷⁸

Aralık 2019'da, izinde olmamasına rağmen gelmeyen asker sayısının ANA için önemli bir sorun olmaya devam ettiği bildirildi.¹⁷⁹ Raporlama dönemi boyunca, Savunma Bakanlığı, ANA'ya tedarik sağlamak için lojistik kapasiteye sahipti ancak stokları hakkında doğru bilgiye sahip değildi ve kısmen tedarik yolları (özellikle de güney vilayetlerine götüren güzergâh) etrafındaki isyancı faaliyetler nedeniyle ANA'ya malzeme dağıtmakta zorlandı.¹⁸⁰

Kırsal alanlarda, Afgan güvenlik güçleri savunma pozisyonunda kaldı ve geri alınan bölgeleri elinde tutamadı. Örneğin, Badgis Vilayetindeki bir ilçe meclisi başkanına göre, hükûmet güvenliği, saldırı operasyonları yürütme kapasitesinden yoksun olduğu için Taliban tarafından sürekli olarak saldırılara ve cinayetlere maruz kaldı. Kara harekâtının Amerikan destekli Afgan Özel Kuvvetleri tarafından yürütüldüğüne inanılıyor.¹⁸¹

Güvenilirlik

Ekim 2019'da SIGAR, "mevcut Afgan personelinin ve bordro sistemlerinin, 2016'nın başlarında hayalet askerlerin görevlendirilmesi ve onlara ödeme yapılması dâhil olmak üzere yolsuzluk fırsatları yarattığını" bildirdi. Kaynak ayrıca, Ekim 2019 itibarıyla, "SIGAR soruşturma müdürlüğünün, Savunma Bakanlığı ve İç İşleri Bakanlığı içindeki ve Afganistan'ın çeşitli il polis merkezlerindeki hükûmet yetkililerinin, var olmayan ANDSF personeline ödeme almak için hileli bir şekilde maaş bordrosu kayıtları oluşturduğunu tespit ettiğini" belirtti.¹⁸² SIGAR raporunun ardından Afganistan Savunma Bakanlığı "hayalet askerlerin" varlığını reddetti.¹⁸³ Ancak Uluslararası Şeffaflık Örgütü tarafından

¹⁷⁰ ACKU, "قانون منع استخدام اطفال در قطعات نظامی", 17 February 2015, [url](#)

¹⁷¹ UNAMA, Protection of civilians in armed conflict, 2019, 22 February 2020, [url](#), p. 16

¹⁷² NYT, Taliban ramp up attacks on Afghans after Trump says "no violence", 6 March 2020, [url](#)

¹⁷³ NYT, Afghan War Casualty Report: April 2020, 30 April 2020, [url](#)

¹⁷⁴ OFS, Lead Inspector General Report to the United States Congress, 1 October – 31 December 2019, 5 February 2020, [url](#), p. 17

¹⁷⁵ The Washington Post, Unguarded nation, Afghan security forces, despite years of training, were dogged by incompetence and corruption, 9 December 2019, [url](#)

¹⁷⁶ SIGAR, Quarterly report to the United States Congress, 30 April 2020, [url](#), pp. 74 and 82

¹⁷⁷ USDOD, Enhancing Security and Stability in Afghanistan, December 2019, 23 January 2020, [url](#), p. 49

¹⁷⁸ Tolonews, ANA not meeting target enlistment numbers: MoD, 27 December 2019, [url](#)

¹⁷⁹ USDOD, Enhancing Security and Stability in Afghanistan, December 2019, 23 January 2020, [url](#), pp. 45 and 49

¹⁸⁰ USDOD, Enhancing Security and Stability in Afghanistan, December 2019, 23 January 2020, [url](#), pp. 33, 45

¹⁸¹ NYT, As U.S. nears a pull out a deal, Afghan army is on the defensive, 12 August 2019, [url](#)

¹⁸² SIGAR, Quarterly report to the United States Congress, 30 October 2019, [url](#), p. 83

¹⁸³ Tolonews, MoD rejects existence of 'ghost soldiers' in Afghan army, 3 August 2019, [url](#)

yürütülen ulusal bir yolsuzluk anketine göre, Afgan ordusu Afganistan'da güvenilir bir organ olarak görülüyordu ve ankete katılanların %74'ü ANA'nın halkın iyiliği için çalıştığına inanıyordu.¹⁸⁴

İhlaller

Afganistan Anayasası 29. maddesine göre, “insanlara zulüm yasaktır. Soruşturma altında bulunan, tutuklanan, gözaltına alınan veya cezalandırılan bir kişiden gerçeği öğrenmek için bile kimsenin işkence yapmasına veya işkence emri vermesine izin verilemez. İnsan haysiyetine aykırı ceza yasaktır.”¹⁸⁵

UNAMA'ya göre 2019'da ANA, Afgan Hava Kuvvetleri tarafından 113 ölüm ve 118 yaralı olmak üzere 381 ölüm ve 707 yaralı ile toplam 1.088 sivil zayıta neden oldu.¹⁸⁶ Afgan Hava Kuvvetlerinin 21 Mart 2020'de Kunduz'un İmam Sahib İlçesinde Taliban'a karşı düzenlediği hava saldırısında yedi çocuk ve üç kadın olmak üzere 11 sivil hayatını kaybetti, bir kadın ve bir kız çocuğu yaralandı.¹⁸⁷

ANA, Taliban ile savaş sırasında konutlara havan topu atarken çok sayıda sivil zayıta neden oldu. Örneğin, 6 Mart 2019'da Taliban'a karşı bir kara çarpışması sırasında ANA, Taliban'ın Belh vilayeti, Chemtal bölgesinde saklandığı bir konuta havan topu atarak biri 6 yaşında bir erkek çocuk olmak üzere üç sivilin ölmesine ve diğer üç çocuğun yaralanmasına neden oldu. 13 Kasım 2019'da yaşanan ayrı bir olayda, Zabul Vilayeti'nin Seori İlçesindeki bir konutta ANA tarafından ateşlenen havan sonucu şarapnelle bir kadın öldü ve bir çocuk yaralandı.¹⁸⁸ 22 Kasım 2019'da, Afgan askerlerinin Puli Humri Şehrindeki Dand-i Ghorî köyünde Taliban'ın kalelerine attığı havan topunun kazayla bir eve isabet etmesi sonucu iki kadın dâhil üç sivil öldü ve iki kişi de yaralandı.¹⁸⁹

USDOS ayrıca, özellikle ANA'dan bahsetmeden, Afgan güvenlik güçleri tarafından yargısız infaz, zorla kaybolma, keyfi gözaltı ve işkencenin nedenlerini bildirdi.¹⁹⁰

Nisan 2019'da UNAMA, Afganistan'da çatışmayla ilgili tutuklulara yönelik muameleye ilişkin bir rapor yayımladı. Raporu şöyle deniyor:

“1 Ocak 2017 ve 31 Aralık 2018 tarihleri arasında UNAMA, ANP veya NDS'ye transfer edilmeden önce Afgan Ulusal Ordusu (ANA) tarafından alıkonulan 33 tutukluyla görüştü. Bunlardan on ikisi (yüzde 36,4), gözaltındayken işkenceye veya diğer kötü muameleye maruz kaldıklarına dair inandırıcı ve güvenilir raporlar vermiş ve ana teknik olarak şiddetli dayaklara işaret etmiştir. Bu olaylar dokuz ilde meydana geldi: Belh, Herat, Helmand, Kabil, Kandahar, Kunduz, Lagman, Lovgar ve Nangarhar.”¹⁹¹

USDOS'a göre, bazı durumlarda, ANA yetkililerinin çocukları *bacha bazi*'ye ikna etmek için yiyecek ve para vaatlerini kullandıkları bildirildi.¹⁹² UNAMA, 2019 yılı raporunda, yeni Ceza Kanunu'nda *bacha bazi* uygulamasının suç sayılmasına rağmen, bu tür suçların varlığını sürdürdüğüne ve çoğunlukla Afgan ulusal güvenlik güçleri tarafından işlendiğine dair haberler olduğunu kaydetti. UNAMA'nın bilgisi dâhilinde, bu tür bir suçun revize edilen Ceza Kanunu hükümlerine göre başarıyla kovuşturulduğu yalnızca tek bir dava vardı.¹⁹³ Afganistan çatışması bağlamında, zararlı *bacha bazi* uygulaması ve çatışmadaki silahlı aktörler tarafından çocukların askere alınması gibi çocuklara özgü daha fazla sorun için EASO Menşe Ülke Bilgisi Raporu Afganistan: Toplumsal ve yasal normlar kapsamında hedeflenen bireyler (2017) ve EASO Menşe Ülke Bilgisi Raporu Afganistan: Silahlı gruplar tarafından askere alınma (2016) belgelerine bakınız.

¹⁸⁴ Transparency International, Afghanistan in corruption and the role of development assistance, 29 April 2019, [url](#), p. 8

¹⁸⁵ Afghanistan, MoJ, Enforced Constitution of Afghanistan, 30 July 2004, [url](#)

¹⁸⁶ UNAMA, Protection of civilians in armed conflict, 2019, 22 February 2020, [url](#), pp. 12, 51, 54

¹⁸⁷ UNAMA, Protection of civilians in armed conflict, First quarter report: 1 January – 31 March 2020, [url](#), p. 6

¹⁸⁸ UNAMA, Protection of civilians in armed conflict, 2019, 22 February 2020, [url](#), pp. 51, 54

¹⁸⁹ NYT, Afghan War Casualty Report: November 2019, 2 December 2019, [url](#)

¹⁹⁰ USDOS, Afghanistan 2019 Human Rights report, 11 March 2020, [url](#), p. 1

¹⁹¹ UNAMA, Treatment of conflict related detainees in Afghanistan: preventing torture and ill-treatment under the Anti-Torture Law, 17 April 2019, [url](#), p. 19

¹⁹² USDOS, Afghanistan 2019 Human Rights report, 11 March 2020, [url](#), p. 16

¹⁹³ UNAMA, Afghanistan protection of civilians in armed conflict 2019, 22 February 2020, [url](#), p. 9

2.1.2 Afgan Ulusal Polisi (ANP)

ANP, İç İşleri Bakanlığı'nın sorumluluğu altında faaliyet göstermektedir ve Afganistan'daki birincil kanun uygulayıcı kurumdur.¹⁹⁴

Yetki ve yapı

ANP "sivil düzeni korumak; yolsuzluğu azaltmak; yasa dışı uyuşturucuların yetiştirilmesini, üretilmesini ve kaçakçılığını önlemek; bireyler ve toplum için güvenlik sağlamak ve yasal hak ve özgürlükleri korumak" görevine sahiptir.¹⁹⁵ USDOD'ye göre ANP dört bloktan oluşur: AUP (Afgan Üniformalı Polis), PSP (Kamu Güvenliği Polisi), ABP (Afgan Sınır Polisi) ve AACP (Afgan Suçla Mücadele Polisi) ve üç alt blok ALP (Afgan Yerel Polisi), APPF (Afgan Kamu Koruma Gücü), ve CNPA (Afganistan Narkotik Suçlarla Mücadele Polisi). GCPSU (Polis Özel Birimleri Genel Komutanlığı) İç İşleri Bakanlığı'nın ASSF (Afgan Özel Güvenlik Kuvvetleri) bileşenidir.¹⁹⁶

Kapasite ve etkinlik

The Washington Post'a göre, Aralık 2019 itibarıyla ANA yaklaşık 91.000 personele sahip iken¹⁹⁷ SIGAR, 30 Nisan 2020 itibarıyla ANA personelinin 3.535'i kadın olmak üzere 99.375 olduğunu bildirdi.¹⁹⁸ USDOD, Aralık 2019'da ANP yetkili personel sayısının 124.626'da kaldığını bildirdi.¹⁹⁹ Kasım 2019'da Salaam Times, polis içindeki kadınların Afganistan için önemini bildirdi. Örneğin Kunduz polisi, Kunduz vilayetinin çeşitli semtlerinde hizmet veren mevcut 80 kadın polisin yanı sıra daha fazla kadın polisi teşkilata alıyor. Kaynağa göre, polis içinde kadınların varlığı, kadınları etkileyen güvenlik sorunlarının azalmasına yardımcı oldu. Ayrıca Kunduz'daki ev arama operasyonları sırasında kadın polisler İslami geleneğe uygun olarak kadınları aramak için kullanıldı.²⁰⁰

Personelin giderek azalması, ANP içinde önemli bir sorun olmaya devam etmektedir. ANP içerisindeki personel kıtlığı daha ziyade "uzak kontrol noktalarına sık ve uzun süreli konuşlandırmaların minimum erzak ve teçhizat, zor yaşam koşulları ve ANP personel kayıp oranının yüksek olmasına katkıda bulunan neredeyse sürekli saldırı olasılığı ile birleşiminden" kaynaklanmaktadır.²⁰¹ ANP ve ANA personelinin önemli bir kısmı ülke çapında statik kontrol noktalarında az sayıda dağılmış durumdadır, bu da onları saldırılara karşı savunmasız hale getirir ve diğer operasyonlar için personel görevlendirme kapasitelerini azaltır.²⁰² Temmuz 2019 itibarıyla, polis memurları arasında kayıpları ve firarları azaltmak amacıyla ülke genelindeki 6.452 polis karakolu ve kontrol noktasının kapatılması gerektiği değerlendirildi. Genellikle uzak bölgelerde 210'dan fazla polis karakolu ve kontrol noktası 17 vilayette kapatılmış, 200'ün üzerinde karakolun da kapatılması kararlaştırılmıştı. Polis, kamyon şoförlerinden zorla para aldığı için Kabil ile Kandahar arasındaki otoyol boyunca birkaç kontrol noktası kaldırıldı.²⁰³

1398'de (2018-2019'a karşılık gelen Afgan takvimi) İç İşleri Bakanlığı, diğer ANSF personeli ile ortak operasyonlar sırasında ANP'nin dokuz ilçenin kontrolünü geri aldığını ve kilit üyeler (ülke genelinde gölge vali ve kaymakamlar ve askerî komutanlar) dâhil olmak üzere 9.396 HKU'yu (Hükûmet Karşıtı Unsurlar) öldürdüğünü bildirdi. Kaynak ayrıca, terörist saldırılar düzenlediğinden şüphelenilen 2.983 HKU'nun yaralandığını ve 1.934 kişinin tutuklandığını da belirtiyor.²⁰⁴

Stratejik ve Uluslararası Çalışmalar Merkezi'ne (CSIS) göre:

¹⁹⁴ UNAMA, Protection of civilians in armed conflict, 2019, 22 February 2020, [url](#), p. 83; The Washington Post, Unguarded nation, Afghan security forces, despite years of training, were dogged by incompetence and corruption, 9 December 2019, [url](#)

¹⁹⁵ USDOD, Enhancing Security and Stability in Afghanistan, December 2019, 23 January 2020, [url](#), p. 76

¹⁹⁶ USDOD, Enhancing Security and Stability in Afghanistan, December 2019, 23 January 2020, [url](#), p. 76

¹⁹⁷ The Washington Post, Unguarded nation, Afghan security forces, despite years of training, were dogged by incompetence and corruption, 9 December 2019, [url](#)

¹⁹⁸ SIGAR, Quarterly report to the United States Congress, 30 April 2020, [url](#), p. 82

¹⁹⁹ USDOD, Enhancing Security and Stability in Afghanistan, December 2019, 23 January 2020, [url](#), p. 76

²⁰⁰ Salaam Times, Kunduz police seek women recruits amid growing female security role, 14 November 2019, [url](#)

²⁰¹ USDOD, Enhancing Security and Stability in Afghanistan, December 2019, 23 January 2020, [url](#), p. 76

²⁰² OFS, Lead Inspector General Report to the United States Congress, 1 October – 31 December 2019, 5 February 2020, [url](#), p. 5

²⁰³ Reuters, Afghan police pull back from isolated outposts as losses mount, 24 July 2019, [url](#)

²⁰⁴ Afghanistan, Mol, وزارت امور داخله گزارش سال 1398 برنامه ملی حسابدهی حکومت به ملت [informal translation: 'Ministry of Interior affairs, annual report 2018 – 2019, National Government accountability programme to the Nation], 2 August 2019, [url](#), p. 3

“Kırsal kesimi ve nüfusu güvence altına almak için kritik öneme sahip Afgan Ulusal Polisi (ANP) ve Afgan Yerel Polisi (ALP), yalnızca çok sınırlı dış destek almaktadır, devam eden sorunlar ve reform girişimleri nedeniyle yine kargaşa içindedir, ihtiyaç duydukları paramiliter olanaklardan yoksundur, ilçe ve yerel düzeylerde yönetimi ve hukukun üstünlüğünü gerektiği gibi desteklememektedir. Ayrıca yolsuzluk ve gasbın yanı sıra güç simsarlarına, savaş ağalarına, uyuşturucu kaçakçılarına bağlılık ve Taliban ile uzlaşmaya varma isteği açısından daha ciddi sorunlar ortaya koymaktadır.”²⁰⁵

USDOD’ye göre, ANP personelinin çoğu merkezde konuşlanmış ve operasyon birimlerinde daha az ANP personeli vardır.²⁰⁶

Güvenilirlik

Freedom House’a göre, polis gücü ağır bir şekilde askerleştirilmiştir ve öncelikli olarak idari merkezlerdeki isyancılara karşı ilk savunma hattı rolüne odaklanmış durumdadır. Polis, özellikle önemli kaçakçılık yollarının yakınında olmak üzere, yolsuzluk ve organize suçla yakından ilgilenmektedir.²⁰⁷ Başka bir kaynak da polisin yolsuzluğa son derece bulaşmış olduğunun düşünüldüğünü belirtti.²⁰⁸ Reuters, yeni polis şefi Khoshal’dan alıntı yaparak İç İşleri Bakanlığı içinde sözleşmelerden, yiyeceklerden, yakıttan para almak veya oteller, mağazalar, otoyollardan haraç almak gibi yolsuzluklar olduğunu belirtti.²⁰⁹

Aralık 2019’da Stars and Stripes, Afgan nüfusunun, polisi “yağmacı haydutlar” olarak algıladığını ve onları ülkedeki “en nefret edilen kurum” olarak adlandırdığını bildirdi. İşe alınan polislerin yaklaşık yüzde 30’u, “kendi özel kontrol noktalarını kurmak” ve yolculardan zorla para almak için kendilerine zimmetlenen silahlarla firar etti.²¹⁰ Çok sayıda kamyon şoförünün, sınır polisi personelinin araçlarını durdurmaya ve rüşvet ödemeye zorlamakla suçladığı iddia ediliyor. Bildirildiğine göre Nangarhar vilayetindeki Torkham kasabasında,²¹¹ Afganistan ve Pakistan arasındaki ana sınır geçişinde²¹² ve 27 Ocak 2019’da yaklaşık 3.000 yük kamyonu sürücüsünün, Herat-Ferah otoyolunda polisin gasp yaptığı iddiasıyla protesto ettiği Herat vilayetinde de benzer olaylar meydana geldi.²¹³

İhlaller

UNAMA’ya göre 2019’da ANP 23’ü ölü, 67’si yaralı olmak üzere 90 sivil zayıfına neden oldu. Aynı dönemde, UNAMA’nın “14 erkek çocuğunun kaçırılmasıyla ilgili olarak yedisi Taliban’a, biri Afgan Ulusal Polisine ve biri de Hükûmet yanlısı silahlı bir gruba atfedilmek üzere dokuz çocuk kaçırma olayını doğruladığı” bildirildi.²¹⁴

2019’da UNAMA, ANP tarafından altı kişinin öldürülmesi ve beş kişinin yaralanması dâhil olmak üzere sivillerin ölümüne neden olan çok sayıda kasıtlı cinayet ve yargısız infaz belgeledi. Aynı kaynak ayrıca, “il ANP’si 28 Eylül’de Kandahar’ın Arghandab ilçesinde bir anlaşmazlığın ardından bir adamı vurarak öldüren memurlarından birinin kovuşturulduğunu doğruladı” şeklinde belirtti. 30 Ekim 2019’da Zabul Vilayetinin Qalat ilçesinde gerçekleşen başka bir olayda, bir kontrol noktasında bulunan iki ANP görevlisinin, talep ettikleri parayı ödemeyi reddeden bir kamyon şoförünü vurarak öldürdüğü bildirildi.²¹⁵ İnsan Hakları İzleme Örgütü’ne göre, işkence, zorla kaybetme ve yargısız infaz gibi insan hakları ihlallerinden Kandahar polisinin sorumlu olduğu iddia edildi.²¹⁶

²⁰⁵ CSIS, Military developments in the Afghan war, 10 September 2019, [url](#), p. 9

²⁰⁶ USDOD, Enhancing Security and Stability in Afghanistan, December 2019, 23 January 2020, [url](#), p. 72

²⁰⁷ Freedom House, Freedom in the world 2020, Afghanistan, 6 March 2020, [url](#)

²⁰⁸ Transparency International, Anti-Corruption Resource Center, Corruption in Afghanistan and the role of development assistance, 29 April 2019, [url](#), pp. 6-8

²⁰⁹ Reuters, New commander takes on corruption ‘mess’ in Afghanistan police, 4 June 2019, [url](#)

²¹⁰ Stars and Stripes, In documents, US military trainers describe Afghan security forces as incompetent, unmotivated and rife with deserters, 9 December 2019, [url](#)

²¹¹ Pajhwok, Corruption redux: Truckers forced to pay bribes in Torkham, 24 January 2019, [url](#)

²¹² RFE/RL, Truckers Cite Corruption, Distress At Pakistan-Afghanistan Border 7 July 2020, [url](#)

²¹³ Pajhwok, Truck drivers protest in Herat against police extortion, 27 January 2019, [url](#)

²¹⁴ UNAMA, Afghanistan protection of civilians in armed conflict 2019, 22 February 2020, [url](#), pp. 23 and 54

²¹⁵ UNAMA, Afghanistan protection of civilians in armed conflict 2019, 22 February 2020, [url](#), pp. 66, 67, 120

²¹⁶ HRW, ‘The have shot many like this’, Abusive night raids by CIA-backed Afghan strike forces, 31 October 2019, [url](#), p. 30

ALP'den daha az ölçüde de olsa ANP, 2019 boyunca kontrol noktalarında çocukları çatışmada ve destek rolünde kullanmaya devam etti.²¹⁷

Kabil Şehri ANP

22 polis bölgesine ayrılan Kabil Şehrindeki ANP gücü²¹⁸ yaklaşık 15.000 personeldir. Bunların çoğu kontrol noktalarında ve koruma binalarında bulunuyor, ancak bunlardan sadece 1.200'ü suç soruşturmalarına atanıyor. Bu da yaklaşık 6 milyonluk bir nüfus için 5.800 Kabil sakinine yaklaşık bir polis memuru demektir. Polis ofisleri, bombalı araçların birincil hedefleri olmaya devam ediyor.²¹⁹ Kabil Şehir Komutanlığı, polis araçlarının yolsuzluğunu ve kötüye kullanımını önlemek için polis araçlarına GPS (Küresel Konumlandırma Sistemi) kurmaya başladı.²²⁰

Herat Şehri ANP

Raporlama döneminde Herat Şehrindeki ANP sayısı alınamadı. Pajhwok'a göre, Herat Şehri sakinleri, şehirdeki güvensizliğin artmasından ve polis sayısının ve nüfusun güvenliğini sağlama kapasitesinin yetersizliğinden şikâyetçiydi.²²¹ Başka bir kaynak Herat polis şefinden alıntı yaparak Herat vilayetinde polis sayısında bir eksiklik olduğunu ve sadece Herat şehirde güvensizlikle mücadele etmek için 12.000 ANP'ye ihtiyaç olduğunu belirtmiştir.²²²

Başka bir kaynak, Herat Şehri 10. Polis Bölgesi (PD 10) şefinin, kimliği belirsiz silahlı kişilerin PD 10'a saldırması ve üç polis memurunu öldürmesi üzerine ihmal nedeniyle görevden alındığını bildirdi.²²³

ANA'nın Herat şehrinin batı kesiminde ANP operasyonları komutanını "kazara" vurarak öldürdüğü bildirildi.²²⁴ Güvenlik olayları hakkında daha fazla bilgi, Herat ANP basın ofisi tarafından Telegram dâhil sosyal medya kanalları aracılığıyla iletiliyor.²²⁵

Mezar-ı Şerif ANP

Rapor döneminde Mezar-ı Şerif'teki ANP'nin kesin sayısı bulunamadı ancak Belh Valisi Belh vilayeti için ANP sayısının 3.275 artması gerektiğini belirtti. Ayrıca Mezar-ı Şerif'teki mevcut 12 bölgeye altı tane daha Polis Bölgesi eklemeyi önerdi.²²⁶ Mezar-ı Şerif sakinleri, şehirdeki artan sayıda silahlı soygun ve Mezar-ı Şerif ANP içindeki güvenliği sağlama kapasitesi eksikliği konusunda endişelerini dile getirdiler.²²⁷

Yerel bir kaynak, Belh İlçesini Mezar-ı Şerif'e bağlayan yolda güvenlik güçlerinin bulunmaması nedeniyle, Taliban'ın *Chawk-e Daisoor'da* (Daisoor kavşağı) bir kontrol noktası kurduğunu ve burada araç arama operasyonu sırasında iki kişiyi öldürdüğünü bildirdi.²²⁸

²¹⁷ UNAMA, Afghanistan protection of civilians in armed conflict 2019, 22 February 2020, [url](#), p. 24

²¹⁸ AAN, Kabul unpacked, a geographical guide to a metropolis in the making, 19 March 2019, [url](#)

²¹⁹ NYT, They fight suicide bombers. But can Afghan police fight crime?, 8 February 2020, [url](#)

²²⁰ Khaama Press, GPS system to be used to control, counter corruption and misuse of Kabul police vehicles, 23 February 2020, [url](#)

²²¹ Pajhwok, Worsening insecurity worries Herat residents, 19 December 2019, [url](#)

²²² Radio Azadi, فرمانده پولیس هرات: اگر نیروهای پولیس افزایش نیابد اقتصاد هرات فلج می‌شود [informal translation: 'Herat Police commander: if the number of police personnel does not increase, economy of Herat will be impacted'], 17 December 2019, [url](#)

²²³ Pajhwok, آمر حوزه دهم امنیتی پولیس هرات به دلیل غفلت وظيفوی برکنار شد [informal translation: 'chief of Police District 10 of Herat has been removed from office due to negligence'], 17 December 2019, [url](#)

²²⁴ Tolonews, Police commander killed by ANA at checkpoint "accidentally", 8 February 2020, [url](#)

²²⁵ Press Office, Herat Police, n.d., [url](#)

²²⁶ AVA, ورود دو قطعه ویژه وزارت داخله و امنیت ملی؛ تشکیل پولیس بلیخ افزایش پیدا می‌کند, NDS special units; Balkh police strength increases [informal translation: 'arrival of two MoI and NDS special units; Balkh police strength increases'], 11 February 2020, [url](#)

²²⁷ Tolonews, نگرانی باشندگان مزارشريف از افزایش دزدی‌های مسلحانه [informal translation: 'Mazar-e-Sharif's population express concerns on rising armed robberies'], 29 March 2020, [url](#)

²²⁸ AVA, احداث چک پابنت طالبان در مسیر ولسوالی بلیخ. مزارشريف [informal translation: 'Taliban establishing checkpoint on the way between Balkh District-Mazar-e-Sharif'], 31 December 2019, [url](#)

2.1.3 Afgan Yerel Polisi (ALP)

Ağustos 2010'da ALP, İç İşleri Bakanlığı tarafından yönetilen ve ABD Hükûmeti tarafından finanse edilen bir güvenlik girişimi olarak oluşturuldu.²²⁹ Resmî olarak, ALP ulusal düzeyde İç İşleri Bakanlığına rapor verir ancak uygulamada Haziran 2015'ten bu yana AUP'ye tabidir.²³⁰ Yine de ANSF'nin yetkili gücünün bir parçası olarak sayılmaz.²³¹ 2001'den beri Afgan devleti ve uluslararası ordu, güvenlik açıklarını doldurmak ve bölgeyi Hükûmet Karşısı Unsurlardan (HKU) korumak için "yerel kuvvet modeli" geliştirmeye çalışıyor. AAN tarafından yapılan bir analize göre, bu model bazı durumlarda işe yaradığı olsa da diğerlerinde temel olarak "yerel güçlerin etnik, hizip veya suç çıkarlarına göre seçilmesi ve yerel halkı istismar etmesi" nedeniyle başarılı olduğu kanıtlanamamıştır. Bu faktörler, son on yıldır ana yerel güç olan ALP'nin tasfiye kararına katkıda bulunmuştur. AAN'ye göre, ALP'nin Eylül 2020'ye kadar feshedilmesi planlanıyordu ancak "kesin feshetme, dağılma veya geçiş yolları" bu rapor son halini alırken henüz net değildi.²³²

Yetki ve yapı

ALP personeli, nüfusu isyancı saldırılardan korumak ve tesisleri muhafaza etmek için köylerde ve kırsal alanlarda güvenliği sağlama sorumluluğuna sahiptir. ALP personeli, genel ANDSF yetkisine dâhil değildir ve ABD, ALP maaşlarını finanse etmektedir.²³³

AAN tarafından Tahar Vilayetinde ALP ile ilgili gerçekleştirilen bir vaka çalışmasında, kural ve prosedürlere göre, ALP personelinin Hükûmet tarafından atanması gerektiği bildirilmiştir. Personel, Bölge Emniyet Müdürü'ne sadık olmalıdır. Aksine, ALP çoğunlukla Parlamento üyelerine, *Mücahidin* gruplarının eski komutanlarına, uyuşturucu satıcılarına bağlıdır ve Polis veya NDS komutanlarıyla olan aile bağlarına göre atanırlar.²³⁴ Aynı kaynağa göre, Zabul Vilayetinin Shajoy İlçesi sakinleri, "ALP'nin faaliyet gösterdiği Afganistan'ın çeşitli ilçelerinde insanların ALP'ye ilişkin deneyimleri karışık: Bazı yerlerde insanları koruyor, istikrara katkıda bulunuyor; yerel halkın kendisini korumakta veya görevini kötüye kullanan komutanları görevden almakta başarısız olduğu diğer yerlerde, yağmacı bir milis gibi davranıyor." şeklinde belirtti.²³⁵

Kapasite ve etkinlik

USDOD'ye göre İç İşleri Bakanlığı tarafından yetkilendirilmiş toplam 154.626 ANP personelinin 30.000'i ALP personelidir. ALP, 2010 yılında Taliban karşıtı askerî stratejide; yerel toplulukları Taliban'a karşı harekete geçirmenin ve toplulukları yerel topluluk savunma güçlerine dâhil ederek devlet hizmetlerindeki boşlukları iyileştirmenin bir yolu olarak resmîleştirildi (sonunda 34 vilayetten 31'inde). Ancak ALP başından beri tartışmalıydı.²³⁶

Washington Post tarafından yapılan bir araştırmaya göre²³⁷, bazı ABD'li yetkililer "vahşeti" ile bilinen ALP'yi hor görüyor.²³⁸ USDOS, ALP personelinin çoğunun okuma yazma bilmediğini ve eğitimden yoksun olduğunu, bu nedenle sorumluluklarından ve sanıkların kanun kapsamındaki haklarından büyük ölçüde habersiz olduğunu kaydetti.²³⁹ 9 Nisan 2020'de Salaam Times, Kunduz'daki yerel polisin profesyonelliklerini geliştirmek ve insanların polise olan güvenini artırmak için okuma yazma eğitimi aldığını bildirdi.²⁴⁰

²²⁹ Los Angeles Times, Afghanistan tries to clean up its militias, 31 October 2016, [url](#)

²³⁰ SIGAR, Quarterly Report to the US Congress, 30 April 2016, [url](#), p. 107

²³¹ SIGAR, Quarterly Report to the US Congress, 30 July 2017, [url](#), p. 104; Clark, K., Update on the Afghan Local Police, AAN, 5 July 2017, [url](#)

²³² Clark K., Gaston E., et al., Ghosts of the Past: Lessons from Local Force Mobilisation in Afghanistan and Prospects for the Future, (AAN), 1 July 2020, [url](#), pp. 2; 9; 75

²³³ USDOD, Enhancing Security and Stability in Afghanistan, December 2019, 23 January 2020, [url](#), p. 77

²³⁴ AAN, A maelstrom of militias: Takhar, a case study of strongmen co-opting the ALP, 14 November 2019, [url](#)

²³⁵ AAN, How to replace a bad ALP commander: in Shajoy success and now calamity, 21 September 2016, [url](#)

²³⁶ USDOD, Enhancing Security and Stability in Afghanistan, December 2019, 23 January 2020, [url](#), pp. 27 and 38

²³⁷ In December 2019, the Washington Post released the 'The Afghanistan Papers', an investigation made of hundreds of interviews collected during the years by SIGAR with US officials and never made public before. See, Washington Post, The Afghanistan Papers, 9 December 2020, [url](#)

²³⁸ The Washington Post, Unguarded nation, Afghan security forces, despite years of training, were dogged by incompetence and corruption, 9 December 2019, [url](#)

²³⁹ USDOS, Afghanistan 2019 Human Rights report, 11 March 2020, [url](#), p. 6

²⁴⁰ Salaam Times, Kunduz literacy training programme helps local police built citizen's trust, 9 April 2020, [url](#)

Güvenilirlik

Washington Post, ABD Barış Enstitüsü’den eski bir analiste göre, Afgan Yerel Polisinin “işlevsiz olduğunu, birçok alanda savaş ağaları tarafından yönetilen yozlaşmış bir güç” olduğunu belirtti.²⁴¹

Ufuq news’e göre, Belh Vilayetine Belh İlçesindeki Samarqandian Char Sang sakinleri, bölgedeki ALP şefi komutan Karim’den (Karim-Broot olarak bilinir) dövme, para gaspı ve taciz olaylarıyla ilgili şikâyetçiydi.²⁴² ALP’nin uyuşturucu ticaretine karıştığı, yasa dışı vergiler uyguladığı ve ödemeyi reddeden bir çiftçiye vurduğu da bildirildi.²⁴³

İhlaller

AAN, “ALP güçlerinin suistimale ve siyasi yakalamaya eğilimli olduğu ve sıklıkla halk bölünmelerini ve çatışmaları şiddetlendirdiği” sonucuna vardı.²⁴⁴ Şubat 2020’de UNAMA, 2019’daki 9 sivil ölümü ve 27 yaralanmadan ALP’nin sorumlu olduğunu belirtti. Kaynak ayrıca, ölen ve yaralanan sivillerin arasında, ALP tarafından yapılan kasıtlı cinayetler ve yargısız infazlarda dört kişinin öldüğünü ve altısının yaralandığını belirtti.²⁴⁵

UNAMA’ya göre, Taliban’ın aile üyelerinin ANSF tarafından kasıtlı olarak öldürüldüğü çok sayıda olay oldu. Örneğin, 25 Kasım 2019’da Baglan vilayetine Puli Humri bölgesinde iki Taliban savaşçısı bir ALP komutanını öldürdü. “Misilleme olarak, Afgan Yerel Polisi Taliban savaşçılarından birinin evine gitti ve bir sağlık çalışanı olan kardeşini vurarak yaraladı. Bu olay sırasında Afgan Yerel Polisi köylülere ateş açtı ve iki sivil daha yaraladı.”²⁴⁶

UNAMA, 1 Ocak 2017 ile 31 Aralık 2018 arasında görüşülen dokuz tutukludan inandırıcı ve güvenilir tanıklıklar aldı; bunlara göre, gözaltına alınan dokuz kişiden altısı (%66) ALP tarafından ana teknik olarak kullanılan şiddetli dayak dâhil olmak üzere işkence veya diğer kötü muameleyle maruz kalıyordu. Olayların Badahşan, Belh, Faryab, Kandahar, Cevzcan ve Parvan vilayetlerinde meydana geldiği bildirildi.²⁴⁷

Kaynak ayrıca, alıkonuların ALP tarafından bir ila altı gün arasında tutulduğunu ancak ALP’nin şüpheli isyancıları derhal ANP veya NDS’ye teslim etmesi gerektiğini belirtti. UNAMA, ALP tarafından tutulan ve işkence veya kötü muameleyle ilgili inandırıcı ve güvenilir ifadeler sunan tutukluların yüksek oranından duyduğu endişeyi dile getirdi.²⁴⁸

Taliban’ın haber medyası Cihadın Sesi 20 Nisan 2020’de *Arbakı*’lerin (yerel polis) Badgis Vilayeti, Sang-i Ataş İlçesindeki Caferyan bölgesinde sekiz köylüyü dövdüğünü ve gözaltına aldığını iddia etti.²⁴⁹

USDOS’a göre, “ALP memurlarının işkence ve tacize yönelik hesap verebilirliği zayıftı, şeffaf değildi ve nadiren uygulanıyordu”. Kaynak ayrıca “işkence ve taciz dâhil olmak üzere suçların veya suistimalin soruşturulması ve kovuşturulmasında ALP’nin bağımsız adli veya harcı gözetiminin sınırlı olduğunu veya mevcut olmadığını” belirtti.²⁵⁰

UNAMA’ya göre, çocukların silah altına alınmasının önlenmesinde ANSF’nin kaydettiği ilerlemeye rağmen, çocukların ALP tarafından savaşta ve kontrol noktalarında destek rolü dâhil olmak üzere kullanılması, 2019’da endişe kaynağı olmaya devam etti.²⁵¹ USDOS, Afgan güvenlik güçlerinin, özellikle ALP’nin, ülkenin her vilayetinde çocukları özellikle *bacha bazi* (çocukların cinsel istismarı) için kullanmak üzere eleman olarak aldığını gözlemledi.²⁵²

²⁴¹ The Washington Post, Unguarded nation, Afghan security forces, despite years of training, were dogged by incompetence and corruption, 9 December 2019, [url](#)

²⁴² Ufuq news, «کړیم بروت» به زور تفنگ باج می گیرد [informal translation: ‘breaching of law by Balkh local police; ‘Karim-e-Broot’ extort money with the power of gun’], 5 November 2019, [url](#)

²⁴³ Clark, K., A Maelstrom of Militias: Takhar, a case study of strongmen co-opting the ALP 14 November 2019, [url](#)

²⁴⁴ Clark, K., Gaston E., et al., Ghosts of the Past: Lessons from Local Force Mobilisation in Afghanistan and Prospects for the Future, (AAN), 1 July 2020, [url](#), p. 3

²⁴⁵ UNAMA, Afghanistan protection of civilians in armed conflict, 2019, 22 February 2020, [url](#), p. 54, 66

²⁴⁶ UNAMA, Afghanistan protection of civilians in armed conflict 2019, 22 February 2020, [url](#), p. 66, 67

²⁴⁷ UNAMA, Treatment of conflict-related detainees in Afghan custody, 17 April 2020, [url](#), pp. 18-19

²⁴⁸ UNAMA, Treatment of conflict-related detainees in Afghan custody, 17 April 2020, [url](#), pp. 18-19

²⁴⁹ Voice of Jihad, سنګ آتش کې ګوداګي اړیکيانو ۸ تنه کلیوال له وهلو ډېولو وروسته بنديان کړي [informal translation: ‘Badghis: Local police detained 8 villagers after beating them’], 20 April 2020, [url](#)

²⁵⁰ USDOS, Afghanistan 2019 Human Rights report, 11 March 2020, [url](#), p. 6

²⁵¹ UNAMA, Afghanistan protection of civilians in armed conflict 2019, 22 February 2020, [url](#), p. 24

²⁵² USDOS, Afghanistan 2019 Human Rights report, 11 March 2020, [url](#), p. 16

2.1.4 Ulusal Güvenlik Müdürlüğü (NDS)

NDS (Ulusal Güvenlik Müdürlüğü), Afganistan'ın Devlet istihbarat ve güvenlik servsidir.²⁵³ NDS'nin komuta yapısı bağımsızdır ve NDS'nin başı doğrudan Cumhurbaşkanına bağlıdır. Ajans, Taliban ile ilgili kırsal ve kentsel alanlarda istihbarat toplamak için CIA'nın desteğiyle 2002 yılında kuruldu.²⁵⁴

Yetki ve yapı

NDS, ulusal güvenlikle ilgili suç dosyalarını araştırmakla görevlidir.²⁵⁵ Birincil sorumluluğu, çatışmayla ilgili tutuklular dâhil olmak üzere ulusal güvenlik vakalarını yönetmektir.²⁵⁶ Ülkede kolluk kuvveti ve düzenin sürdürülmesine ilişkin sorumluluğu İç İşleri Bakanlığı ve Savunma Bakanlığı ile paylaşır.²⁵⁷ Ajans, numaralarla belirlenen bölümler ve birimler tarafından organize edilir. Örneğin, terörle mücadele dairesi 241, iç gözetim bölümü ise 34 numaradır.²⁵⁸

Afgan istihbarat teşkilatının Özel Kuvvetleri, NDS'nin her biri bölgesel operasyon alanına sahip dört ana birime ayrılmış birimlerinden biridir. Örneğin, NDS-01²⁵⁹ merkezî bölgede (Kabil, Parvan, Vardak, Lovgar ve muhtemelen diğer sınır vilayetlerinde), NDS-02 doğu bölgesinde (Nangahar ve muhtemelen sınır bölgelerinde), NDS-03 güney bölgesinde (Kandahar) ve NDS-04 kuzeydoğu bölgelerinde (Nuristan, Kunar ve diğer komşu bölgeler) faaliyet gösterir.²⁶⁰

Teşkilatın soruşturma şubesi Kabil'de bulunuyor ve burada ulusal güvenlik mahkumları duruşma öncesinde tutuluyor.²⁶¹

Kapasite ve etkinlik

NDS ajanları için bildirilen tahminî sayı, 2018 OFPRA raporunda belirtilen 2011 ve 2014 kaynaklarına göre, 15.000, 20.000 ve 30.000 arasında değişmektedir. Bu ajanların statüsü, NDS kanunlarının ihlaline yönelik askerî disiplin kurallarıyla düzenlenir.²⁶² Teşkilat, Taliban'a karşı saldırı operasyonları düzenleyen *Sangorian* adlı hükûmet yanlısı bir milis grubu görevlendirir, eğitir ve kullanır. Grup, yaklaşık 500 ila 1.000 savaşıdan oluşuyor.²⁶³

Nisan 2020'de NDS Afgan Özel Kuvvetleri, Afganistan'da Aslam Farooqi olarak bilinen Abdullah Orakizai adlı ISKP (Horasan İslam Devleti) liderini en önemli 19 komutanıyla birlikte tutukladı.²⁶⁴ Afgan Özel Kuvvetleri, Afganistan'ın en sert ve en iyi birlikleri olarak kabul ediliyor.²⁶⁵ Operasyonlar sırasında, NDS Özel Kuvvetler birimleri genellikle ABD ve Afgan Kuvvetlerinden hava saldırısı desteği alır.²⁶⁶ SIGAR'a göre, "Afgan özel kuvvetleri 2019'un dördüncü çeyreğinde daha az kara operasyonu gerçekleştirdi (2019'daki diğer tüm çeyreklerden daha düşük) ve operasyonlarının yalnızca %31'i ABD veya Koalisyon yardımı olmadan gerçekleştirildi."²⁶⁷ Başka bir kaynak 2018'de, yetersiz eğitilmiş

²⁵³ AIHRC & OSF, Torture, transfers, and Denial of due process: the treatment of conflict-related detainees in Afghanistan, 17 March 2012, [url](#), p. 9; UNAMA, Protection of civilians in armed conflict, 2019, 22 February 2020, [url](#), p. 91

²⁵⁴ SWJ, Strengthening Afghanistan's National Directorate of Security: is it equipped to counter "emerging" threats?, 2 March 2018, [url](#)

²⁵⁵ USDOS, Afghanistan 2019 Human Rights report, 11 March 2020, [url](#), p. 1

²⁵⁶ AIHRC & OSF, Torture, transfers, and Denial of due process: the treatment of conflict-related detainees in Afghanistan, 17 March 2012, [url](#), p. 9

²⁵⁷ USDOS, Afghanistan 2019 Human Rights report, 11 March 2020, [url](#)

²⁵⁸ OFPRA, *la National Directorate of Security (NDS), organisation centrale et présence à Kandahar* [informal translation : 'The National Directorate of Security, central organisation and presence in Kandahar'], 1 November 2018, [url](#)

²⁵⁹ NDS 01 unit uses a Twitter account and constantly post their operations in the field, n.d., [url](#)

²⁶⁰ Watson Institute, The CIA's 'army': a threat to human rights and an obstacle to peace in Afghanistan, 21 August 2019, [url](#), p. 5; HRW, 'They have shot many like this', abusive night raids by CIA-backed Afghan strike forces, 31 October 2019, [url](#), p. 19

²⁶¹ USDOS, Afghanistan 2019 Human Rights report, 11 March 2020, [url](#), p. 1

²⁶² OFPRA, *la National Directorate of Security (NDS), organisation centrale et présence à Kandahar* [informal translation : 'The National Directorate of Security, central organisation and presence in Kandahar'], 1 November 2018, [url](#)

²⁶³ The Jamestown Foundation, The Sangorian: weakening the Taliban from within, 11 January 2019, [url](#)

²⁶⁴ Khaama Press, ISIS Khurasan leader and many other top ISIS commanders arrested in Afghanistan, 4 April 2020, [url](#)

²⁶⁵ CBSNews, CBS News gets rare access to Afghanistan's forces hunting ISIS suspects, 11 September 2019, [url](#)

²⁶⁶ TRT World, Clandestine operations and CIA-backed forces endangered peace in Afghanistan, 8 May 2019, [url](#)

²⁶⁷ SIGAR, Quarterly report to the United States Congress, 30 January 2020, [url](#), p. 65

ve deneyimsiz istihbarat görevlilerinin konuşlandırılması nedeniyle, Afgan istihbarat teşkilatlarının Afgan devlet güvenliğini iyileştirmeye yardımcı olacak yüksek değerli bilgileri toplamada başarısız olduğunu gözlemledi.²⁶⁸

Güvenilirlik

Raporlama döneminde, danışılan kamu kaynakları arasında NDS'nin güvenilirliğine ilişkin yakın tarihli hiçbir bilgi bulunamamıştır. 2016 ve 2017 yılları arasında, kaynaklar, NDS'nin diğer güvenlik kurumlarına göre daha az yolsuzluğa maruz kalma konusunda bir üne sahip olmasına rağmen suistimallere ve işkenceye karıştığına inanıyordu.²⁶⁹ İhlaller ile ilgili aşağıdaki bölüme bakın.

İhlaller

UNAMA, 2019 yılı için, NDS Özel Kuvvetleri tarafından yapılan arama operasyonları sırasında ("gece baskınları") sivillerin kasıtlı öldürülmesi dâhil olmak üzere yüksek düzeylerde sivil zararları belgelemiştir ve bunlardan bazıları bu arama operasyonları bağlamında yargısız infaz niteliğindeydi.²⁷⁰ NDS'ye ait özel kuvvetler birimlerinin de gece baskınları sırasında sivillere yargısız infaz yapmakla suçlandığı bildirildi.²⁷¹ Aynı dönemde NDS (Özel Kuvvetler dâhil) 179 sivilin ölümüne ve 52 sivilin yaralanmasına neden oldu.²⁷²

UNAMA, 2019'da sivillerin NDS dâhil olmak üzere Afgan ulusal güvenlik güçleri tarafından, özellikle de "HKU'larla ilgisi olduğundan şüphelenilen sivillerin emniyetli bir şekilde gözetimine alınabildiği veya emniyet makamlarına teslim edilebildiği arama operasyonları" sırasında sivillerin kasten öldürüldüğünü bildirdi.²⁷³ Kaynak şunu belirtti:

"Örneğin, 4 Eylül gecesi Nangarhar vilayetinin Celalabad şehrinde NDS Özel Kuvvetleri (NDS02), o sırada 39 kişinin (11 erkek, 10 kadın ve 18 çocuk) bulunduğu yerleşkedeki şüpheli ISIL-KP destekçilerine yönelik arama operasyonu gerçekleştirdi. NDS02, kadınları ve çocukları komşu bir yerleşkeye yerleştirdi ve erkekleri kelepçeleterek gözetimine aldı ve yerleşkenin çeşitli yerlerinde ayrı ayrı sorguladı. Bölgeden geçen bir başka adam da NDS02 tarafından tutuklandı. Kardeş olan dört adam yargısız infaz edildi. Evin içine getirildiler ve üç ayrı odada yakın mesafeden vuruldular."²⁷⁴

Aynı olay hakkında birkaç başka kaynak da haber yaptı.²⁷⁵ Aynı bir olayda UNAMA, 8-9 Temmuz 2019 gecesi NDS Özel Kuvvetlerinin, Vardak vilayetinin Daimardan İlçesinde Afganistan için İsveç Komitesi tarafından desteklenen bir sağlık kliniğine düzenlenen operasyon sırasında yetişkin bir erkek bakıcıyı vurarak öldürdüğünü bildirdi. Bu operasyon sırasında biri koruma ve biri laboratuvar teknisyeni olan diğer iki kişi, ikinci kuvvetler tarafından daha önce gerçekleşen tutuklanmalarının ardından binanın dışında ölü bulundu.²⁷⁶

11 Ağustos 2019'da İnsan Hakları İzleme Örgütü, CIA destekli bu birimler tarafından işlenen "yargısız infazlar ve zorla kaybetmeler, ayırım gözetmeyen hava saldırıları, tıbbi tesislere yapılan saldırılar ve uluslararası insancıl hukukun veya savaş hukukunun diğer ihlalleri" dâhil olmak üzere "ağır ihlalleri" ortaya çıkaran bir rapor yayımladı. Örneğin, ABD güçleri tarafından desteklenen NDS saldırı güçleri Kulalgo köyünde gece baskınları düzenledi. Bir tanığa göre, baskın yaptıkları ilk evde grup, aile üyelerinin önünde dört kişiyi vurdu. Bir eve yapılan ayrı bir saldırıda, NDS saldırı gücü üç

²⁶⁸ SWJ, Strengthening Afghanistan's National Directorate of Security: is it equipped to counter "emerging" threats?, 2 March 2018, [url](#)

²⁶⁹ Western official, Skype interview, 7 February 2017, in EASO COI report EASO COI report Afghanistan Key socio-economic indicators, state protection, and mobility in Kabul City, Mazar-e Sharif, and Herat City, August 2017, [url](#), pp. 75-76; AIHRC, Torture in detention in Afghanistan 1394, 8 May 2016, [url](#), pp. 29-30

²⁷⁰ UNAMA, Protection of civilians in armed conflict, 2019, 22 February 2020, [url](#), pp. 54, 92

²⁷¹ Freedom House, Freedom in the world 2020, Afghanistan, 6 March 2020, [url](#); AIHRC, درباره قربانی شدن افراد ملکی در عملیات مشترک نیروهای داخلی و خارجی در ولایت کاپیسا [unofficial translation: 'concerning civilian casualties in joint national and international forces' operation in Kapisa province'], 29 December 2019, [url](#); The Heart of Asia Post, Six civilians killed in Kapisa operations: AIHRC, 30 December 2019, [url](#)

²⁷² UNAMA, Protection of civilians in armed conflict, 2019, 22 February 2020, [url](#), pp. 54, 92

²⁷³ UNAMA, Protection of civilians in armed conflict, 2019, 22 February 2020, [url](#), p. 37

²⁷⁴ UNAMA, Protection of civilians in armed conflict, 2019, 22 February 2020, [url](#), p. 66

²⁷⁵ Tolonews, Four members of one family killed in Nangarhar operation, 5 September 2019, [url](#); NYT, Afghan War Casualty Report: September 2019, 26 September 2019, [url](#); Khaama Press, Four brothers lost their lives in security forces operation in Jalalabad City, 5 September 2019, [url](#); Al Jazeera, Afghans seek justice for men killed 'in cold blood' by spy agency, 6 September 2019, [url](#)

²⁷⁶ UNAMA, Protection of civilians in armed conflict, 2019, 22 February 2020, [url](#), p. 30

esnafı ve bir müşterisini vurarak öldürdü. Ek olarak, grup bir din öğretmeni ve iki inşaat işçisini öldürdü.²⁷⁷ 29 Aralık 2019'da Afganistan Bağımsız İnsan Hakları Komisyonu (AIHRC) şöyle belirtti: [resmî olmayan çeviri] "Uluslararası birlikler tarafından desteklenen Afgan özel kuvvetleri 23 Aralık 2019'da Kapisa vilayetinin Nijrab ilçesine bağlı Afganya, Bahramkhel, Ahangaran, Pashai, Hesar, Suratkhel, Mahtano, Lokakhel ve Sahibzadah köylerinde HKU'ları hedef almak için gerçekleştirdiği kara ve hava operasyonlarında altı sivil öldürdü ve dört sivil yaraladı." Aynı kaynak, bulgularının Kapisa vilayetinin yerel güvenlik yetkililerinin doğrulamasına dayandığını kaydetti.²⁷⁸ 30 Aralık 2019'da başka bir kaynak, AIHRC'den alıntı yaparak aynı olayı bildirdi.²⁷⁹

İnsan Hakları İzleme Örgütü'ne göre, NDS'ye ait olan ancak emir komuta zincirine dâhil olmayan Afgan paramiliter güçleri büyük ölçüde CIA tarafından görevlendirildi, eğitildi, teçhiz edildi ve denetlendi ve isyancılara karşı ABD özel kuvvetleriyle birlikte Afgan köylerinde "öldür veya yakala" operasyonları gerçekleştirdi. Bu operasyonlarda, genellikle sivil kayıplara neden olan önemli bir artış oldu.²⁸⁰ İnsan Hakları İzleme Örgütü, NDS tarafından Kandahar Vilayetinde yargısız infaz ve zorla kaybedilme olayları bildirdi. Örneğin, 21 Mart 2019'da NDS03 vuruş kuvvetinin, Kandahar'daki Panjwai'de bir köye baskın düzenlediği, iki kişiyi yanlarında götürdükleri, ancak geriye sadece birinin döndüğü iddia edildi.²⁸¹

UNAMA, arama operasyonları sırasında NDS Özel Kuvvetleri tarafından yasa dışı ve keyfî bir şekilde gözaltına alma olduğunu bildirdi.²⁸² Nisan 2019'da UNAMA, 22'si çocuk olmak üzere 128 tutukluya NDS tarafından gözaltına alındıklarında işkence veya kötü muamele uygulandığını bildirdi. Tutukluların ciddi şekilde dövüldüğü bildirildi. Bu olaylar, Faryab, Helmand, Herat, Kabil (NDS 241 ve 501 dâhil), Host, Kunar, Kunduz, Lagman, Nangarhar, Parvan, Samangan ve Sar-i Pol'deki NDS vilayet tesislerinde meydana geldi. Benzer şekilde, UNAMA'nın DFIP'deki (Parvan'daki Afgan Ulusal Gözaltı Tesis) NDS nezaretinde görüştüğü tutuklular arasında, inandırıcı ve güvenilir bilgilere dayanarak, bir tutuklunun NDS 241 tarafından işkence veya kötü muameleye maruz kaldığı ve diğer iki tutuklunun NDS 501 tarafından iddia edilen suçlu kabul etmekle tehdit edildiği bildirildi.²⁸³

²⁷⁷ HRW, 'They have shot many like this', abusive night raids by CIA-backed Afghan strike forces, 31 October 2019, [url](#)

²⁷⁸ AIHRC, در باره قربانی شدن افراد ملکی در عملیات مشترک نیروهای داخلی و خارجی در ولایت کاپیسا [unofficial translation: 'concerning civilian casualties in joint national and international forces' operation in Kapisa province'], 29 December 2019, [url](#)

²⁷⁹ The Heart of Asia Post, Six civilians killed in Kapisa operations: AIHRC, 30 December 2019, [url](#)

²⁸⁰ HRW, 'They have shot many like this', abusive night raids by CIA-backed Afghan strike forces, 31 October 2019, [url](#)

²⁸¹ HRW, 'The have shot many like this', Abusive night raids by CIA-backed Afghan strike forces, 31 October 2019, [url](#)

²⁸² UNAMA, Protection of civilians in armed conflict, 2019, 22 February 2020, [url](#), pp. 64-65

²⁸³ UNAMA, Treatment of conflict related detainees in Afghanistan: preventing torture and ill-treatment under the Anti-Torture Law, 17 April 2019, [url](#), p. 20

3. Devlet yargısı

Afganistan’da adaleti sağlamak için kullanılan iki baskın sistem vardır: Devlet aracılığıyla ve devlet dışı mekanizmalar aracılığıyla.²⁸⁴ Afganistan, birden çok hukuk kaynağının birbiriyle etkileşim içinde olduğu çoğulcu bir hukuk sistemine sahiptir;²⁸⁵ adalet, örtüşen ve bazen de çelişen yasal kodların bir karışımı temelinde uygulanır.²⁸⁶ Toprakla ilgili anlaşmazlıklardan cezai fiillere kadar pek çok ihtilaf, resmî mahkeme sisteminin dışında, yerel *jirga’lar* ve *şûralar* gibi gayriresmî kurumlarda çözülür.²⁸⁷ USDOS, 2019 boyunca geleneksel adalet mekanizmalarının, özellikle kırsal alanlarda birçokları için ana başvuru kaynağı olmaya devam ettiğini belirtti.²⁸⁸ Asia Foundation tarafından yapılan 2019 Araştırmasına göre²⁸⁹, Afganların %46’sından fazlası, uyuşmazlıklarını çözmek için *şûralara* veya *jirga’lara*, %41,5’i devlet mahkemelerine ve yaklaşık %25’i *Hukuk* departmanına başvurmuştur. Tercih, kentsel-kırsal ayrımını ortaya çıkardı: Kırsalda yaşayanlar daha çok *şûralara/jirga’lara* (%48), şehir sakinleri ise devlet mahkemelerine ve *Hukuk* departmanına (sırasıyla yaklaşık %52 ve %30) başvurmayı tercih ediyordu.²⁹⁰ Araştırma ayrıca Afganların büyük çoğunluğunun yerel *şûra* ve *jirga’ların* adil ve güvenilir olduğuna (%81,2), yerel norm ve değerleri takip ettiklerine (%74,4), bu tür kurumların adaleti sağlamada etkili olduğuna (%74,2) ve vakaları hızlı ve verimli bir şekilde çözdüklerine (%73,2) inandığını ortaya koymuştur.²⁹¹

Taliban’ın paralel adalet sistemleri, resmî olmayan kan davası çözümü ve devlet tarafından kovuşturma dâhil olmak üzere devlet dışı adalet sistemleri hakkında bilgiler; bunun yanı sıra İslami ilkeler ve Ceza Kanunu dâhil olmak üzere suçun cezalandırılmasına yönelik çoğulcu sosyal-yasal çerçeve hakkında bilgiler, [EASO menşe ülke bilgisi raporu Afganistan Ceza hukuku, örfi adalet ve gayriresmî anlaşmazlık çözümü, Temmuz 2020](#)’de bulunabilir.

3.1 Yapı

Afganistan Anayasası’na göre yargı bağımsızdır ve birinci derece mahkemeler, istinaf mahkemeleri ve en yüksek yargı organı olan yüksek mahkemeden oluşur.²⁹² Ayrıca bkz. Bölüm [1.5 Yargı Organı](#). Anayasanın 120. maddesi şunu öngörmektedir:

“Yargı organının yetkisi, devlet dâhil gerçek veya tüzel kişiler tarafından davacı veya sanık olarak açılan tüm davaların kanun hükümlerine uygun olarak mahkemede değerlendirilmesini içerir.”²⁹³

Afgan Hukuk Sistemi uzmanları Omar Sial ve Ahmadullah Masoud, 2018’de güncellenen bir makalede şunları açıkladı:

“Davalar, davanın niteliği ve yapısı dikkate alınarak mahkemelerde iki aşamada çözülür: ilk derece ve istinaf. Temyiz Mahkemesi, İstinaf Mahkemelerinin bahsi geçen davalarına yalnızca hukukun doğru uygulanması

²⁸⁴ Nojumi, N., The merits of non-state justice: An effective mechanism for a stable Afghanistan, 5 November 2014, [url](#); Singh D., The management of legal pluralism and human rights in decentralized Afghanistan, in: The Journal of Legal Pluralism and Unofficial Law, 3 September 2019, Vol. 51, Issue 3, pp. 350-380, Full article available under request at [url](#)

²⁸⁵ ALEP, Stanford Law School, An introduction to the Law of Afghanistan, 2017, [url](#), p. 43

²⁸⁶ Rahbari S., From Normative Pluralism to a Unified Legal System in Afghanistan? Cambridge University Press, 2 October 2018, [url](#); ALEP, Stanford Law School, An introduction to the Law of Afghanistan, 2017, [url](#), p. 43

²⁸⁷ ALEP, Stanford Law School, Introduction to the Criminal Law of Afghanistan, 2012, [url](#), p. 3

²⁸⁸ USDOS, Country Report on Human Rights Practices 2019 – Afghanistan, 11 March 2020, [url](#), pp. 9-11

²⁸⁹ Asia Foundation (The), Afghanistan in 2019: A Survey of the Afghan People is The Asia Foundation’s fifteenth annual public opinion survey in Afghanistan. The Asia Foundation describes the Survey as ‘the longest-running barometer of public opinion in Afghanistan’. Since 2004, the Survey has gathered the views of more than 129,800 Afghans on topics such as security, elections, governance, the economy, essential services, corruption, youth issues, reconciliation with the Taliban, access to media, migration, the role of women, and political participation. For the purpose of the 2019 Survey, the Asia Foundation conducted face-to-face interviews with a national sample of 17,812 Afghan respondents aged 18 years and above, across all 34 provinces from July 11 to 7 August 2019. For more information on the methodology used for the Survey, please see Asia Foundation (The), Afghanistan in 2019: A Survey of the Afghan People, 2 December 2019, Appendix 1: Methodology, [url](#), p. 257

²⁹⁰ Asia Foundation (The), Afghanistan in 2019: A Survey of the Afghan People, [url](#), pp. 23, 144

²⁹¹ Asia Foundation (The), Afghanistan in 2019: A Survey of the Afghan People, 2 December 2019, [url](#), p. 23

²⁹² Afghanistan, MoJ, Enforced Constitution of Afghanistan, 30 July 2004, [url](#), Article 116

²⁹³ Afghanistan, MoJ, Enforced Constitution of Afghanistan, 30 July 2004, [url](#), Article 120

açısından bakar (herhangi bir kanun hükmünün ihlal edilip edilmediğini veya doğru uygulanıp uygulanmadığını görmek için).

Mahkemedeki davalar şu şekilde ele alınır:

İlk derece aşamasında üç yargıç ile karar alınır; gerektiğinde üçten az yargıç da bir davaya karar verebilir.

İstinaf aşamasında her davaya üç yargıç karar verecektir.

Temyiz aşamasında iki veya daha fazla kişi yer alacaktır.

Mahkemeler, davaları Anayasa ve Afganistan İslam Cumhuriyeti'nin diğer yasalarına göre çözmekle yükümlüdür. Davaya ilişkin açık bir hukuki hüküm yoksa mahkeme, Hanefi içtihadı gereğince ve bu Anayasanın belirlediği sınırlar içinde adaleti en iyi şekilde sağlayacak şekilde karar verir (Madde 133, Afgan Anayasası, 2004).

Afganistan mahkemelerindeki yargılamalar, hukuka tabi herkesin katılabileceği açık usulde gerçekleşir. Mahkeme, ancak hukuken gerekli görülmesi veya zorunlu olduğunun varsayılması halinde davaları kapalı usulle görebilir. Nihai kararın duyurulması her zaman kamuya açık yapılır (Madde 128, Afgan Anayasası, 2004).²⁹⁴

Hukuk departmanı, aile sorunlarını ara buluculuk yoluyla çözmeye çalışır. Bu başarısız olursa dava mahkemeye sevk edilir.²⁹⁵ Asia Foundation 2019 araştırmasına göre, "anlaşmazlık çözüm hizmetlerini" kullanan Afganların %25,2'si Hukuk departmanını kullandı.²⁹⁶

Adalet sektörünün diğer birincil kurumları, Anayasa ile uyumlu olarak önerilen yasaları hazırlayan ve gözden geçiren ve hukuk danışmanlığı sağlayan Adalet Bakanlığı ve yolsuzluk dâhil olmak üzere suçları araştıran ve kovuşturan Başsavcılık Ofisi'dir (AGO).²⁹⁷ AGO'nun Kabil'de, 34 vilayetin tamamında ve 365 savcılık bölgesinde ofisleri bulunmaktadır.²⁹⁸

3.2 Kapasite

2005 yılında ABD, Afgan yargı sistemine teknik yardım sağlamak için Afganistan'daki en büyük hukukun üstünlüğü programı olan Adalet Sektörü Destek Programı'nı (JSSP) kurdu. Bu program şunları içermektedir:

"Adalet kurumlarının profesyonel, şeffaf ve hesap verebilir olma kapasitesini geliştirmek; (2) açıkça taslak haline getirilmiş, Anayasaya uygun ve etkili, istişari taslak hazırlama süreçlerinin ürünü olan kanunların geliştirilmesine yardımcı olmak ve (3) Afgan adalet kurumlarının uyumlu ve birbirine bağlı bir şekilde çalışması ve davaları şeffaf ve yasal olarak yeterli bir şekilde çözmesi için CMS'yi [Vaka Yönetim Sistemi] desteklemek".²⁹⁹

SIGAR'a göre, 31 Mart 2020 itibarıyla, hâlihazırda yürürlükte olan JSSP sözleşmesinin tahmini maliyeti 34 milyon ABD doları iken, önceki JSSP sözleşmesi 2010'da başlamış ve 280 milyon ABD dolarına mal olmuştur.³⁰⁰

Güney Galler Üniversitesi'nde Kriminoloji profesörü olan Ali Wardak, Afganistan'da Taliban rejiminin çöküşünün ardından ABD'nin yargıyı eski haline getirmek ve reformdan geçirmek için bir milyar dolardan fazla para harcadığını açıkladı. Bununla birlikte, "Afganistan'ın kendi **onarıcı adalet** geleneğiyle ilişki kurmadaki ve onun adalet sağlayıcılarının çok katıllığını anlamadaki başarısızlık gerçek reformu baltaladı" dedi. Bu başarısızlık, adalet sisteminin "tüm Afgan halkının karmaşık ihtiyaçlarını karşılama kapasitesindeki yetersizliğe neden oldu ve Taliban yargısı dâhil olmak üzere

²⁹⁴ Sial O., Masoud A., Update: Islamic Republic of Afghanistan Legal System and Research, Hauser Global Law School Program, New York University School of Law, last updated November/December 2018, [url](#)

²⁹⁵ APPRO, Afghanistan Rights Monitor: Baseline Report, April 2016 [url](#), p. 52; Afghanistan, MoJ, General directorate of huqoq, *n.d.*, [url](#)

²⁹⁶ The Asia Foundation, A survey of the Afghan people, Afghanistan in 2019, 2 December 2019, [url](#), p. 23

²⁹⁷ SIGAR, Rule of Law in Afghanistan: US Agencies Lack a Strategy and Cannot Fully Determine the Effectiveness of Programs Costing more than \$1Billion, July 2015 [url](#), p. 3

²⁹⁸ IDLO, Women's Professional Participation in Afghanistan's Justice Sector, 6 June 2014, [url](#), p. 23

²⁹⁹ SIGAR, Afghanistan's justice sector case management system: seized or forfeited assets were not tracked and nationwide implementation is not complete, 13 January 2020, [url](#), p. 1

³⁰⁰ SIGAR, Quarterly report to the United States Congress, 30 April 2020, [url](#), p. 106

diğerlerinin -seçkin ve dar bir şeriat yorumuna sahip olanlar- boşluğu doldurmasına izin verdi. Bu, insanların - özellikle kadınların - haklarının korunmadığı veya ihlal edildiği durumlara yol açabilir.”³⁰¹

Afganistan Temyiz Mahkemesine göre, her bir vilayet başkentinde istinaf mahkemeleri ve her vilayet ve ilçe başkentinde ilk derece mahkemeler bulunmaktadır.³⁰² UNAMA, Mayıs 2019 itibarıyla Afganistan’da ülke genelinde toplam 2.083 hâkimin çalıştığını kaydetti. Mahkemeler, toplam 378 Afgan ilçesinin yalnızca 232’sinde faaliyet gösteriyor. 24 ilçede ilk derece mahkemeler komşu ilçelerde faaliyet gösterirken, vilayet başkentlerinde 116 ilk derece mahkemesi faaliyet göstermektedir. Kalan 146 ilçede emniyetsizlik ve lojistik imkânlar nedeniyle mahkeme bulunmamaktadır.³⁰³

Bu bilgi birkaç medya raporunda teyit edilmiştir. Örneğin, Belh Vilayet Konseyi Başkanı Ocak 2019’da “bazı Belh ilçelerinde hâkim veya savcı bulunmadığını” ilan etti;³⁰⁴ önde gelen bir aşiret şefi 2020’de “Uruzgan’ın neredeyse tamamında hâkim, savcı, bölge şefi olmadığını” söyledi;³⁰⁵ Gazne vilayetinin Andar ilçesinde sadece Taliban yargıçları vardı ve savcılık işlevsel değildi³⁰⁶ ve AAN’dan Obaid Ali’ye göre Şubat 2019’da Kunduz vilayetindeki adalet sistemi işlevsiz durumdaydı ve sadece uzaktan Kunduz şehrinden faaliyet gösteriyordu.³⁰⁷

3.3 Erişim ve etkinlik

2004 Afganistan Anayasası’na göre, yargı bağımsız bir organdır.³⁰⁸ Ancak USDOS, Afganistan’daki yargı sisteminin “yetersiz finanse edilmeye, personel ve eğitim konusunda yetersiz kalmaya, büyük ölçüde etkisiz olmaya ve tehditlere, ön yargılara, siyasi etkiye ve yaygın yolsuzluğa maruz kalmaya” devam ettiğini gözlemledi.³⁰⁹ Freedom House, “kovuşturma ve yargılamaların uygun temsil eksikliği, doğrulanmamış tanık ifadesine aşırı güven, güvenilir adli tıp kanıtlarının bulunmaması, keyfî karar verme ve mahkeme kararlarının yayımlanmaması gibi bir dizi zayıflıktan muzdarip” olduğunu bildirdi.³¹⁰ USDOS, Haziran 2020’de yayımladığı raporunda, Afganistan’ın, insan kaçakçılığının ortadan kaldırılmasına yönelik asgari standartları tam olarak karşılamaması ve bunun için önemli bir çaba göstermemesi nedeniyle Kademe 3’e indirildiğini belirtti.³¹¹

Mayıs 2019 itibarıyla, genel güvensizlik, tehditler ve hedefli saldırılar, yargıçların, savcılarının, yargı personelinin ve ülke genelindeki binaların korunması adalet hizmetleri sağlamanın önündeki başlıca zorluklardı. Mart 2018 ile Nisan 2019 arasında ülke genelinde beş hâkim, yedi savcı ve dokuz adli personel öldürüldü. Örneğin, güvensizlik ve yargıçlara yönelik doğrudan tehditler, kadın yargıçları ücra bölgelerde çalışmaktan caydırıyordu.³¹² Yargıçlar ve avukatlar sıklıkla yerel liderlerden veya silahlı gruplardan tehdit ve rüşvet alır.³¹³ 2019 ve 2020’de yargıçlara yönelik hedefli saldırılarla ilgili rapor edilen vakalardan bazıları şunlardır: 7 Kasım 2019’da Taliban, Paktiya’dan Kabil’e seyahat eden dört yargıcı Lovgar Vilayetinin Mohammad Ağa Bölgesinde bir pusuda öldürdü.³¹⁴ Bir başka kaynak olayda üç hâkimin öldürüldüğünü bildirdi;³¹⁵ Şubat 2020’de Taliban militanlarının, grubun son zamanlarda yargıçları hedef alarak öldürme eğilimi içerisinde, Herat’ın İncil ilçesindeki ilk derece mahkeme hâkimi Abdul Rahim’in vurularak

³⁰¹ Wardak A., Afghanistan: how to widen access to justice, The Conversation, 15 July 2019, [url](#)

³⁰² Afghanistan, The Supreme Court, History of Supreme Court, n.d., [url](#)

³⁰³ UNAMA, Afghanistan’s fight against corruption, ground work for peace and prosperity, 20 May 2019, [url](#), p. 37; The Asia Foundation, A survey of the Afghan people, Afghanistan in 2019, 2 December 2019, [url](#), p. 147

³⁰⁴ Pajhwok, Key govt positions sold in Balkh, claims Hadid, 13 January 2019, [url](#)

³⁰⁵ Arab News, Afghans turn to Taliban in forgotten province, 9 February 2020, [url](#)

³⁰⁶ Muzhary, F. R., One Land, Two Rules (7): Delivering public services in insurgency-affected Andar district in Ghazni province, AAN, 13 June 2019, [url](#)

³⁰⁷ Obaid A. One Land, Two Rules (3): Delivering public services in insurgency-affected Dasht-e Archi district in Kunduz province, AAN, 26 February 2019, last updated 9 March 2020, [url](#)

³⁰⁸ Afghanistan, MoJ, Enforced Constitution of Afghanistan, 30 July 2004, [url](#), Article 116

³⁰⁹ USDOS, Afghanistan 2019 Human Rights report, 11 March 2020, [url](#), p. 9

³¹⁰ Freedom House, Freedom in the world 2020, Afghanistan, 6 March 2020, [url](#)

³¹¹ USDOS, Trafficking in Persons Report - Afghanistan, 25 June 2020, [url](#), p. 64

³¹² UNAMA, Afghanistan’s fight against corruption, ground work for peace and prosperity, 20 May 2019, [url](#), pp. 36-37

³¹³ Freedom House, Freedom in the world 2020, Afghanistan, 6 March 2020, [url](#)

³¹⁴ Tolonews, Four judges killed in an ambush in Logar: Police, 7 November 2019, [url](#)

³¹⁵ Reuters, Three judges killed at the Taliban checkpoint in Afghanistan, official say, 7 November 2019, [url](#)

öldürülmesinden sorumlu olduğuna inanılıyordu;³¹⁶ İncil ilçesindeki tek mahkeme hâkimi Abdul Rahim, namazdan eve dönerken motosikletli kimliği belirsiz kişiler tarafından vurularak öldürüldü;³¹⁷ devlete ait bir bankanın beş çalışanı 10 Nisan 2020’de Herat’ta Taliban militanları tarafından kaçırıldı ve vuruldu.³¹⁸ (HKU’ların hâkimleri ve diğer hükûmet yetkililerini hedef aldığı saldırılar konusunda daha fazla bilgi için bkz. EASO menşe ülke bilgisi raporu Afganistan Hükûmet Karşısı Unsurlar (HKU’lar), Ağustos 2020).

2019 boyunca geleneksel adalet mekanizmaları, özellikle kırsal alanlarda birçokları için ana başvuru kaynağı olmaya devam etti. Büyük şehirlerde ceza davalarına, çoğu adaleti eşit olmayan bir şekilde yöneten, yazılı hukuk, *şeriat* ve yerel geleneksel normların bir karışımını benimseyen devlet mahkemeleri tarafından karar verildi. Hukuk davalarını çözmek için yetkililer sık sık resmî olmayan sisteme, Adalet Bakanlığı Hukuk (medeni haklar) bürosu aracılığıyla hükûmetin ara buluculuk mekanizmasına veya bazı durumlarda taraflar arasında yargı personeli veya özel avukatlar tarafından kolaylaştırılan müzakereler yoluna başvurdu.³¹⁹

Buna ek olarak, kontrolleri altındaki bölgelerde, Taliban 2020’de *şeriatın* katı bir şekilde yorumlanmasına dayanan paralel bir yargı sistemi uygulamaya devam etti.³²⁰ Taliban mahkemeleri önemli ölçüde yaygınlaştı ve ayrıca Taliban’ın kontrolündeki alanların çok ötesine ulaştıkları bildirildi.³²¹ Ülke çapında artan sayıda Afgan’ın, devlet bürokrasisi, yolsuzluk ve uzun işlem süreleri ile hayal kırıklığına uğradıkları için³²² Taliban mahkemelerinde adalet aradıkları bildirildi.³²³ Çeşitli kaynaklar Taliban mahkemelerinin tercih edilen bir alternatif olduğunu³²⁴ ve hükûmet tarafından kurulan mahkemelerden daha erişilebilir, hızlı ve daha az yozlaşmış³²⁵ olarak algılandıklarını bildirdi.³²⁶

Freedom House, “hem teamül hukuku hem de *şeriat* (İslam hukuku) varyantlarını kullanan gayriresmî adalet sistemlerinin, özellikle kırsal alanlarda anlaşmazlıkları çözmek için yaygın olarak kullanıldığını” belirtti.³²⁷ Mayıs 2020’de, 37 milyon Afgan’ın yarısının gayriresmî adalet sistemini kullandığı ve özellikle kırsal alanlarda Taliban’ın “çöl mahkemelerine” veya *jirga’lara* (geleneksel uyuşmazlık çözüm toplantıları) başvurduğu bildirildi. Örneğin, Herat Vilayeti, Gulran ilçesinde bir adam kaçırma mağduru, parasını kendisini kaçıranlardan geri almak için Taliban’ın adalet sistemine başvurmak zorunda kaldı ve iddiaya göre ANSF yetkilileri tarafından reddedildikten sonra kendisini kaçıranları Taliban yargısına tutuklattı.³²⁸ Benzer şekilde, Uruzgan Vilayetinde insanların Uruzgan ilçelerinin tamamında devlet mahkemelerinin olmaması nedeniyle Taliban mahkemesini kullandıkları bildirildi.³²⁹ Uluslararası Şeffaflık Örgütü, Afganistan’ın kırsal bölgelerinde insanların devlet mahkemelerindeki yolsuzluktan ötürü toplum temelli anlaşmazlıkları çözmek için geleneksel adaleti kullandığını da belirtti.³³⁰

³¹⁶ Kazemi, R., Herat City’s Reported Spike in Insecurity: What a sober reading of events reveals, 21 April 2020, [url](#); Xinhua, Militants kill judge in E. Afghanistan, 18 February 2020, [url](#); New York Times (The), Afghan War Casualty Report: February 2020, 27 February 2020, [url](#)

³¹⁷ New York Times (The), Afghan War Casualty Report: February 2020, 27 February 2020, [url](#)

³¹⁸ RFE/RL/Gandhara, Taliban Kills Five Bank Employees in Western Afghan Province, 10 April 2020, [url](#)

³¹⁹ USDOS, Country Report on Human Rights Practices 2019 – Afghanistan, 11 March 2020, [url](#), pp. 9-11

³²⁰ USDOS, Country Report on Human Rights Practices 2019 – Afghanistan, 11 March 2020, [url](#), pp. 10-11; Bleuer C., Sadat S. A., Ali O., One Land, Two Rules (8): Delivering public services in insurgency-affected insurgent-controlled Zurmat district, AAN, 4 September 2019, last updated 9 March 2020, [url](#)

³²¹ Jackson, A., Weigand, F., Rebel rule of law - Taliban courts in the west and north-west of Afghanistan, ODI/HPG/NRC, May 2020, [url](#), p. 1; Jackson, A., Amiri R., Insurgent Bureaucracy: How the Taliban Makes Policy, USIP, Peaceworks No. 153, November 2019, [url](#), p. 10; Baqakhil A. Q., Rahimi W., et al., Assessment Report- Health and Integrated Protection Needs in Ghazni Province, Agency for Assistance and Development of Afghanistan (AADA); The Johanniter International Assistance, December 2019, [url](#), p. 53

³²² Arab News, Afghans turn to Taliban in forgotten province, 9 February 2020, [url](#)

³²³ National (The), Afghans flock to Taliban courts seeking swift justice, 20 May 2019, [url](#)

³²⁴ Smith S.S., Service Delivery in Taliban Influenced Areas of Afghanistan, USIP, April 2020 [url](#), p. 6

³²⁵ Semple, M., Afghanistan’s Islamic Emirate Returns: Life under a Resurgent Taliban, WPR, 18 September 2018, [url](#); Jackson, A., Weigand, F., Rebel rule of law - Taliban courts in the west and north-west of Afghanistan, ODI/HPG/NRC, May 2020, [url](#), p. 1; Obaid A. One Land, Two Rules (3): Delivering public services in insurgency-affected Dasht-e Archi district in Kunduz province, AAN, 26 February 2019, last updated 9 March 2020, [url](#)

³²⁶ Jackson, A., Weigand, F., The Taliban’s war for legitimacy in Afghanistan, Current History 118 (807), 2019, [url](#), p. 145

³²⁷ Freedom House, Freedom in the world 2020, Afghanistan, 6 March 2020, [url](#)

³²⁸ The National, Afghans flock to Taliban courts seeking swift justice, 20 May 2019, [url](#)

³²⁹ Arabnews, Afghans turn to Taliban in forgotten province, 24 April 2020, [url](#)

³³⁰ Transparency International, Anti-Corruption Resource Center, Corruption in Afghanistan and the role of development assistance, 29 April 2019, [url](#), pp. 6-8; AI, Afghanistan 2019, 30 January 2020, [url](#)

Kapasite, güvenlik ve diğer sorunlara rağmen (bkz. Bölüm 3.2, 3.3 ve 3.4), Afganistan mahkemeleri çeşitli davalarda veya suçlarda etkili bir şekilde kararlar ve cezalar da vermiştir.³³¹ Örneğin: ANSF ile çatışma veya ANSF'ye karşı şiddet;³³² adam öldürme veya cinayet;³³³ kaçırma;³³⁴ cinsel suçlar;³³⁵ soygun;³³⁶ uyuşturucu ticareti veya kaçakçılığı;³³⁷ elektrik direklerini havaya uçurma;³³⁸ seçim hilesi³³⁹ ve görevin kötüye kullanılması.³⁴⁰

Yukarıda belirtilen davalar, aşağıdaki mahkemeler tarafından verilen cezaları içermektedir: Kabil ilk derece ve istinaf mahkemeleri;³⁴¹ Nimruz istinaf mahkemesi;³⁴² Herat mahkemesi;³⁴³ Kandahar mahkemesi;³⁴⁴ Gardez istinaf mahkemesi (Paktiya);³⁴⁵ Nangarhar istinaf mahkemesi;³⁴⁶ Mezar-ı Şerif istinaf mahkemesi (Belh);³⁴⁷ Maimana ilk derece mahkemesi (Feryab);³⁴⁸ Tirinkot ilk derece mahkemesi (Uruzgan);³⁴⁹ Sari Pol ilk derece ve istinaf mahkemesi;³⁵⁰ ve Pul-i Humri istinaf mahkemesi (Baglan).³⁵¹

5 Mart 2020'de Uluslararası Ceza Mahkemesi (ICC) Savcıya, 2003 yılından bu yana devam eden çatışma sırasında Taliban, ANSF ve ABD güçleri tarafından Afganistan'da işlendiği iddia edilen insanlığa karşı suçlar ve savaş suçları için soruşturma başlatma yetkisi verdi.³⁵²

³³¹ Pajhwok, Nangarhar appellant court, 16 May 2019, [url](#)

³³² Pajhwok, Ex-defence minister's son sentenced to 22 years in jail, 3 February 2020, [url](#);

³³³ Pajhwok, 3 child killers sentenced to death by appellant court, 19 January 2020, [url](#); Pajhwok, Nimroz court sentences 2 security men to death, 19 March 2020, [url](#); Pajhwok, court session, 8 March 2020, [url](#); Pajhwok, AGO says Arghand's killers sentenced to death, 16 April 2019, [url](#); Pajhwok, Balkh appellate court, 25 June 2019, [url](#); Pajhwok, Baghlan Appellant court, 27 August 2019, [url](#); Pajhwok, Policeman gets 25 years in jail over killing 2 colleagues, 12 December 2019, [url](#); Pajhwok, Sar-i-Pul death row prisoner seeks right to re-appeal, 23 December 2019, [url](#)

³³⁴ Pajhwok, Herat court punishes 9 kidnappers: AGO, 14 February 2020, [url](#); Pajhwok, Woman among 3 jailed for up-to 18 years in Balkh, 28 December 2019, [url](#)

³³⁵ Pajhwok, Woman among 3 jailed for up-to 18 years in Balkh, 28 December 2019, [url](#)

³³⁶ Pajhwok, 3 men sentenced in bank vehicle robbery case, 10 March 2019, [url](#); Pajhwok, Balkh appellate court, 25 June 2019, [url](#)

³³⁷ Pajhwok, Prison official sentenced to 20 years in jail on drug charges, 28 January 2020, [url](#); Pajhwok, Notorious drug smuggler, 3 cops sentenced, 17 November 2019, [url](#); Pajhwok, 30 drug smugglers sentenced up to 16 years in jail, 18 June 2019, [url](#)

³³⁸ Pajhwok, Mamati sentenced to 16-year in jail over blowing up pylons, 28 April 2020, [url](#)

³³⁹ Pajhwok, Several ex-election commissioners jailed for 2.5 years each, 15 January 2020, [url](#); Pajhwok, 3 IEC workers sentenced to jail in Paktia trial, 24 April 2019, [url](#)

³⁴⁰ Pajhwok, Kohistan education observer gets 18 months in jail, 26 November 2019, [url](#)

³⁴¹ Pajhwok, Ex-defence minister's son sentenced to 22 years in jail, 3 February 2020, [url](#); Pajhwok, 3 child killers sentenced to death by appellant court, 19 January 2020, [url](#); Pajhwok, Prison official sentenced to 20 years in jail on drug charges, 28 January 2020, [url](#); Pajhwok, Mamati sentenced to 16-year in jail over blowing up pylons, 28 April 2020, [url](#); Pajhwok, Several ex-election commissioners jailed for 2.5 years each, 15 January 2020, [url](#); Pajhwok, AGO says Arghand's killers sentenced to death, 16 April 2019, [url](#); Pajhwok, Notorious drug smuggler, 3 cops sentenced, 17 November 2019, [url](#); Pajhwok, 30 drug smugglers sentenced up to 16 years in jail, 18 June 2019, [url](#)

³⁴² Pajhwok, Nimroz court sentences 2 security men to death, 19 March 2020, [url](#)

³⁴³ Pajhwok, Herat court punishes 9 kidnappers: AGO, 14 February 2020, [url](#); Pajhwok, 3 men sentenced in bank vehicle robbery case, 10 March 2019, [url](#)

³⁴⁴ Pajhwok, court session, 8 March 2020, [url](#)

³⁴⁵ Pajhwok, 3 IEC workers sentenced to jail in Paktia trial, 24 April 2019, [url](#)

³⁴⁶ Pajhwok, Nangarhar appellant court, 16 May 2019, [url](#)

³⁴⁷ Pajhwok, Balkh appellate court, 25 June 2019, [url](#); Pajhwok, Woman among 3 jailed for up-to 18 years in Balkh, 28 December 2019, [url](#)

³⁴⁸ Pajhwok, Kohistan education observer gets 18 months in jail, 26 November 2019, [url](#)

³⁴⁹ Pajhwok, Policeman gets 25 years in jail over killing 2 colleagues, 12 December 2019, [url](#)

³⁵⁰ Pajhwok, Sar-i-Pul death row prisoner seeks right to re-appeal, 23 December 2019, [url](#)

³⁵¹ Pajhwok, Baghlan Appellant court, 27 August 2019, [url](#)

³⁵² ICC, The Prosecutor of the International Criminal Court, Fatou Bensouda, requests judicial authorisation to commence an investigation into the situation in the Islamic Republic of Afghanistan, 20 November 2017, [url](#); ICC, Situation in the Islamic Republic of Afghanistan, 5 March 2020, [url](#)

3.3.1 Kadınlar

Yolsuzluk ve adalet sistemindeki sınırlı kapasite nedeniyle, vatandaşlar insan hakları ihlallerini bildirmek için kısıtlı bir erişime sahiptir. Bazı kadın mağdurlar vakalarını devlet kurumlarına bildirmeye çalıştıklarında hükümet yetkilileri, hizmetleri karşılığında cinsel istekte bulundu. Ek olarak, adalet sistemi kısmen yolsuzluk nedeniyle aile içi şiddeti yeterince ele alamamıştır. Aile içi şiddet ve cinsel taciz mağduru kadınlar, hakları konusunda bilinçsizlik veya ailelerine veya faillerine iade edilme korkusu nedeniyle hukuki yardım istememişlerdir.³⁵³

Afganistan Kadın İşleri Bakanı Delbar Nazari şunları söyledi:

“Ülkede süregelen savaş, hukukun üstünlüğünün olmaması ve güçlü kişilerin ceza davalarına müdahale etmesini engelleyemememiz, kadınların özellikle isyancılar tarafından kontrol edilen bölgelerde adalete erişiminin olmaması ve düzensiz mahkemeler [ve jirga’lar] tarafından kendilerine yapılan adaletsizlik de kadına yönelik yüksek düzeydeki şiddete katkıda bulunan faktörlerden bazılarıdır.”³⁵⁴

2019 yılında “UNAMA, Taliban’ın kendi adalet sistemine göre kadınlara zina yapmaktan veya ‘ahlaksız ilişki’ yaşamaktan ceza uyguladığı dört insan hakları ihlali vakasını belgeledi. Bu vakaların üçünde kadınlar kırbaçlandı ve bir vakada kadın kaçmakla suçlanarak idam edildi.” Aynı kaynak, 1 Ocak – 31 Aralık 2019 tarihleri arasında çatışmada farklı aktörler tarafından 345 kadının öldürüldüğünü ve 857 kadının da yaralandığını ve bunun 2018’in aynı dönemine göre %4’lük bir artışa işaret ettiğini belirtti.³⁵⁵ Uluslararası Af Örgütü’ne göre, kadınlar ve kız çocukları Afganistan’da özellikle Taliban’ın kontrolü altındaki, kadın ve kızların taşlanarak öldürüldüğü veya vurularak öldürüldüğü bölgelerde toplumsal cinsiyete dayalı şiddete maruz kalmaya devam ediyor. Ek olarak, kadınlara karşı bildirilmemiş önemli sayıda şiddet vakası olmuştur ve bildirilen az sayıdaki olay soruşturulmamıştır veya kadınlar baskı nedeniyle şikâyetlerini geri çekmek zorunda kalmıştır. Şikâyetlerin çözümünde yasal çerçeve yerine sıklıkla ara buluculuk kullanılmıştır. “Dayak ve cinayet, işkence veya diğer kötü muameleler, evlilik dışında seks yaptıkları için kadınlara verilen fiziksel cezalar” dâhil olmak üzere kadınlara yönelik saldırıların failleri “ceza almamaya devam etti”. Kaynak ayrıca hükûmetin 34 vilayetin tamamında Kadına Yönelik Şiddete Karşı Mücadele mahkemeleri ve savcılık birimleri kurmadığını belirtti.³⁵⁶

3.4 Güvenilirlik

Afganistan’da adalet sisteminde yaygın bir yolsuzluk vardır.³⁵⁷ Asia Foundation’ın 2019 yılında yaptığı bir araştırmaya göre, katılımcıların %45,2’si yargıda/mahkemelerde yolsuzlukla karşılaştığını belirtti.³⁵⁸ Uluslararası Şeffaflık Örgütü’ne göre, Afganistan’da yargı en çok yolsuzluk yapan kurum olarak görülüyor.³⁵⁹

USDOS’a göre, 2019’da mahkumların cezalarını çekmelerine rağmen yargıçlar aile üyelerinden ödeme almadıkça serbest bırakılmadıklarına dair çok sayıda bildirim vardı. Mahkumlar ve STK’ler, ceza davalarında yargılanan mahpusların salıverilmesini ayarlamak için hâkimlerin rüşvet aldıklarını bildirdi. Buna ek olarak, yetkililerin hapis cezalarını azaltmak, soruşturmaları durdurmak veya suçlamaları doğrudan düşürmek için yasa dışı ödemeler aldığı bildirildi.³⁶⁰

³⁵³ USDOS, Afghanistan 2019 Human Rights report, 11 March 2020, [url](#), pp. 12 and 32

³⁵⁴ RFERL, Afghanistan: Nearly 6,500 Incidents Of violence against women recorded in past year, 25 November 2019, [url](#)

³⁵⁵ UNAMA, Afghanistan protection of civilians in armed conflict 2019, 22 February 2020, [url](#), pp. 18 and 19

³⁵⁶ AI, Human Rights in Asia-Pacific: review of 2019, 29 January 2020, [url](#), p. 8

³⁵⁷ USDOS, Afghanistan 2019 Human Rights report, 11 March 2020, [url](#), p. 28; Freedom House, Freedom in the world 2020, Afghanistan, 6 March 2020, [url](#)

³⁵⁸ The Asia Foundation, A survey of the Afghan people, Afghanistan in 2019, 2 December 2019, [url](#), p. 22

³⁵⁹ Transparency International, Anti-Corruption Resource Center, Corruption in Afghanistan and the role of development assistance, 29 April 2019, [url](#), pp. 6-8

³⁶⁰ USDOS, Afghanistan 2019 Human Rights report, 11 March 2020, [url](#), p. 28; Tolonews, Prison situation “terrible”: MP report, 22 April 2020, [url](#)

3.5 Askerî yargı

2004 Anayasası'nda askerî mahkemeler Afgan sivil yargı sisteminden çıkarılarak³⁶¹ “Bu mahkemelerin teşkilatı ve yetkisi kanunla düzenlenir” hükmüne yer verilmiştir.³⁶² ANA askerî yargı yasaları tek bir belgede değil, Afgan Ulusal Ordusu Askerî Mahkemeler Yasası, Askerî Ceza Usul Yasası ve Askerî Suçlar Yasası dâhil çeşitli yasalarda yer almaktadır.³⁶³ Askerî İstinaf Mahkemesi, ilk olarak ilk derece askerî mahkemeler tarafından karara bağlanan davaları inceler ve iki bölümden oluşur: subay, çavuş ve *saatenman*'ların (“astsubay polis memuru”³⁶⁴) suçlarına bakan bölüm ve askerlerin suçlarına bakan bölüm.³⁶⁵

Washington DC Ulusal Savunma Üniversitesi'nin (NDU) 2010 tarihli bir makalesi, Afganistan'daki askerî yargı sisteminin “işleyen mahkemeler, yargıçlar, savcılar, müdafiler ve istinaf incelemesinden” oluştuğunu bildirdi. Bu kaynağa göre:

“ANA askerî yargı sistemi, sivil adalet sisteminin sahip olmadığı birçok avantaja sahiptir - özellikle, Birleşik Güvenlik Geçiş Komutanlığı-Afganistan (CSTC-A) tarafından sağlanan liderlik ve stratejik planlama desteği. Her bir ANA kolordu karargâhı üssünde bulunan ANA savcılar, müdafiler ve yargıçlara ek olarak, güvenli ANA tesisleri üzerine inşa edilen adliyeler, adalet görevlilerine saldırılara karşı çoğu sivil mahkemede bulunmayan bir koruma seviyesi sağlar. Bu güvenlik, savcılar ve askerî yargıçların intikam eylemleri için daha az endişe duyarak faaliyet göstermesine olanak tanır. En önemlisi, askerî hukuk sistemi, organize ve birleşik bir komuta ve kontrol şeması altında odaklanmış, iyi kaynaklara sahip uluslararası danışmanlardan yararlanmaktadır. [...] Afgan ordusu mahkemelerine ek olarak, güvenlik sektörüyle bağlantılı diğerleri, az çok ağır bir akıl hocalığı kisvesi altında faaliyet gösteriyor. Bunlar, Narkotik Mücadele Mahkemesi ve Yolsuzlukla Mücadele Mahkemesi gibi mahkemeleri içerirler.”³⁶⁶

Mart 2019'da, eski bir Asayiş Polisi komiseri olan Haseebullah Qureshi, ilk derece askerî mahkemesi tarafından yolsuzluk suçlamasıyla 10 yıl hapis cezasına ve 8,6 milyon Afgani para cezasına çarptırıldı.³⁶⁷ 5 Ocak 2020'de, Zabul vilayetinin Qalat ilçesinde rüşvet vermeyi reddeden bir kamyon şoförünün (bkz. 2.1.2 Afgan Ulusal Polisi) vurulması ve öldürülmesi olayına karışan iki ANP görevlisi, Zabul eyaleti ilk derece askerî mahkemesi tarafından 25 yıl hapis cezasına çarptırıldı.³⁶⁸

3.6 Cezaevi koşulları

Afganistan Cezaevleri ve Gözaltı Merkezleri Yasası, hükümlü ve tutukluların hakları için koruma sağlar.³⁶⁹ Afganistan Cezaevleri ve Gözaltı Merkezleri Yasası madde 2(1)'e göre, “gözaltı merkezindeki bir sanığın özgürlüğü ancak yasa hükümlerine uymak kaydıyla ilgili savcının tutuklama emri ve mahkeme kararına uygun olarak elinden alınabilir.”³⁷⁰

Cezaevleri ve gözaltı merkezleri İç İşleri Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Adalet Bakanlığı ve NDS'nin yetkisi altındadır ve yeni bir başkanlık kararnamesine göre, söz konusu yetki bağımsız bir sivil kuruma devredilecektir.³⁷¹

³⁶¹ Bogar T. J., Rule of Law Operations in the Combat Environment: A Judge Advocate's Perspective as a Legal Mentor, in Brooklyn Journal of International Law, Vol. 38 Issue 1, 2012, [url](#), p. 247

³⁶² Afghanistan, MoJ, Enforced Constitution of Afghanistan, 30 July 2004, [url](#), Article 122

³⁶³ Bogar T. J., Rule of Law Operations in the Combat Environment: A Judge Advocate's Perspective as a Legal Mentor, in Brooklyn Journal of International Law, Vol. 38 Issue 1, 2012, [url](#), p. 247

³⁶⁴ Afghanistan, MoJ, Police Law, 22 September 2005, [url](#), Art. 2

³⁶⁵ Sial O., Masoud A., Update: Islamic Republic of Afghanistan Legal System and Research, Hauser Global Law School Program, New York University School of Law, last updated November/December 2018, [url](#)

³⁶⁶ Hagerott, Mark R., et al., A Patchwork Strategy of Consensus: Establishing Rule of Law in Afghanistan, NDU, Washington DC, 2010, [url](#), p. 143

³⁶⁷ Pajhwok, Ex-police commander gets 10 years in jail for graft, 17 March 2019, [url](#)

³⁶⁸ UNAMA, Protection of civilians in armed conflict, 2019, 22 February 2020, [url](#), pp. 67, 117

³⁶⁹ AIHRC, مجموعه قوانین قانون محابس و توقیف خانه ها, [informal translation: 'Compilation of laws, law on prisons and detention centres'], 9 March 2020, [url](#), pp. 110-129; UNODC, Unofficial translation, Law on prisons and detention centres, n.d., [url](#)

³⁷⁰ AIHRC, مجموعه قوانین قانون محابس و توقیف خانه ها, [informal translation: 'Compilation of laws, law on prisons and detention centres'], 9 March 2020, [url](#), pp. 110-129; UNODC, Unofficial translation, Law on prisons and detention centres, n.d., [url](#), p. 1

³⁷¹ BBC, مدیریت تمام زندانهای افغانستان به یک اداره مستقل غیرنظامی سپرده می‌شود, [informal translation: 'administration of all prisons in Afghanistan will be transferred to an independent non-military institution'], 24 January 2020, [url](#)

AIHRC'ye göre 1398'de (2019) Afganistan'da hapsedilen ve gözaltına alınan kişilerin sayısı 1397'ye (2018) göre %9,23 arttı. Yeni rakamlar, tutuklu ve gözaltına alınan 37.529 kişinin olduğunu gösteriyor. Bunun içinde tutuklu 28.885 (28.310 erkek ve 575 kadın) ve gözaltındaki toplam 8.644 kişi (8.456 erkek ve 188 kadın) bulunmaktadır.³⁷² Başka bir kaynak, Afganistan'daki toplam hükümlü ve tutuklu sayısının 40.000 olduğuna inanıyor.³⁷³ Afgan hükûmetinin 10.000 Taliban mahkumunu tuttuğu bildirildi³⁷⁴, bunların arasından 300 kişi 8 ile 12 Nisan 2020 tarihleri arasında serbest bırakıldı.³⁷⁵

AIHRC, 28 Mart 2020'de Parvan cezaevinde tutuklular ve gardiyanlar arasında çıkan ve tutuklular arasında iki ölüme ve 60 kişinin yaralanmasına ve gardiyanlar arasında 12 kişinin yaralanmasına neden olan bir çatışmayı bildirdi.³⁷⁶ 28 Mart 2020'de Taliban, gardiyanların Bagram cezaevinde tutuklulara yönelik iki saldırı iddiasını belirten bir açıklama yayımladı.³⁷⁷ Grup daha önce Afgan askerlerini Bagram cezaevindeki mahkumlara fiziksel ceza uygulamakla suçlayan başka bir açıklama yayımlamıştı. Grup, mağdur olduğu iddia edilen kişilerin fotoğraflarını yayımladı.³⁷⁸ Bununla birlikte, bu tür iddiaları destekleyecek başka hiçbir kaynak bulunamadı.

İnsan Hakları İzleme Örgütü, Mart 2020'de Afgan Hükûmeti tarafından terör yasalarına göre birçok kişinin hapsedildiğini ve kişilerin belirli bir gözaltı süresi olmaksızın gözaltına alındığını belirtti. Tutuklular arasında savaşçılar (savaş sırasında yakalanan), canlı bomba olduğu iddia edilen kişiler, gece baskınlarında keyfî olarak tutuklanan kişiler ve Taliban ile bağlantılı olduğu iddia edilen diğerleri yer alıyordu. Tutuklulara itiraf etmeleri için işkence yapıldığı bildirildi.³⁷⁹ Farklı bir raporda UNAMA, ANDSF tarafından gözaltında tutulan 82 çocuktan 36'sının gözaltında işkence veya kötü muamele gördüğünü bildirdi.³⁸⁰ Kaynak ayrıca ANA tarafından yönetilen Parvan Gözaltı Tesisi'ndeki "kötü" yaşam koşullarını bildirdi.³⁸¹

Başka bir kaynak, Nisan 2020'de üç Afgan parlamenterin Kabil'deki Pul-i Çarhi hapishanesini ziyaret ettiğini ve hapishaneleri "korkunç" bir durumda bulduklarını ve uyuşturucu ticaretinin de olduğunu belirtti. Cezaevinin koşulları öncelikle kadın ve çocuk mahpusları etkiliyordu.³⁸² Nisan 2020'de yerel medya sitesi Etılaatroz, Afgan hapishanelerindeki kadın personelin erkek personel tarafından cinsel tacize uğradığını bildirdi.³⁸³

³⁷² AIHRC, Summary report on human rights situation in detention centres, 2018 – 2019, 24 March 2020, [url](#)

³⁷³ Khaama Press, Corona virus threatening 40,000 prisoners in Afghanistan, warns Taliban, 16 March 2020, [url](#)

³⁷⁴ RFERL, Stumbling block or bargaining chip? The faith of 5,000 prisoners in Afghanistan, 27 February 2020, [url](#)

³⁷⁵ RFERL, Afghan Government releases 100 more Taliban prisoners, 12 April 2020, [url](#)

³⁷⁶ AIHRC, Statement on Parwan detention facility, 3 April 2020, [url](#)

³⁷⁷ Voice of Jihad, Statement by prisoners commission affair regarding brutal treatment of inmates in Bagram, 28 March 2020, [url](#)

³⁷⁸ Voice of Jihad, په بگرام کې د بنديانو په وړاندې د تاوتریخوالي په اړه د اسلامي امارت د بنديانو چارو کمیسیون اعلانیه [informal translation: 'Islamic Emirate's prisoners commission's statement on violence against prisoners in Bagram'], 3 February 2020, [url](#)

³⁷⁹ HRW, Afghanistan's prisoner's dilemma, 20 March 2020, [url](#)

³⁸⁰ UNAMA, Treatment of conflict related detainees in Afghanistan: preventing torture and ill-treatment under the Anti-Torture Law, 17 April 2019, [url](#), p. 20

³⁸¹ UNAMA, Treatment of conflict related detainees in Afghanistan: preventing torture and ill-treatment under the Anti-Torture Law, 17 April 2019, [url](#), p. iv

³⁸² Tolonews, Prison situation "terrible" : MP report, 22 April 2020, [url](#)

³⁸³ Etılaatroz, کارمندان زن در زندانهای افغانستان از سوی کارمندان مرد مورد آزار جنسی قرار می گیرند [informal translation: 'Female prison personnel suffer from sexual harassment by male personnel in Afghanistan's prisons'], 21 April 2020, [url](#)

Ek I: Kaynakça

Herkese açık kaynaklar

1TV news, Over 16,000 complaints lodged following Afghan preliminary election results, 26 December 2019, <http://www.1tvnews.af/en/news/afghanistan/40705-over-16000-complaints-lodged-following-afghan-preliminary-election-results>, accessed 1 June 2020

ACKU (Afghan Center at Kabul University), Gazette, قانون مبارزه با فساد اداری [informal translation: 'law on combating corruption'], 5 September 2018, http://law.acku.edu.af/sites/default/files/acku_risalah_jq1765_a55_qaaf28_1397_n1314_dari_title3.pdf, accessed 22 April 2020

ACKU (Afghan Center at Kabul University), رسمی جریده، قانون منع استخدام اطفال در قطعات نظامی [informal translation: 'Official Gazette, Law on prohibition of child recruitment in military barracks'], 17 February 2015, <http://law.acku.edu.af/fa/download/file/fa/21731/52561>, accessed 12 March 2020

Adili A. Y., From parallel governments to a new form of power-sharing? Afghanistan's ongoing post-elections crisis, AAN (Afghanistan Analysts Network), 7 May 2020, <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/political-landscape/from-parallel-governments-to-a-new-form-of-power-sharing-afghanistans-ongoing-post-election-crisis/>, accessed 1 June 2020

Adili A. Y., End of post-election impasse? Ghani and Abdullah's new power-sharing formula, AAN (Afghanistan Analysts Network), 20 May 2020, <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/political-landscape/end-of-the-post-election-impasse-ghani-and-abdullahs-new-power-sharing-formula/>, accessed 1 June 2020

Afghanistan Public Policy Research Organisation (APPRO), Afghanistan's National Strategy for Combating Corruption: an assessment, 10 October 2019, <http://appro.org.af/wp-content/uploads/2019/12/2019-10-10-CFAC-Afghanistans-national-strategy-for-combatting-corruption-An-assessment.pdf>, accessed 1 June 2020

Afghanistan Public Policy Research Organisation (APPRO), National Strategy for Combating Corruption in Afghanistan: a critical assessment, 7 October 2019, <http://appro.org.af/wp-content/uploads/2019/12/2019-10-07-Critical-Analysis-of-NSCC-.pdf>, accessed 1 June 2020

Afghanistan, MoD (Ministry of Defence), فهرست پالیسی و طرز العمل شمولیت اردوی ملی [informal translation: 'National army recruitment procedure and policy'], https://mod.gov.af/sites/default/files/2019-03/%20شمولیت%20در%20اردوی%20ملی_0.pdf, accessed 12 March 2020

Afghanistan, MoD (Ministry of Defence), وضعیت فعلی اردوی ملی [informal translation: 'the current National Army status'], 26 June 2016, <https://mod.gov.af/dr/ملی-اردوی-وضعیت-فعلی>, accessed 12 March 2020

Afghanistan, MoI (Ministry of Defence), سر میزنیم و سنگر میگیریم [informal translation: 'we cut off the heads and take the stronghold'], 11 June 2019, <https://mod.gov.af/dr/ملی-اردوی-وضعیت-فعلی>, accessed 12 March 2020

Afghanistan, MoI (Ministry of Interior), وزارت امور داخله گزارش سال 1398 برنامه ملی حسابدهی حکومت به ملت [informal translation: 'Ministry of Interior affairs, annual report 2018 – 2019, State's accountability programme for the Nation'], 2 August 2019, https://moi.gov.af/sites/default/files/gzarsh_sal_1398_wzart_amwrdakhlh_0.pdf, accessed 12 March 2020

Afghanistan, MoI (Ministry of Interior), وزارت امور داخله گزارش سال 1398 برنامه ملی حسابدهی حکومت به ملت [informal translation: 'Ministry of Interior affairs, annual report 2018 – 2019, National Government accountability programme to the Nation'], 2 August 2019, https://moi.gov.af/sites/default/files/gzarsh_sal_1398_wzart_amwrdakhlh_0.pdf, accessed 30 March 2020

Afghanistan, MoI (Ministry of Interior), وزارت امور داخله گزارش سال 1398 برنامه ملی حسابدهی حکومت به ملت [informal translation: 'Ministry of Interior affairs, annual report 2018 – 2019, National Government accountability programme to the Nation'], 2 August 2019, https://moi.gov.af/sites/default/files/gzarsh_sal_1398_wzart_amwrdakhlh_0.pdf, accessed 13 April 2020

Afghanistan, MoJ (Ministry of Justice), Enforced Constitution of Afghanistan, 30 July 2004, <https://moj.gov.af/en/enforced-Constitution-afghanistan>, accessed 21 April 2020

Afghanistan, MoJ (Ministry of Justice), Police Law, 22 September 2005, https://www.policinglaw.info/assets/downloads/2005_Police_Law_of_Afghanistan.pdf, accessed 10 July 2020

Afghanistan, MoJ (Ministry of Justice), Registered political parties, 16 August 2016, <https://moj.gov.af/en/registered-political-parties>, accessed 21 April 2020

Afghanistan, د جزا کد [informal translation: 'Penal Code', 15 May 2017, http://old.moj.gov.af/Content/files/OfficialGazette/01201/OG_01260.pdf, accessed 1 June 2020

AGO (Attorney General's Office), رسیدگی، خورشیدی، در سال ۱۳۹۸ ۱۶۸۳ قضیه را در بخش مبارزه علیه فساد اداری، [informal translation: 'Attorney General Office prosecuted 1 683 cases of corruption during the period of 2019-2020'], 11 March 2020, <https://ago.gov.af/dr/-در-سال-در-بخش-مبارزه-علیه-فساد-اداری>، accessed 6 April 2020

AI (Amnesty International), Afghanistan 2019, 30 January 2020, <https://www.amnesty.org/en/countries/asia-and-the-pacific/afghanistan/report-afghanistan/>, accessed 12 March 2020

AIHRC (Afghanistan Independent Human Rights Commission) & OSF (Open Society Foundations), Torture, transfers, and Denial of due process: the treatment of conflict-related detainees in Afghanistan, 17 March 2012, <https://www.opensocietyfoundations.org/uploads/d2effe6d-94e3-4a35-9638-9eeb213eaf69/conflict-related-detainees-afghanistan-20120319.pdf>, accessed 6 April 2020

AIHRC (Afghanistan Independent Human Rights Commission) & OSF (Open Society Foundations), Torture, transfers, and Denial of due process: the treatment of conflict-related detainees in Afghanistan, 17 March 2012, <https://www.opensocietyfoundations.org/uploads/d2effe6d-94e3-4a35-9638-9eeb213eaf69/conflict-related-detainees-afghanistan-20120319.pdf>, accessed 6 April 2020

AIHRC (Afghanistan Independent Human Rights Commission), مجموعه قوانین قانون محابس و توقیف خانه ها، [informal translation: 'Compilation of laws, law on prisons and detention centres'], 9 March 2020, <https://www.aihrc.org.af/media/files/Laws/Dari/National/majmoa-qawanin-Inside.pdf>, accessed 26 April 2020

AIHRC (Afghanistan Independent Human Rights Commission), Torture in detention in Afghanistan 1394, 8 May 2016, https://www.aihrc.org.af/media/files/Report%20on%20Torture_1394_Final-English.pdf, accessed 1 June 2020

AIHRC (Afghanistan Independent Human Rights Commission), Statement on Parwan detention facility, 3 April 2020, https://www.aihrc.org.af/home/press_release/8821, accessed 12 March 2020

AIHRC (Afghanistan Independent Human Rights Commission), Summary report on human rights situation in detention centres, 2018 – 2019, 24 March 2020, https://www.aihrc.org.af/home/research_report/8808, accessed 26 March 2020

AIHRC (Afghanistan Independent Human Rights Commission), در باره قربانی شدن افراد ملکی در عملیات مشترک نیروهای داخلی و خارجی در ولایت کاپیسا [unofficial translation: 'concerning civilian casualties in joint national and international forces' operation in Kapisa province'], 29 December 2019, https://www.aihrc.org.af/home/press_release/8724, accessed 1 June 2020

Al Jazeera, Afghanistan's peace process is in danger of unravelling, 31 March 2020, <https://www.aljazeera.com/indepth/opinion/afghanistan-peace-process-danger-unravelling-200331125913850.html>, accessed 22 April 2020

Al Jazeera, Understanding Afghanistan's elections 2018, 20 October 2018, <https://www.aljazeera.com/indepth/interactive/2018/10/understanding-afghanistan-elections-2018-181019150908439.html>, accessed 22 April 2020

ALEP (Afghanistan Legal Education Project), Stanford Law School, Introduction to the Criminal Law of Afghanistan, 2012, https://www-cdn.law.stanford.edu/wp-content/uploads/2016/03/ALEP-Criminal-Law-2d-Ed_English.pdf, 10 April 2020

ALEP (Afghanistan Legal Education Project), Stanford Law School, University, An introduction to the Law of Afghanistan, 2017 https://www-cdn.law.stanford.edu/wp-content/uploads/2017/11/ALEP-IntrotoLawofAfghanistan_4thEdition_English.pdf, accessed 10 April 2020

Arab News, Afghans turn to Taliban in forgotten province, 24 April 2020, <https://www.arabnews.com/node/1625056/world>, accessed 24 April 2020

Asia Foundation (The), A survey of the Afghan people, Afghanistan in 2019, 2 December 2019, https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2019/12/2019_Afghan_Survey_Full-Report.pdf, accessed 12 March 2020

Asian Institute of Research, The main challenges of public management in Afghanistan and the possible solution. In: Journal of Social and Political Sciences, Vol.2, No.4, 865-875. 7 November 2019, https://abd88079-bdc5-4274-9638-f3715aab13b0.filesusr.com/ugd/ed8b62_3f5240d5c34e4f138deb34487725342c.pdf, accessed 12 March 2020

CSIS (Center for Strategic and International Studies), Military developments in the Afghan war, 10 September 2019, https://csis-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/publication/190910_Military_Progress_Afghanistan.pdf, accessed 30 March 2020

Diplomat (The), Political reform urgently needed in Afghanistan, 22 February 2020, <https://thediplomat.com/2020/02/political-reform-urgently-needed-in-afghanistan/>, accessed 2 March 2020

EASO COI report Afghanistan Key socio-economic indicators, state protection, and mobility in Kabul City, Mazar-e Sharif, and Herat City, August 2017, https://coi.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/EASO_COI_Afghanistan_IPA_August2017.pdf, accessed 13 May 2020

EASO COI report Afghanistan Criminal law, customary justice and informal dispute resolution, July 2020, https://coi.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/2020_07_EASO_COI_Report_Afghanistan_Criminal_Law_Customary_Justice_Dispute_Resolutions.pdf, accessed 10 July 2020

Etilaatroz, میان افسانه و واقعیت؛ به تخت رسیدن احمدشاه ابدالی؛ [informal translation: 'reaching the crown and the throne by Ahmad Shah Abdali, between legends and realities'], 19 February 2020, <https://www.etilaatroz.com/96791/reaching-throne-of-ahmad-shah-abdali-between-myth-and-reality/>, accessed 21 April 2020

Etilaatroz, کارمندان زن در زندان‌های افغانستان از سوی کارمندان مرد مورد آزار جنسی قرار می‌گیرند [informal translation: 'Female prison personnel suffer from sexual harassment by male personnel in Afghanistan's prisons'], 21 April 2020, <https://www.etilaatroz.com/96900/female-employees-in-prisons-are-sexually-harassed-by-male-employees/>, accessed 27 April 2020

Foreign Policy, NUG One Year On: Struggling to Govern, 29 September 2015, <https://foreignpolicy.com/2015/09/29/afghan-national-unity-government-one-year-on-struggling-to-govern/>, accessed 2 March 2020

Foschini F., Kabul unpacked, a geographical guide to a metropolis in the making, 19 March 2019, AAN (Afghanistan Analysts Network), <https://www.afghanistan-analysts.org/wp-content/uploads/2019/03/Kabul-Police-Districts.pdf>, accessed 30 March 2020

Foschini F., The 1919 War of Independence (or third Anglo-Afghan War): a conflict the Afghans started (and ended), AAN (Afghanistan Analysts Network), 21 September 2019, <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/context-culture/the-1919-war-of-independence-or-third-anglo-afghan-war-a-conflict-the-afghans-started-and-ended/>, accessed 10 July 2020

Free and Faire Election Forum of Afghanistan (FEFA), شناسنامه مجلس نمایندگان - دور هفدهم [informal translation: 'information about the members of the House of Common – seventeenth term of office'], 5 November 2019, <https://pashto.fefa.org.af/reports/pashto/Survey%20with%20MPs-final195205831528.pdf>, accessed 1 June 2020

Freedom House, Freedom in the world 2020, Afghanistan, 6 March 2020, <https://freedomhouse.org/country/afghanistan/freedom-world/2020>, accessed 30 March 2020

Hagerott, Mark R., Umberg, Thomas J., and Jackson, Joseph A., A Patchwork Strategy of Consensus: Establishing Rule of Law in Afghanistan, National Defence University Washington DC, 2010 http://www.operationspaix.net/DATA/DOCUMENT/4562~v~A_Patchwork_Strategy_of_Consensus__Establishing_Rule_of_Law_in_Afghanistan.pdf, accessed 10 July 2020

Herat National Police, Press Office, n.d., <https://t.me/s/PIOHERAT?before=4253>, accessed 6 April 2020

Human Rights Watch, 'They have shot many like this', abusive night raids by CIA-backed Afghan strike forces, 31 October 2019, https://www.hrw.org/sites/default/files/report_pdf/afghanistan1019_web.pdf, accessed 6 April 2020

Human Rights Watch, Afghanistan's prisoner's dilemma, 20 March 2020, <https://www.hrw.org/news/2020/03/20/afghanistans-prisoner-dilemma>, accessed 24 April 2020

ICC (International Criminal Court), Situation in the Islamic Republic of Afghanistan, 5 March 2020, <https://www.icc-cpi.int/afghanistan>, accessed 6 April 2020

ICC (International Criminal Court), The Prosecutor of the International Criminal Court, Fatou Bensouda, requests judicial authorisation to commence an investigation into the situation in the Islamic Republic of Afghanistan, 20 November 2017, https://www.icc-cpi.int/Pages/item.aspx?name=171120-otp-stat-afgh#_blank, accessed 13 April 2020

IEC (Independent Electoral Commission), Afghanistan 2019, Presidential election, n.d., <http://www.iec.org.af/results/en/home>, accessed 2 March 2020

IEC (Independent Electoral Commission), Mission, 1 January 2019, <http://www.iec.org.af/en/about-iec/vision-and-mission>, accessed 2 March 2020

Ipsos/ICRC, Our world. Views from the field. Summary report: Afghanistan, Colombia, Democratic Republic of Congo, Georgia, Haiti, Lebanon, Liberia and the Philippines. Opinion Survey, June 2009, https://www.icrc.org/en/doc/assets/files/other/our_world_-_views_from_countries_-_summary_report_-_part_2_bkmrk.pdf, accessed 1 June 2020

IRA (Islamic Republic of Afghanistan), The Cabinet members, d.n., <https://president.gov.af/en/cabinet-members/?q=council&t=cabinet>, accessed 22 April 2020

Jackson, A., Amiri R., Insurgent Bureaucracy: How the Taliban Makes Policy, USIP, Peaceworks No. 153, November 2019, USIP (United States Institute of Peace), https://www.usip.org/sites/default/files/2019-11/pw_153-insurgent_bureaucracy_how_the_taliban_makes_policy.pdf, accessed 22 April 2020

Jackson, A., Life under the Taliban shadow government, Overseas Development Institute (ODI), June 2018, <https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/resource-documents/12269.pdf>, accessed 20 April 2020

Jackson, A., Weigand, F., Rebel rule of law - Taliban courts in the west and north-west of Afghanistan, ODI/HPG/NRC, May 2020, https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/resource-documents/taliban_justice_briefing_note_web_final.pdf, accessed 20 April 2020

Jackson, A., Weigand, F., The Taliban's war for legitimacy in Afghanistan, Current History, 118 (807), November 2019, https://www.usip.org/sites/default/files/2019-11/pw_153-insurgent_bureaucracy_how_the_taliban_makes_policy.pdf, accessed 22 April 2020

Jamestown Foundation, The Sangorian: weakening the Taliban from within, 11 January 2019, <https://jamestown.org/program/the-sangorian-weakening-the-taliban-from-within/>, accessed 6 April 2020

Jamestown Foundation, The Sangorian: weakening the Taliban from within, 11 January 2019, <https://jamestown.org/program/the-sangorian-weakening-the-taliban-from-within/>, accessed 6 April 2020

KAKAR Advocates, Civil Law of the Islamic Republic of Afghanistan, d.n., <https://kakaradvocates.com/data/laws/Civil%20Code%20-%20En.pdf>, accessed 1 June 2020

Khaama Press, Corona virus threatening 40,000 prisoners in Afghanistan, warns Taliban, 16 March 2020, <https://www.khaama.com/coronavirus-threatening-40000-prisoners-in-afghanistan-warns-taliban-04519/>, accessed 13 April 2020

Khaama Press, Four brothers lost their lives in security forces operation in Jalalabad City, 5 September 2019, <https://www.khaama.com/four-brothers-lost-their-lives-in-security-forces-operation-in-jalalabad-city-03964/>, accessed 1 June 2020

Khaama Press, Ghani appoints Atmar as acting minister of foreign affairs, 4 April 2020, <https://www.khaama.com/ghani-issues-decrees-regarding-the-appointment-of-haneef-atmar-04602/>, accessed 22 April 2020

Khaama Press, Ghani dissolves the office of the Chief Executive, 11 March 2020, <https://www.khaama.com/ghani-dissolves-office-of-the-chief-executive-04503/>, accessed 12 March 2020

Khaama Press, GPS system to be used to control, counter corruption and misuse of Kabul police vehicles, 23 February 2020, <https://www.khaama.com/gps-system-to-be-used-to-control-counter-corruption-and-misuse-of-kabul-police-vehicles-04449/>, accessed 6 April 2020

Khaama Press, ISIS Khurasan leader and many other top ISIS commanders arrested in Afghanistan, 4 April 2020, <https://www.khaama.com/isis-khurasan-leader-and-many-other-top-isis-commanders-arrested-in-afghanistan-04608/>, accessed 6 April 2020

Los Angeles Times, Afghanistan tries to clean up its militias, 31 October 2016, <https://www.latimes.com/world/la-fg-afghanistan-militias-snap-story.html>, accessed 1 June 2020

Maine Law, the path of law in Afghanistan: from custom to code, 9 May 2019, <https://mainelaw.maine.edu/faculty/the-path-of-the-law-in-afghanistan/>, accessed 21 April 2020

Muzhary, F. R., One Land, Two Rules (7): Delivering public services in insurgency-affected Andar district in Ghazni province, AAN, 13 June 2019, <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/economy-development-environment/one-land-two-rules-7-delivering-public-services-in-insurgency-affected-andar-district-in-ghazni-province/>, accessed 10 July 2020

National (The), Afghans flock to Taliban courts seeking swift justice, 20 May 2019, <https://www.thenational.ae/world/asia/afghans-flock-to-taliban-courts-seeking-swift-justice-1.864063>, accessed 13 April 2020

NDS (National Directorate of Security) 01 unit uses a Twitter account and constantly post their operations in the field, d.n., https://twitter.com/NDS_Afghanistan?ref_src=twsrc%5Egoogle%7Ctwcamp%5Eserp%7Ctwgr%5Eauthor, accessed 6 April 2020

Nojumi, N., email, 22 September 2017, in EASO COI Report, Afghanistan Individuals targeted under societal and legal norms, December 2017, https://coi.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/afghanistan_targeting_society.pdf, accessed 10 April 2020

NSC (National Security Council), Office of the National Security Council, n.d., <https://www.nsc.gov.af/en-US/Home/AboutUs>, accessed 12 March 2020

NYT (The New York Times), Afghan War Casualty Report: April 2020, 30 April 2020, <https://www.nytimes.com/2020/04/02/magazine/afghan-war-casualty-report-april-2020.html>, accessed 1 June 2020

NYT (The New York Times), Afghan War Casualty Report: September 2019, 26 September 2019, <https://www.nytimes.com/2019/09/05/magazine/afghan-war-casualty-report.html>, accessed 13 April 2020

NYT (The New York Times), As US nears a pull out a deal, Afghan army is on the defensive, 12 August 2019, <https://www.nytimes.com/2019/08/12/world/asia/afghanistan-army-taliban.html>, accessed 12 March 2020

NYT (The New York Times), Ghani named Afghan election winner, his opponent claims victory, too, 18 February 2020, <https://www.nytimes.com/2020/02/18/world/asia/afghanistan-election-ashraf-ghani.html>, accessed 22 April 2020

NYT (The New York Times), Taliban ramp up attacks on Afghans after Trump says “no violence”, 6 March 2020, <https://www.nytimes.com/2020/03/04/world/asia/afghanistan-taliban-violence.html>, accessed 12 March 2020

NYT (The New York Times), They fight suicide bombers. But can Afghan police fight crime?, 8 February 2020, <https://www.nytimes.com/2020/02/08/world/asia/kabul-crime-police.html>, accessed 6 April 2020

NYT, Pompeo cuts 1 billion aid in Afghan aid as the 2 leaders refuse to push for unity, 23 March 2020, <https://www.nytimes.com/2020/03/23/world/asia/afghanistan-taliban-peace-coronavirus.html>, accessed 22 April 2020

Obaid A., One Land, Two Rules (3): Delivering public services in insurgency-affected Dasht-e Archi district in Kunduz province, Afghanistan Analysts Network, 26 February 2019, last updated 9 March 2020, <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/economy-development-environment/one-land-two-rules-3-delivering-public-services-in-insurgency-affected-dasht-e-archi-district-in-kunduz-province/>, accessed 5 May 2020

OFPPA (Office Français de Protection des Réfugiés et Apatrides), *la National Directorate of Security* (NDS), organisation centrale et présence à Kandahar [informal translation : ‘The National Directorate of Security, central organisation and presence in Kandahar’], 1 November 2018, https://www.ofpra.gouv.fr/sites/default/files/atoms/files/3.didr_afghanistan_le_national_directorate_of_security_nds_ofpra_11012018.pdf, accessed 6 April 2020

OFS (Operation Freedom’s Sentinel), Lead Inspector General Report to the United States Congress, 1 October – 31 December 2019, 5 February 2020, https://www.stateoig.gov/system/files/q1fy2020_leadig_ofs_report.pdf, accessed 30 March 2020

OFS, Lead Inspector General Report to the United States Congress, 1 October – 31 December 2019, 5 February 2020, https://www.stateoig.gov/system/files/q1fy2020_leadig_ofs_report.pdf, accessed 12 March 2020

Oxfam International, The Cost of War, Afghan Experiences of Conflict, 1978-2009, November 2009, https://www-cdn.oxfam.org/s3fs-public/file_attachments/afghanistan-the-cost-of-war_14.pdf, accessed 1 June 2020

Pajhwok Afghan News, 3 child killers sentenced to death by appellant court, 19 January 2020, <https://www.pajhwok.com/en/node/563585>, accessed 10 July 2020

Pajhwok Afghan News, 3 IEC workers sentenced to jail in Paktia trial, 24 April 2019, <https://www.pajhwok.com/en/2019/04/24/3-iec-workers-sentenced-jail-paktia-trial>, accessed 10 July 2020

Pajhwok Afghan News, 3 men sentenced in bank vehicle robbery case, 10 March 2019, <https://www.pajhwok.com/en/2019/03/10/3-men-sentenced-bank-vehicle-robbery-case>, 10 July 2020

Pajhwok Afghan News, 30 drug smugglers sentenced up to 16 years in jail, 18 June 2019, <https://www.pajhwok.com/en/2019/06/18/30-drug-smugglers-sentenced-16-years-jail>, accessed 10 July 2020

Pajhwok Afghan News, AGO says Arghand’s killers sentenced to death, 16 April 2019, <https://www.pajhwok.com/en/2019/04/16/ago-says-arghand%E2%80%99s-killers-sentenced-death>, accessed 10 July 2020

Pajhwok Afghan News, Baghlan Appellant court, 27 August 2019, <https://www.pajhwok.com/en/node/553128>, 10 July 2020

Pajhwok Afghan News, Balkh appellate court, 25 June 2019, <https://www.pajhwok.com/en/node/548257>, accessed 10 July 2020

Pajhwok Afghan News, Corruption redux: Truckers forced to pay bribes in Torkham, 24 January 2019 <https://www.pajhwok.com/en/2019/01/24/corruption-redux-truckers-forced-pay-bribes-torkham>, accessed 10 July 2020

Pajhwok Afghan News, court session, 8 March 2020, <https://www.pajhwok.com/en/node/567277>, accessed 10 July 2020

Pajhwok, Ex-defence minister's son sentenced to 22 years in jail, 3 February 2020, <https://www.pajhwok.com/en/2020/02/03/ex-defence-minister%E2%80%99s-son-sentenced-22-years-jail>, accessed 10 July 2020

Pajhwok Afghan News, Ex-police commander gets 10 years in jail for graft, 17 March 2019, <https://www.pajhwok.com/en/2019/03/17/ex-police-commander-gets-10-years-jail-graft>, accessed 10 July 2020

Pajhwok Afghan News, Government structure, 27 April 2013, <http://www.elections.pajhwok.com/en/content/government-structure>, accessed 2 March 2020

Pajhwok Afghan News, Herat court punishes 9 kidnappers: AGO, 14 February 2020, <https://www.pajhwok.com/en/2020/02/14/herat-court-punishes-9-kidnappers-ago>, accessed 10 July 2020

Pajhwok Afghan News, Key govt positions sold in Balkh, claims Hadid, 13 January 2019, <https://www.pajhwok.com/en/2019/01/13/key-govt-positions-sold-balkh-claims-hadid>, accessed 10 July 2020

Pajhwok Afghan News, Kohistan education observer gets 18 months in jail, 26 November 2019, <https://www.pajhwok.com/en/2019/11/26/kohistan-education-observer-gets-18-months-jail>, accessed 10 July 2020

Pajhwok Afghan News, Mamati sentenced to 16-year in jail over blowing up pylons, 28 April 2020, <https://www.pajhwok.com/en/2020/04/28/mamati-sentenced-16-year-jail-over-blowing-pylons>, accessed 10 July 2020

Pajhwok Afghan News, Nangarhar appellant court, 16 May 2019, <https://www.pajhwok.com/en/node/545186>, accessed 10 July 2020

Pajhwok Afghan News, Nimroz court sentences 2 security men to death, 19 March 2020, <https://www.pajhwok.com/en/2020/03/19/nimroz-court-sentences-2-security-men-death>, accessed 10 July 2020

Pajhwok Afghan News, Notorious drug smuggler, 3 cops sentenced, 17 November 2019, <https://www.pajhwok.com/en/2019/11/17/notorious-drug-smuggler-3-cops-sentenced>, accessed 10 July 2020

Pajhwok Afghan News, Policeman gets 25 years in jail over killing 2 colleagues, 12 December 2019, <https://www.pajhwok.com/en/2019/12/12/policeman-gets-25-years-jail-over-killing-2-colleagues>, accessed 10 July 2020

Pajhwok Afghan News, Prison official sentenced to 20 years in jail on drug charges, 28 January 2020, <https://www.pajhwok.com/en/2020/01/28/prison-official-sentenced-20-years-jail-drug-charges>, accessed 10 July 2020

Pajhwok Afghan News, Sar-i-Pul death row prisoner seeks right to re-appeal, 23 December 2019, <https://www.pajhwok.com/en/2019/12/23/sar-i-pul-death-row-prisoner-seeks-right-re-appeal>, accessed 10 July 2020

Pajhwok Afghan News, Several ex-election commissioners jailed for 2.5 years each, 15 January 2020, <https://www.pajhwok.com/en/2020/01/15/several-ex-election-commissioners-jailed-25-years-each>, accessed 10 July 2020

Pajhwok Afghan News, Truck drivers protest in Herat against police extortion, 27 January 2019, <https://www.pajhwok.com/en/2019/01/27/truck-drivers-protest-herat-against-police-extortion>, accessed 10 July 2020

Pajhwok Afghan News, Woman among 3 jailed for up-to 18 years in Balkh, 28 December 2019, <https://www.pajhwok.com/en/2019/12/28/woman-among-3-jailed-18-years-balkh>, accessed 10 July 2020

Pajhwok Afghan News, Worsening insecurity worries Herat residents, 19 December 2019, <https://www.pajhwok.com/en/2019/12/19/worsening-insecurity-worries-herat-residents>, accessed 6 April 2020

Pajhwok Afghan News, آمر حوزه دهم امنیتی پولیس هرات به دلیل غفلت وظیفوی برکنار شد [informal translation: 'chief of Police District 10 of Herat has been removed from office due to negligence'], 17 December 2019, <https://www.pajhwok.com/dr/2019/12/17/آمر-حوزه-دهم-امنیتی-پولیس-هرات-به-دلیل-غفلت-وظیفوی-برکنار-شد>, accessed 6 April 2020

Rahbari S., From Normative Pluralism to a Unified Legal System in Afghanistan? In Asian Journal of Law and Society, 5 pp. 289–314, Cambridge University Press, 2 October 2018 <https://www.cambridge.org/core/journals/>

[asian-journal-of-law-and-society/article/from-normative-pluralism-to-a-unified-legal-system-in-afghanistan/02884433EE39DCF7933D8673C715E9E2/core-reader](https://www.asian-journal-of-law-and-society/article/from-normative-pluralism-to-a-unified-legal-system-in-afghanistan/02884433EE39DCF7933D8673C715E9E2/core-reader), accessed 14 April 2020

Radio Azadi, فرمانده پولیس هرات: اگر نیروهای پولیس افزایش نیابد اقتصاد هرات فلج می‌شود [informal translation: 'Herat Police commander: if the number of police personnel does not increase, economy of Herat will be impacted'], 17 December 2019, <https://da.azadiradio.com/a/30330112.html>, accessed 6 April 2020

Reuters, Afghan police pull back from isolated outposts as losses mount, 24 July 2019, <https://www.reuters.com/article/us-afghanistan-police/afghan-police-pull-back-from-isolated-outposts-as-losses-mount-idUSKCN1UJOW1>, accessed 30 March 2020

Reuters, Afghanistan's 'Game of Thrones' jeopardizes peace process, 9 March 2020, <https://www.reuters.com/article/us-afghanistan-politics/afghanistans-game-of-thrones-jeopardizes-peace-process-idUSKBN20W0AS>, accessed 1 June 2020

Reuters, Ghani named winner of disputed Afghan poll, rival also claims victory, 18 February 2020, <https://www.reuters.com/article/us-afghanistan-election/ghani-named-winner-of-disputed-afghan-poll-rival-also-claims-victory-idUSKBN20C1PZ>, accessed 2 March 2020

Reuters, Three judges killed at the Taliban checkpoint in Afghanistan, official say, 7 November 2019, <https://www.reuters.com/article/us-afghanistan-judges/three-judges-killed-at-taliban-checkpoint-in-afghanistan-officials-say-idUSKBN1XH1Q5>, accessed 1 June 2020

RFE/RL (Radio Free Europe/ Radio Liberty), Afghan Government releases 100 more Taliban prisoners, 12 April 2020, <https://www.rferl.org/a/afghan-government-releases-100-taliban-prisoners/30548745.html>, accessed 13 April 2020

RFE/RL (Radio Free Europe/ Radio Liberty), Afghanistan: Nearly 6,500 Incidents Of violence against women recorded in past year, 25 November 2019, <https://gandhara.rferl.org/a/afghanistan-nearly-6500-incidents-of-violence-against-women-recorded-in-past-year/30291305.html>, accessed 1 June 2020

RFE/RL (Radio Free Europe/ Radio Liberty), In some countries, being gay or lesbian can land you in prison...or worse, 16 May 2020, <https://www.rferl.org/a/in-some-countries-being-gay-or-lesbian/30612062.html>, accessed 1 June 2020

RFE/RL (Radio Free Europe/ Radio Liberty), Loya Jirga – Afghan tradition explained, 20 November 2013, <https://www.rferl.org/a/afghanistan-loya-jirga-explainer/25174483.html>, accessed 16 March 2020

RFE/RL (Radio Free Europe/Radio Liberty), Stumbling block or bargaining chip? The faith of 5,000 prisoners in Afghanistan, 27 February 2020, <https://www.rferl.org/a/stumbling-block-or-bargaining-chip-the-fate-of-5-000-taliban-prisoners-in-afghanistan/30458417.html>, accessed 13 April 2020

RFE/RL, (Radio Free Europe/ Radio Liberty), Truckers Cite Corruption, Distress At Pakistan-Afghanistan Border 7 July 2020, <https://gandhara.rferl.org/a/truckers-cite-corruption-distress-at-pakistan-afghanistan-border/30712380.html>, accessed 10 July 2020

Semple, M., Afghanistan's Islamic Emirate Returns: Life under a Resurgent Taliban, WPR, 18 September 2018, <https://www.worldpoliticsreview.com/insights/25970/afghanistan-s-islamic-emirate-returns-life-under-a-resurgent-taliban>, accessed 25 March 2020

Sial O., Masoud A., Update: Islamic Republic of Afghanistan Legal System and Research, Hauser Global Law School Program, New York University School of Law, last updated November/December 2018, <https://www.nyulawglobal.org/globalex/Afghanistan1.html#thejudiciary>, accessed 5 June 2020

SIGAR (Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction), Afghanistan's justice sector case management system: seized or forfeited assets were not tracked and nationwide implementation is not complete, 13 January 2020, <https://www.sigar.mil/pdf/special%20projects/SIGAR-20-20-SP.pdf>, accessed 3 June 2020

SIGAR (Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction), Rule of Law in Afghanistan: US Agencies Lack a Strategy and Cannot Fully Determine the Effectiveness of Programs Costing more than \$1Billion, July 2015, <https://www.sigar.mil/pdf/audits/SIGAR-15-68-AR.pdf>, accessed 2 March 2020

SIGAR (Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction), Afghanistan's Anti-Corruption efforts: The Afghan Government made progress in meeting its anti-corruption strategy benchmarks, but serious challenges remain to fighting corruption, 1 November 2019, <https://www.sigar.mil/pdf/audits/SIGAR-20-06-AR.pdf>, accessed 12 March 2020

SIGAR (Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction), Quarterly report to the United States Congress, 30 January 2020, <https://www.sigar.mil/pdf/quarterlyreports/2020-01-30qr.pdf>, accessed 12 March 2020

SIGAR (Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction), Quarterly report to the United States Congress, 30 April 2020, <https://www.sigar.mil/pdf/quarterlyreports/2020-04-30qr-section3-governance.pdf>, accessed 15 July 2020

SIGAR (Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction), Quarterly report to the United States Congress, 30 October 2019, <https://www.sigar.mil/pdf/quarterlyreports/2019-10-30qr.pdf>, accessed 23 April 2020

SIGAR (Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction), US Agencies have provided training and support Afghanistan's Major Crimes Task Force, but reporting and reimbursement issues need to be addressed, 19 July 2011, <https://www.sigar.mil/pdf/audits/2011-07-19audit-11-12.pdf>, accessed 12 March 2020

SIGAR, Quarterly report to the United States Congress, 30 April 2020, <https://www.sigar.mil/pdf/quarterlyreports/2020-04-30qr.pdf>, accessed 4 May 2020

Singh D., The management of legal pluralism and human rights in decentralized Afghanistan, in The Journal of Legal Pluralism and Unofficial Law, 3 September 2019, Vol. 51, Issue 3, pp. 350-380, Full article available under request at <https://research.tees.ac.uk/en/publications/the-management-of-legal-pluralism-and-human-rights-in-decentraliz>, accessed 6 April 2020

Smith S.S., Service Delivery in Taliban Influenced Areas of Afghanistan, USIP, April 2020, https://www.usip.org/sites/default/files/2020-04/20200430-sr_465-_service_delivery_in_taliban_influenced_areas_of_afghanistan-sr.pdf, accessed 10 June 2020

Strips News, In documents, US military trainers describe Afghan security forces as incompetent, unmotivated and rife with deserters, 9 December 2019, <https://www.stripes.com/news/middle-east/in-documents-us-military-trainers-describe-afghan-security-forces-as-incompetent-unmotivated-and-rife-with-deserters-1.610484>, accessed 12 March 2020

Supreme Court, Special Bulletin of the Supreme Court, 8 March 2020, <https://supremecourt.gov.af/sites/default/files/2020-03/111.pdf>, accessed 12 March 2020

SWJ (Small Wars Journal), Strengthening Afghanistan's National Directorate of Security: is it equipped to counter "emerging" threats?, 2 March 2018, <https://smallwarsjournal.com/jrnl/art/strengthening-afghanistans-national-directorate-security-it-equipped-counter-emerging>, accessed 6 April 2020

The Cairo Review of Global Affairs, Afghanistan since 1700, 2014, <https://www.thecaireview.com/timelines/afghanistan-since-1700/>, accessed 16 March 2020

Telegraph (The), A life in hiding: Kabul's gay community driven underground, 16 March 2020, <https://www.telegraph.co.uk/global-health/climate-and-people/life-hiding-kabuls-gay-community-driven-underground/>, accessed 1 June 2020

TI (Transparency International), Afghanistan, corruption perception index 2019, <https://www.transparency.org/country/AFG>, accessed 22 April 2020

TKG (The Killid Group), Afghan President Ghani terminates the office of Chief Executive, 12 March 2020, <https://tkg.af/english/2020/03/12/afghan-president-ghani-terminates-office-chief-executive/>, accessed 12 March 2020

TKG (The Killid Group), The preliminary results of the Afghanistan presidential elections announced, 22 December 2019, <https://tkg.af/english/2019/12/22/preliminary-results-afghanistan-presidential-elections-announced/>, accessed 1 June 2020

Tolonews, Abdullah-Loyal governor installed in Sar-e-Pul, 22 February 2020, <https://tolonews.com/afghanistan/un-'concerned'-forceful-changes-govt-officials>, accessed 2 March 2020

Tolonews, ANA not meeting target enlistment numbers: MoD, 27 December 2019, <https://tolonews.com/afghanistan/ana-not-meeting-target-enlistment-numbers-mod>, accessed 12 March 2020

Tolonews, Efforts underway to clear 5 Helmand Districts of insurgents, 10 January 2020, <https://tolonews.com/afghanistan/efforts-underway-clear-5-helmand-districts-insurgents>, accessed 12 March 2020

Tolonews, Four members of one family killed in Nangarhar operation, 5 September 2019, url; NYT, Afghan War Casualty Report: September 2019, 26 September 2019, <https://www.nytimes.com/2019/09/05/magazine/afghan-war-casualty-report.html>, accessed 13 April 2020

Tolonews, Four judges killed in an ambush in Logar: Police, 7 November 2019, <https://tolonews.com/afghanistan/four-judges-killed-ambush-logar-police>, accessed 18 May 2020

Tolonews, Ghani appoints Arghandiwal as acting finance minister, 31 March 2020, <https://tolonews.com/afghanistan/ghani-appoints-arghandiwal-acting-finance-minister>, accessed 22 April 2020

Tolonews, Ghani gives anti-corruption speech, orders arrest, 15 December 2019, <https://tolonews.com/afghanistan/ghani-gives-anti-corruption-speech-orders-arrest>, accessed 12 March 2020

Tolonews, Ghani, by Decree, “abolishes” Chief Executive Office, 11 March 2020, <https://tolonews.com/afghanistan/ghani-decree-abolishes-chief-executive-office>, accessed 12 March 2020

Tolonews, MoD rejects existence of ‘ghost soldiers’ in Afghan army, 3 August 2019, <https://tolonews.com/afghanistan/mod-rejects-existence-%E2%80%98ghost-soldiers%E2%80%99-afghan-army>, accessed 23 April 2020

Tolonews, Nearly 10,000 Election complaints rejected: IECC, 14 January 2020, <https://tolonews.com/elections-2019/nearly-10000-election-complaints-rejected-iecc>, accessed 1 June 2020

Tolonews, New corps established to improve Northeast security, 11 April 2019, <https://tolonews.com/afghanistan/new-corps-established-improve-northeast-security>, accessed 12 March 2020

Tolonews, Police commander killed by ANA at checkpoint “accidentally”, 8 February 2020, <https://tolonews.com/afghanistan/police-commander-killed-ana-checkpoint-‘accidentally’>, accessed 6 April 2020

Tolonews, Prison situation “terrible” : MP report, 22 April 2020, <https://tolonews.com/afghanistan/prison-situation-terrible-mp-report>, accessed 24 April 2020

Tolonews, نگرانی باشندگان مزارشریف از افزایش دزدی‌های مسلحانه [informal translation: ‘Mazar-e-Sharif’s population express concerns on rising armed robberies’], 29 March 2020, <https://tolonews.com/fa/afghanistan/-نگرانی-های-مسلحانه%E2%80%8Cاز-افزایش-دزدی%E2%80%8Cباشنده>, accessed 6 April 2020

Transparency International, Anti-Corruption Resource Center, Corruption in Afghanistan and the role of development assistance, 29 April 2019, <https://knowledgehub.transparency.org/assets/uploads/helpdesk/Country-profile-Afghanistan-2019.pdf>, accessed 12 March 2020

TRT World (Turkish Radio and Television), Clandestine operations and CIA-backed forces endangered peace in Afghanistan, 8 May 2019, <https://www.trtworld.com/magazine/ clandestine-operations-and-cia-backed-forces-endanger-peace-in-afghanistan-26488>, accessed 13 April 2020

Ufuq news, قانون‌شکنی پولیس محلی در بلخ؛ «کریم بروت» به‌زور تفنگ باج می‌گیرد [informal translation: ‘breaching of law by Balkh local police; ‘Karim-e-Broot’ extort money with the power of gun’], 5 November 2019, <https://ufuqnews.com/archives/127346>, accessed 1 June 2020

UN Security Council, Agreement on provisional arrangements in Afghanistan pending the re-establishment of permanent government institutions, S/2001/1154, 5 December 2001, https://abd88079-bdc5-4274-9638-f3715aab13b0.filesusr.com/ugd/ed8b62_3f5240d5c34e4f138deb34487725342c.pdf, accessed 12 March 2020

UN Security Council, General Assembly, The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security, Report of the Secretary-General [A/74/753–S/2020/210], 17 March 2020, <https://undocs.org/S/2020/210>, accessed 24 April 2020

UNAMA (United Nations Assistance Mission in Afghanistan), Afghanistan’s fight against corruption, groundwork for Peace and Prosperity, 20 May 2019, https://unama.unmissions.org/sites/default/files/afghanistan_fight_against_corruption_groundwork_for_peace_and_prosperity-20_may_2019-english.pdf, accessed 12 March 2020

UNAMA (United Nations Assistance Mission in Afghanistan), Afghanistan’s fight against corruption, from strategies to implementation, 14 May 2018, https://unama.unmissions.org/sites/default/files/afghanistans_fight_against_corruption_from_strategies_to_implementation-14_may_2018.pdf, accessed 12 March 2020

UNAMA (United Nations Assistance Mission in Afghanistan), Geneva conference on Afghanistan, 27-28 November 2018, <https://unama.unmissions.org/geneva-conference-afghanistan>, accessed 12 March 2020

UNAMA (United Nations Assistance Mission in Afghanistan), On international anti-cirruption day, UN acknowledges achievements and urges further progress in Afghanistan, 9 December 2019, <https://unama.unmissions.org/international-anti-corruption-day-un-acknowledges-achievements-and-urges-further-progress>, accessed 5 June 2020

UNAMA (United Nations Assistance Mission in Afghanistan), Treatment of conflict-related detainees in Afghan custody, 17 April 2020, https://unama.unmissions.org/sites/default/files/afghanistan_-_report_on_the_treatment_of_conflict-related_detainees_-_17_april_2019.pdf, accessed 13 April 2020

UNAMA, Afghanistan Protection of Civilians in Armed Conflict, Annual Report 2018, 24 February 2019, https://unama.unmissions.org/sites/default/files/afghanistan_protection_of_civilians_annual_report_2018_final_24_feb_2019_v3.pdf, accessed 12 March 2020

UNAMA, Protection of civilians in armed conflict, 2019, 22 February 2020, https://unama.unmissions.org/sites/default/files/afghanistan_protection_of_civilians_annual_report_2019_-_22_february.pdf, accessed 12 March 2020

UNAMA, Protection of civilians in armed conflict, First quarter report: 1 January – 31 March 2020, https://unama.unmissions.org/sites/default/files/unama_protection_of_civilians_in_armed_conflict_-_2020_first_quarter_report_english_0.pdf, accessed 1 June 2020

UNODC (United Nations Office for Drugs and Crimes), Training for Anti-Corruption Justice Center (ACJC) officials, n.d., <https://www.unodc.org/afghanistan/en/frontpage/2015/training-for-anti-corruption-justice-center-acjc-officials.html>, accessed 12 March 2020

UNODC (United Nations Office on Drugs and Crime), Unofficial translation, Law on prisons and detention centres, n.d., https://www.unodc.org/documents/afghanistan/Government_of_Afghanistan_LAW_ON_PRISONS_AND_DETENTION_CENTERS_2010.pdf, accessed 26 April 2020

UNODC (United Nations Office on Drugs and Crimes), Signature and ratification status, n.d., <https://www.unodc.org/unodc/en/corruption/ratification-status.html>, accessed 12 March 2020

USDOD (United States Department of Defense), Enhancing Security and Stability in Afghanistan, December 2019, 23 January 2020, <https://media.defense.gov/2020/Jan/23/2002238296/-1/-1/1/1225-REPORT-DECEMBER-2019.PDF>, accessed 12 March 2020

USDOS (United States Department of States), 2019 Human Rights report - Afghanistan, 11 March 2020, <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2020/03/AFGHANISTAN-2019-HUMAN-RIGHTS-REPORT.pdf>, accessed 30 March 2020

USDOS (United States Department of States), Trafficking in Persons Report - Afghanistan, 25 June 2020, <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2020/06/2020-TIP-Report-Complete-062420-FINAL.pdf>, accessed 10 July 2020

VOA (Voice of America), Afghan Presidential Election Spurs 16,500 Complaints, 26 December 2019, <https://www.france24.com/en/20191226-over-16-000-complaints-filed-in-afghan-presidential-polls>, accessed 1 June 2020

Voice of Jihad, Statement by prisoners commission affair regarding brutal treatment of inmates in Bagram, 28 March 2020, <https://alemaraenglish.com/?p=34043>, accessed 30 March 2020

Voice of Jihad, سنګ آتش کې ګوداګي اړیکيانو ۸ تنه کلیوال له وهلو ډېولو وروسته بنديان کړي [informal translation: 'Badghis: Local police detained 8 villagers after beating them'], 20 April 2020, <http://shahamat1.com/?p=168266>, accessed 13 April 2020

Voice of Jihad, په بگرام کې د بنديانو په وړاندې د تاوتریخوالي په اړه د اسلامي امارت د بنديانو چارو کمیسیون اعلامیه [informal translation: 'Islamic Emirate's prisoners commission's statement on violence against prisoners in Bagram'], 3 February 2020, <http://shahamat1.com/?p=162196>, accessed 30 March 2020

Voice of Jihad, د دعوت ارشاد، جلب چذب کمیسیون [informal translation: 'recruitment and guidance commission'], 23 January 2020, https://ia802802.us.archive.org/18/items/20200123_20200123_0653/%D8%AF%D8%B9%D9%88%D8%AA%20%D8%A7%D9%88%20%D8%A7%D8%B1%D8%B4%D8%A7%D8%AF%20%D8%A7%D9%88%D9%87%20%D8%A9%D9%84%D9%86%20%D9%81%D8%B9%D8%A7%D9%84%DB%8C%D8%AA%20%D8%B1%D8%A7%D9%BE%D9%88%D8%B1.pdf, accessed 12 March 2020

Voice of Jihad, د کابل د ادارې څخه د راپېل شويو افرادو هویت [informal translation: 'identity of individuals leaving the Kabul administration'], 1 February 2020, <https://ia801401.us.archive.org/13/items/february-dawatirshad-2020-1/february-dawatirshad-2020-1.pdf>, accessed 12 March 2020

Wardak A., Afghanistan: how to widen access to justice, The Conversation, 15 July 2019, <https://theconversation.com/afghanistan-how-to-widen-access-to-justice-109381>, accessed 3 June 2020, accessed 5 June 2020

Washington Post (The), The Afghanistan Papers, 9 December 2020, [url https://www.washingtonpost.com/graphics/2019/investigations/afghanistan-papers/afghanistan-war-confidential-documents/](https://www.washingtonpost.com/graphics/2019/investigations/afghanistan-papers/afghanistan-war-confidential-documents/), accessed 10 July 2020

Washington Post (The), Afghan security forces, despite years of training, were dogged by incompetence and corruption, 9 December 2019, https://www.washingtonpost.com/gdpr-consent/?next_url=https%3a%2f%2fwww.washingtonpost.com%2fgraphics%2f2019%2finvestigations%2fafghanistan-papers%2fafghanistan-war-army-police%2f, accessed 12 March 2020

Watson Institute, Brown University, The CIA's 'army': a threat to human rights and an obstacle to peace in Afghanistan, 21 August 2019, https://watson.brown.edu/costsofwar/files/cow/imce/papers/2019/Costs%20of%20War%2C%20CIA%20Afghanistan_Aug%2021%2C%202019.pdf, accessed 6 April 2020

World Bank (The), Afghanistan improve its growth despite uncertainty, 22 January 2020, <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2020/01/22/afghanistan-improves-its-growth-despite-uncertainty>, accessed 16 April 2020,

Xinhua, Militants kill judge in E. Afghanistan, 18 February 2020, http://www.xinhuanet.com/english/2020-02/18/c_138795071.htm, accessed 6 May 2020

Ek II: Yetki Tanımı

1. Devlet yapısı ve yönetim

- Yürütme organı
- Yasama organı
- Yargı organı
- Seçimler ve sonucu takiben siyasi gelişmeler
- Yolsuzluk: Yetkililer ve polis tarafından işlenen yolsuzluk ve suistimali bildiren yolsuzlukla mücadele çabaları ve mekanizmaları

2. Güvenlik kurumları

- Afgan Ulusal Güvenlik Kuvvetleri (ANSF)
- Afgan Ulusal Ordusu (ANA): Yetki ve yapı, kapasite ve etkinlik; güvenilirlik, ihlaller (işkence ve yasa dışı gözaltı; yargısız infazlar; bedensel ceza ve idam cezası uygulamaları dâhil)
- Afgan Ulusal Polisi (ANP): yetki ve yapı, kapasite ve etkinlik; güvenilirlik, ihlaller (işkence ve yasa dışı gözaltı; yargısız infazlar; bedensel ceza ve idam cezası uygulamaları dâhil)
- Ulusal Güvenlik Müdürlüğü (NDS): Yetki ve yapı, kapasite ve etkinlik; güvenilirlik, ihlaller (işkence ve yasa dışı gözaltı; yargısız infazlar; bedensel ceza ve idam cezası uygulamaları dâhil)
- Afgan Yerel Polisi (ALP): Yetki ve yapı, kapasite ve etkinlik; güvenilirlik, ihlaller (işkence ve yasa dışı gözaltı; yargısız infazlar; bedensel ve idam cezası uygulamaları dahil)

3. Devlet yargısı: Kadınlar ve LGTBİ için adalete erişim dâhil olmak üzere yapı, kapasite, erişim ve etkinlik, güvenilirlik, cezaevi koşullarına genel bakı

Getting in touch with the EU

In person

All over the European Union there are hundreds of Europe Direct information centres. You can find the address of the centre nearest you at: https://europa.eu/european-union/contact_en

On the phone or by email

Europe Direct is a service that answers your questions about the European Union. You can contact this service:

- by freephone: 00 800 6 7 8 9 10 11 (certain operators may charge for these calls),
- at the following standard number: +32 22999696 or
- by email via: https://europa.eu/european-union/contact_en

Finding information about the EU

Online

Information about the European Union in all the official languages of the EU is available on the Europa website at: https://europa.eu/european-union/index_en

EU publications

You can download or order free and priced EU publications at: <https://op.europa.eu/en/publications>. Multiple copies of free publications may be obtained by contacting Europe Direct or your local information centre (see https://europa.eu/european-union/contact_en).

EU law and related documents

For access to legal information from the EU, including all EU law since 1952 in all the official language versions, go to EUR-Lex at: <http://eur-lex.europa.eu>

Open data from the EU

The EU Open Data Portal (<http://data.europa.eu/euodp/en>) provides access to datasets from the EU. Data can be downloaded and reused for free, for both commercial and non-commercial purposes.

